MENELAOS LUDEMIS

ICAR

EDITURA ION CREANGĂ

MENELAOS LUDEMIS

ICAR

MENELAOS LUDEMIS

ICAR

În românește de
DORINA ANTON-TALAZ

EDITURA ION CREANGĂ
București
1977

Ilustrații și copertă de
TANASIS FAPPAS

Capitolul I

Cînd a venit pe lume Icar? Ohoo... sînt multe mii de ani de atunci. Oamenii nu aveau calendare şi nu măsurau anii, aşa cum au făcut mai tîrziu elenii cu olimpiadele. Iată de ce nu putem să spunem astăzi cu precizie anul şi luna cînd s-a născut Icar. Ştim însă cu precizie alt lucru. Că s-a născut pe insula Creta şi că tatăl lui a fost marele sculptor atenian Dedal, fiul lui Eupalam coborîtor din neamul lui Erehteu.

Cînd a venit pe lume Icar, întreaga lume, pentru ochii lui, era insula Creta. Şi mai degrabă Cnosos — pentru că în vremurile acelea oamenii nu călătoreau, sau călătoreau prea puţin. Iar cei care călătoreau erau doar ofiţerii regelui şi birnicii. Călătoreau aşadar oamenii aceştia „buni" ca să aline foamea celor flămînzi şi într-un mod foarte răspîndit în timpurile acelea, le tăia capul celor flămînzi cu securea, ca să nu mai sufere de foame.

De mic, Icar promitea să devină ceva deosebit. Era neliniştit, veşnic treaz şi curios să afle totul. Tatăl lui s-a dovedit un mare pedagog. Nu numai pentru că i-a arătat copilului drumul, ci pentru că nu l-a împiedicat să şi-l aleagă singur, şi mai ales, pentru că nu i-a aşternut acest drum cu lauri.

Aici trebuie să amintim că cei mai răi părinţi din lume nu sînt cei care îşi ceartă sau îşi bat copiii, ci cei care îi laudă, care preamăresc micile lor izbînzi. La urmă, toate astea se dezumflă şi copiii lor ră-

mîn niște copii obișnuiți. Și atunci, un astfel de copil, chiar dacă îi era sortit să devină cineva, se ofilește. Măreția lui se oprește aici. Nu mai crește în faimă. Crește numai în vîrstă.

Metoda lui Dedal a fost și ea o altă glorie a marelui artist. Și-a lăsat copilul să se dezvolte singur, să-și facă viața lui. Și a avut grijă, mai ales, ca în formarea lui să nu se observe mîna tatălui.

Iată așadar motivul pentru care copiii oamenilor celebri nu au ajuns la faima părinților.

Icar a rămas de mic orfan de mamă. Mama lui a fost o tînără bolnăvicioasă, din insulele Ciclade, care lucra la palatul reginei Pasifae. Era o femeie blîndă și afectuoasă. Icar și-o amintește mereu în pat. Așa că au fost nevoiți să-i ia o dădacă care îl iubea și l-a îngrijit mult de cînd i-a murit mama. Dar cea mai dulce și cea mai caldă amintire a copilului a fost tatăl său. Pentru acest tată îl invidiau toți copiii de vîrsta lui, pînă și fiii și fiicele regelui, lucru care îl făcea pe Minos să se înfurie.

Și acum, hai să vedem cum s-a dovedit pentru prima oară că Icar nu era un copil obișnuit. Mai întîi de toate, nu se juca și nici nu lua în mîini vreo jucărie cu care se jucau ceilalți copii de vîrsta lui. El își făcea singur jucăriile. Într-o zi a văzut în grădina lor cum o pisică sălbatică fugărea un berbecuț. Icar a alergat și l-a scăpat din ghearele pisicii sălbatice iar apoi i-a făcut o căsuță. De atunci au devenit cei mai buni prieteni. Aici s-a dovedit natura stăruitoare a copilului. Cu eforturi deosebite pentru vîrsta lui a reușit să învețe berbecuțul — un animal atît de nepotrivit pentru dresură — o sumedenie de exerciții: să îngenuncheze pe picioarele din față, sau să ridice cu ele o trestie și să meargă drept.

Mai tîrziu berbecuţul a crescut şi coarnele şi fruntea i s-au făcut ca de fier. A devenit un luptător de temut şi putea să dărîme coteţele sau să smulgă din rădăcini arbuştii din grădină. Cele mai mari ciocniri le-a avut cu găinile din curte. Dar cel mai mult nu-i erau pe plac cocoşii. Îl întărîtau aerul lor îngîmfat şi strigătele lor la cea mai mică ispravă.

Dar Icar mai observase un lucru cu berbecul lui. Cu cît îşi lua avînt mai de departe, cu atît prăpădul era mai mare. Băiatul a reţinut lucrul acesta şi seara i l-a spus tatălui său.

— Da, fiule, i-a răspuns Dedal. Ai dreptate. Dar bagă de seamă! Ascunde-ţi succesele. Pentru că în lumea asta, cu cît valoarea ta este mai mare, cu atît cresc şi primejdiile care te înconjoară. Păzeşte-te de invidia celorlalţi. Dacă tatăl tău şi-a pierdut patria şi a nimerit pe aceste meleaguri străine, vinovată este doar invidia celorlalţi. Mîine mergem împreună la mare. Ai să vezi. Ne va spune multe secrete pe care ceilalţi nici nu şi le-au închipuit vreodată.

Într-adevăr. A doua zi au luat carul cu boi şi au coborît spre ţărm. Şi-au luat cu ei de-ale gurii. Au găsit un golfuleţ liniştit, cu nisip fin şi acolo, la umbra unei stînci, au început să vorbească ba de una, ba de alta.

La un moment dat, Dedal a cules de jos nişte pietre.

— Mi-ai spus ieri ceva despre berbec, îi zise Dedal. Cu cît pleacă mai de departe, cu atît are mai multă putere. Iată acum un exemplu. Dar nu de depărtare, ci de înălţime.

A luat o piatră şi a aruncat-o în sus. Peste puţin piatra a coborît împrăştiind în mare un buchet alb de spumă.

Apoi a luat altă piatră şi a aruncat-o mai sus. Piatra a făcut şi mai multă spumă.

— Există nişte legi, Icar, pe care nu le-am lămurit încă şi de aceea nu le putem încă denumi. Desigur, există o oarecare explicaţie, dar nu este completă. Ce se întîmplă? Înţelegem că piatra, ca să urce, îşi ia putere de la noi. Dar puterea ca să coboare de unde o ia?

— De unde, tată?

— Nu ştiu încă, fiule. Aş putea să-ţi spun că o are ea. Dar atunci de ce uneori are putere mai mare şi alte ori mai mică? Piatra n-are minte ca omul — dar nici viaţă ca berbecul tău. Atunci ce se întîmplă? Copilul meu, deocamdată eu nu pot să-ţi dau nici o explicaţie. Şi totuşi îmi dau seama că nu-mi va ajunge viaţa ca s-o aflu. Lumea este presărată de mii de secrete. Şi ştii? Să le spunem „secrete" cu toate că nu sînt ascunse. Ni se încurcă printre picioare. În fiecare zi ne împiedicăm de ele. Dar nu le putem dezlega. Să se schimbe? Ele nu se schimbă. Nici noi, după cum arată lucrurile, nu ne vom schimba ochii ca să le putem descifra.

— Atunci ce trebuie să facem?

— Trebuie să căutăm, să descoperim cheia acestor „secrete".

— Şi o s-o găsim?

— Nu ştiu. Este greu. Dar nu şi imposibil. Greutatea nu este s-o găsim — dacă vom reuşi vreodată s-o găsim — ci unde s-o ascundem. Pentru că oamenii ne vor sfîşia. Or să ne acuze că ne-am amestecat în treburile zeilor. Şi or să ne nimicească. Ştiu eu.

— Atunci s-o ascundem, tată.

Dedal a rîs cu amărăciune.

— Lasă mai întîi să creşti. Apoi să discutăm. Dar nu trebuie să iasă nimic din casa noastră.

S-a oprit, a desenat ceva pe nisip şi apoi i-a spus:

— Icar, ştii cine a fost primul profesor al constructorilor de nave?

Băiatul a ridicat mirat din umeri. Nu ştia.

Atunci, Dedal l-a luat de mînă şi i-a arătat nişte raţe care înotau aproape de ei.

— Raţele? — întrebă Icar.

— Ele... spuse Dedal şi începu să rîdă. Dar oamenii nu s-au dovedit ucenici buni. Uită-te cu ce dau mişcare corpului lor. Cu picioarele... După modelul lor oamenii au făcut vîslele. Pînă aici totul e bine. Scheletul nu l-au copiat bine însă. Poţi să-mi prinzi o raţă?

Icar a alergat şi i-a adus o raţă.

— Vezi, ei au făcut planurile fără să cerceteze raţa. Au privit-o de departe şi au copiat-o greşit. Dacă îi jumuleau penele s-ar fi luminat. Le-a fost lene, nu le-a dat prin cap... Nu ştiu. Ia pune mîna acolo. Uite, acolo. Spune-mi... Ce-ai găsit?

— Piept... Adică un os.

— Rotund?

— Nu, ascuţit... şi care, în jos, se lăţeşte.

— Iată. Asta este greşeala lor. Mai tîrziu şi-au dat seama şi au corectat-o. Dar tot le-a scăpat ceva. Vezi capul? Şi coada? Unde se află? La aceeaşi înălţime cu corpul?

— Nu. Capul şi coada se află mai sus.

— Aici e greşeala. Şi pe asta n-au descoperit-o nici măcar astăzi. Din cauza asta vasele lor sînt lenеşe. Pe astea le-a lăsat natura să le descoperim noi. Mîine vreau să-ţi fac o corabie. Mă ajuţi?

— Da... spuse, bucuros, Icar.

— Ei... Dacă mă ajuţi, ai să vezi. Ai să-i întreci pe toţi la vîslit. Hai acum. Aud boii mugind. Se pare că au flămînzit.

S-au ridicat, s-au scuturat de nisip, şi s-au urcat în car. Peste puţin au ajuns la Cnosos.

Restul cunoaştem... Au văzut oamenii regelui bărcuţa lui Icar şi i-au şoptit lui Minos. El l-a chemat pe Dedal şi l-a obligat să le-o arate constructorilor de nave. Şi de atunci şi-a construit Minos flota lui glorioasă.

După lecţia pe care i-a dat-o tatăl său, Icar a început să vadă lucrurile cu alţi ochi... mai lămuritori. „Da, aşa este! Dar aşa e oare?" — îşi spunea în sinea lui privind copacii, şerpii şi păsările. În ce privea peştii, făcuse multe observaţii. Şi păsările care despicau aerul şi peştii care despicau apa, aveau aceeaşi formă. Adică aveau capul şi coada ascuţite şi corpul lat. „Natura este un mare dascăl!" i-a spus tatăl lui Icar într-o zi. Şi avea dreptate.

Iarna, în zilele ploioase, Icar, stătea în casă la fereastră şi privea copacii. Cei mai mulţi erau goi, uscaţi.

— Ce s-a întîmplat cu ei? — îl întrebă într-o zi pe tatăl său. Sînt morţi sau bolnavi?

— Nici una, nici alta. Se odihnesc.

— Şi ce au făcut cu frunzele?

— Le-au aruncat ca să nu le fie o povară. Se învechiseră. La primăvară însă or să îmbrace altele noi.

— Şi de ce nu le îmbracă acum? Să le îmbrace!

— Ţi-am mai spus. Aşteaptă primăvara. Acum sîngele care le hrăneşte este puţin slăbit, ca şi la oameni. Frigul nu-i permite să circule repede, curge încet, greoi, abia reuşeşte să-i ţină în viaţă.

Dedal îşi cerceta copilul şi nu-i păsa că e neastîmpărat. Copii cuminţi sînt cei bolnavi. Dimpotrivă. Dedal se bucura că Icar era de mic neastîmpărat. Pasifae l-a auzit într-o zi cum se lăuda cu lucrul acesta, şi i-a spus:

— Cît de deosebit eşti de mine, venerabile artist. Acelaşi defect îl are şi Fedra mea. Este neastîmpărată, aspră, chinuie animalele.

— Toate acestea i le va corecta vîrsta şi...

Învîrstă este şi tatăl ei. Dar el, face şi mai rău. Chinuie oamenii.

— Nu m-ai lăsat să termin. Am vrut să spun vîrsta şi educaţia.

— Educaţia... Vai nouă! În acest palat nu prea se cultivă sentimentele.

— Din păcate, da. Aşa este. Fiii regilor sînt cruzi, fără inimă, nedrepţi. Şi părinţii lor în loc să împiedice aceste defecte, le cultivă chiar.

— Da, aşa este. Dar de ce?... a întrebat mirată Pasifae.

— Pentru că sînt destinaţi să devină regi. Dacă urmaşii tronurilor ar învăţa sentimentele nobile, atunci ar arunca sceptrele. Astfel dinastiile ar dispare. Te întreb: Unde a trăit Androgeu? Cum a crescut? Cine l-a educat? Autoritarul lui tată. Şi astfel a devenit un urmaş absolut. Eu... asemenea glorii n-am rîvnit. Am trasat drumul fiului meu pe urmele mele. Cu sfaturi. Nu însă ca să repete întocmai viaţa mea ci să o continue, trăind-o pe a lui. Mie nu mi-a arătat nimeni nimic. Am învăţat singur totul. Primii paşi i-am făcut eu, pentru fiul meu. Icar îi va continua.

— Acum, cînd veneam, l-am văzut în grădină cum desena o pasăre mare care zbura în aer şi care parcă se gîndea. Spune-mi, Dedal, la ce se poate gîndi o pasăre?

Dedal a rîs înveselit.

— Toată gîndirea au lăsat-o păsările pentru oameni. Nu. Nu se gîndea la nimic. Pîndea. Căuta vreo oaie rătăcită sau vreo reptilă.

— De la așa distanță mare?

— Ah... De-am fi avut noi ochii lor... puterea lor. Dar iată că vine Icar cu „opera" lui. Ai terminat-o, fiule?

Icar i-a întins-o modest. Dedal a luat-o și și-a pironit privirea asupra ei. A cercetat-o îndelung și apoi a ridicat privirea de pe ea.

— Ieri ai desenat un alt uliu — îi spuse. Poți să mi-l aduci?

— Să aduc și boii pe care i-am desenat?

— A, da. Avem și boi. Adu-i!

Icar a alergat și i-a adus.

— Stai, îi spuse Dedal. Dar să lăsăm la o parte păsările și să începem cu animalele. Aici ai desenat boul ăsta de două ori. O dată în picioare, în timp ce paște. Dar să-l lăsăm și pe ăsta la o parte că nu are nici un cusur. Să-l luăm mai bine pe ăsta care stă culcat și se gîndește. Dar, oare, se gîndește?

— Ia, să-l văd și eu, spuse Pasifae, care urmărise cu atenție toată discuția. Da. E evident. Se gîndește.

— Așa se pare. Dar eu nu cred. Dacă toate erbivorele din lume s-ar fi putut gîndi, atunci toți oamenii ar fi fost vegetarieni. I-ar fi învățat mintea lor cum să scape de vînători, de măcelari și de hulpavi. Nu. Nu se gîndesc, chiar dacă nouă ni se pare că da. Este atent doar la rumegatul lui. Adică își urmărește digestia, ba chiar și o ajută. Tu ce părere ai, Icar?

— Da, așa se pare. O ajută.

— Atunci desenul tău, prietene, are două mari greșeli. Prima, ochii boului tău sînt deschiși. Trebuie să-i închizi imediat. A doua: maxilarul îi este închis. Trebuie imediat să i-l deschizi, adică să-l strîmbi puțin. Boul tău în timp ce-l desenai, rumega și tu n-ai observat. Gata și cu asta. Și acum

să lăsăm boii și să trecem la păsări. Ce văd? Una este cu aripile întinse, iar cealaltă cu ele strînse. Nu cumva ai greșit?

— Nu, spuse Icar. Cea de ieri așa zbura, cu aripile pe jumătate strînse.

— Adevărat? De ce oare? Nu cumva a greșit pasărea odată ce mă asiguri că tu n-ai greșit?

— Nu, eu nu am greșit.

— Atunci este clar. A greșit pasărea. Dar, Icar, băiatule, păsările nu greșesc. Și asta pentru că nu au minte! Primesc ordine direct de la natură. Mi se pare că aici ne-am încurcat de-a binelea. Dar ia stai. Da, da. Așa se pare. Nu cumva pasărea era bolnavă? Ba mi se pare că asta era. Era bolnavă și nu avea putere ca să-și întindă aripile. Da. Asta este. Iată că am găsit și cauza.

— Iată că am găsit-o . . . spuse și Pasifae.

Dar Icar nu era de acord.

— Nu, spuse. Nu-i bolnavă. Știu eu cum sînt păsările bolnave. Și mai întîi de toate nu zboară.

— Ia uite! Îndrăznește să-l scoată mincinos pe tatăl lui, spuse, chipurile, supărat Dedal.

— Am văzut eu păsări bolnave. Nu zboară.

— Și ce fac?

— Se cuibăresc într-un colț singuratic, se acoperă cu aripile, închid ochii și așteaptă să se vindece sau să moară.

— Ah . . . Ia uite ce frumos le studiază. Iată o observație foarte exactă. Ei, regina mea . . . ce lucruri minunate ne scapă nouă, celor mari.

Pasifae era bucuroasă văzînd cu cîtă modestie și atenție îl iniția marele artist pe fiul său . . .

Dedal continuă.

— Am însă o nedumerire, Icar, pe care numai tu mi-o poți lămuri. Ia spune-mi, pasărea de ieri și cea

de azi au zburat la aceeași înălțime? Amintește-ți bine, însă. Nu cumva era diferită?

— Nu. Era aceeași.

— Ciudat. Dar atunci ce se petrece? Eu nu mai pot să înțeleg nimic. Nu cumva ai tu vreo explicație? Stai, unde te duci?

— Mă duc să caut o explicație, spuse băiatul.

— Da, da. Între timp trebuie să ne dăm și noi silința să găsim vreo explicație. Cu toate că nu cred să reușim.

Băiatul însă nu-l mai auzea. Și-a luat cele două desene și s-a întins din nou pe iarbă.

S-a întors tîrziu. Părea înghețat. „Nu . . . a spus. N-am putut găsi nici o explicație".

— Îmi pare rău Icar . . . i-a zis Dedal, chipurile întristat. Nici noi n-am găsit. Problema este foarte grea. Degeaba ți-a ars soarele capul.

— Mi-am luat umbrarul.

— Minunat. Ieri mi se pare că nu l-ai luat. Sau nu-mi amintesc eu bine?

— Nu l-am luat.

— Ia mai gîndește-te.

— Nu. Nu l-am luat. Erau nori.

— Ceea ce înseamnă . . .

— Ceea ce înseamnă că sufla vîntul!

— Hai!

— Am găsit! strigă copilul. Da, tată. Am găsit. Se vede că sufla tare vîntul și pasărea și-a îndoit aripile ca să nu i le ia vîntul, zbura încet ca să-și păstreze echilibrul.

— Uf . . . Am transpirat — spuse Dedal. Ai întîrziat, dar ai găsit-o. Așa am scăpat și eu de bătaie de cap.

Pasifae îl admira pe băiatul deștept și pe tatăl lui înțelept.

— Atunci desenele tale sînt perfecte — spuse Dedal. Nu le lipseşte nimic.

— Nu... răspunse Icar. Unei păsări îi lipseşte ceva.

— Ce spui?! Ia dă-mi să văd. Cărei păsări?

— Celei cu aripile strînse.

— Ei, ce-i lipseşte?... nu-mi dau seama.

— Norii. Trebuie să desenez... cer şi nori.

Pasifae n-a mai putut rezista. L-a luat pe Icar în braţe şi l-a acoperit cu sărutări.

— Ce mamă liniştită şi fericită aş fi fost, spuse, dacă Fedra mea ar fi fost prietenă cu Icar.

— Nu se împacă... spuse Dedal. Am încercat de multe ori. Ea vrea să-i facă mereu poftele. Şi cînd nu reuşeşte cu binele, scoate ghearele.

— Dacă Icar ar renunţa la jumătate uneori şi ar da înapoi.

— N-are de gînd, scumpă regină, să se facă militar de profesie. Se retrage atît cît trebuie. Fedra însă îl obligă mereu să-i facă toate mofturile. Chiar şi pe cele mai nesăbuite. Dar asta nu o poate tolera niciodată un bărbat ca Icar.

Pasifae l-a chemat pe băieţel lîngă ea.

— Icar, îi zise. Spune-mi de ce nu te împaci cu Fedra? De ce vă certaţi?

— Din cauza jucăriilor... spuse Icar. O las să zică că sînt toate „ale ei". Îi dau şi dintre ale mele, şi o las să zică că şi ale mele sînt tot ale ei.

— Şi nu sînt, odată ce tu i le dăruieşti?

— Ba da. Sînt. Dar ea zice că sînt „ale ei" şi cele pe care nu i le dăruiesc. Şi pentru că într-o zi n-am vrut, a spart capul unui cal pe care-l făcusem eu, şi mi-a spus că o să-l pună pe tatăl ei „să-mi sucească gîtul".

— Şi pe urmă?

— De atunci nu mai vorbim.

— Bine. Am să văd eu ce pot face...

— N-o să se facă nimic. Ea crede că este mare doamnă. Zice că odată ce este „regină" trebuie să mă învingă și să strig în gura mare că „m-a învins". Cum pot să zic că m-a învins cînd eu pot s-o ridic cu o mînă ca pe un fulg?

Pasifae rîse, l-a sărutat încă o dată și apoi s-a întors în palat hotărîtă să o mustruluiască puțin pe fata ei cea încrezută.

Capitolul II

Ca să legăm mai bine această poveste va trebui să ne întoarcem înapoi, la locul unde s-au petrecut întîmplările. Să-l găsim pe Tezeu, așa cum l-am lăsat împreună cu tovarășii lui gata să fie sfîșiat de minotaur. În zilele acelea la palatul Cnosos s-a petrecut un lucru care a sculat lumea în picioare. Pe nepusă masă a dispărut una din fetele regelui. Și tocmai care? Cea mai dulce, cea mai cuminte, cea mai gingașă dintre toate: Ariadna.

Oare s-o fi răpit piraţii? Niște piraţi din Numidia sau din Memfis. Poate că au înecat-o în apele fluviului Nil, sau poate că au dat-o s-o mănînce taurii sălbatici.

Cînd a văzut Minos că trece o zi, apoi două și fiica lui nu apare a răspîndit pretutindeni trimișii lui. Se aștepta la orice, numai la răpirea de către atenieni, nu. El știa bine unde se aflau acum ate-

nienii... În burta Minotaurului. Şi de acolo numai un drum există pentru victimă.

Un lucru, totuşi, i s-a părut ciudat lui Minos. De ce s-a grăbit vasul „Theoria" să părăsească apele Cretei? Probabil că erau siguri oamenii că nu mai există nici o speranţă. Nici nu i-a trecut lui Minos prin cap că atenienii se puteau ascunde în golfuleţul acela pustiu.

Minos avea un obicei. Se supăra repede şi din nimic... dar nu lăsa mînia să-l trădeze. O lăsa să se adune mai întîi în el; şi apoi să izbucnească. Şi atunci, vai de nenorocitul care se nimerea în faţa lui.

Despre astfel de mînie, noi, cei de astăzi, n-am aflat decît mai tîrziu, cînd Homer ne-a vorbit despre mînia lui Hector sau a lui Achile. Dar ceea ce-l cuprindea pe Minos nu era mînie. Era turbare înspumată.

Minos, nici vorbă, — nu s-a supărat pentru că şi-a pierdut copila. S-a înfuriat pentru jignirea ce i-a fost adusă. Un om obişnuit poate accepta o mică jignire. Un rege ca Minos, nu numai că nu acceptă cea mai mică jignire dar nu permite nici respectul. El cere cult, adoraţie. Şi încă adoraţie zeiască. Acum însă, oricine poate să se mire. Cum un om cu instincte atît de sălbatice a îndrăgit arta şi frumuseţea? Pentru că, aşa cum ştim, palatul din Cnosos întrecea în strălucire toate palatele din lume. Nu pare absurd lucrul acesta?

Şi totuşi nu-i aşa. Nu este pentru că, dacă acceptăm lucrul acesta, ajungem la concluzia că toţi monarhii şi toţi tiranii din lume sînt artişti.

Nu. Nu dragostea pentru artă şi frumuseţe îi împinge pe tirani la înfăptuirea de creaţii artistice, ci mania de a se făli. Ei tot ce puteau face, era să arunce cu banii pe care-i adunau jupuindu-şi su-

pușii. În afară de bani, regii nu știau nici să creeze artă și nici s-o admire. Și astfel, cu toate că în aceste palate au locuit regi, și cu toate că operele se numesc „regale", nici una nu este a lor. Ei sînt numai jefuitori.

Astfel, palatul din Cnosos aparține mai întîi cretanilor, apoi lui Dedal și în ultimul rînd lui Minos.

Neliniște adevărată și disperare maternă, pentru pierderea Ariadnei a simțit doar Pasifae. Chiar din prima seară cînd a văzut că Ariadna nu vine ca de obicei să se alinte pe lîngă ea, s-a neliniștit. A simțit că s-a întîmplat ceva foarte grav. Astfel, cum s-a luminat de ziuă a alergat la palatul fiicei sale. Grădina nesfîrșită a Cnososului era plină de asemenea palate mici pentru fiii și fiicele lui Minos, precum și pentru demnitarii și curtenii lui.

Palatul era mut. A întrebat garda Ariadnei dacă fiica ei s-a trezit. „Dar a dormit?" ... parcă a citit în privirea străjerului.

— Mai doarme încă? — a întrebat regina.

Ochii lui rămîneau ficși. Numai umerii i se înălțau neputincioși. Cum se putea trezi un om care nici n-a dormit? Și apoi ... cum putea dormi în palat cineva care nu se afla în el?

— Ai văzut-o ieșind? — îl întrebă iar.

— Nu, răspunse el.

— Ai văzut-o intrînd?

— Nu.

— Atunci ... ce păzești? îl întrebă mînioasă.

Străjerul nu știa ce să-i spună și de aceea îi răspundeau doar umerii săi. Dar Pasifae nu avea răbdare să asculte ce-i spuneau umerii unui străjer nesăbuit. A deschis poarta și a intrat în palat. Peste puțin a ieșit frîngîndu-și mîinile. Ariadna nu dormise acolo. Patul îi era neatins de ieri. A cuprins-o

disperarea. Unde să alerge? La Minos. De ieri se simţea complet străină de acest om. Totuşi acum era vorba de viaţa copilului lor. L-a găsit pe Minos cufundat în tăcere.

— Ştii că Ariadna lipseşte?

— Numai atît? Nu lipseşte. A dispărut. Mă mir însă numai, cum mama ei a aflat ultima?

— Ştii foarte bine că mama ei este bolnavă.

— Şi ţi-au adus ştirea asta ca să te lecuiască?

Pasifae ar fi trebuit să se mînie, şi încă tare. Şi într-adevăr s-a mîniat. Dar ea făcea parte din categoria aceea a femeilor care aveau putere să-şi ascundă mînia.

— Singurul leac pentru o mamă nenorocită este să i se dea copilul înapoi. Dacă acelaşi lucru nu este valabil şi pentru tată, nu este vinovată mama.

— Dacă Ariadna era copilul meu adevărat, s-ar fi călăuzit în viaţă după mintea mea. Şi atunci n-ar fi existat vreun motiv ca să dispară. Cine este, aşadar, vinovat?

— Dacă am fi iubit-o amîndoi cît trebuie, acum nu ne-am fi întrebat care din noi doi este vinovat şi cum s-o găsim.

— Am şi făcut lucru ăsta. Şi care mi-e răsplata? Că mama ei mă consideră vinovat. Şi acum să vedem cine o iubeşte mai mult?

— Dacă n-o iubeam atît de mult n-aş fi venit. Credeam că vin să cer ajutor tatălui ei şi nu să-i aud ironiile.

— Că este copilul meu o dovedesc cu faptele, nu cu bocetele. Întoarce-te imediat în pat. Este frig şi ai să răceşti.

Pasifae şi-a dat seama şi de data asta că înţelegerea între ei era imposibilă. S-a întors aşadar şi mai tristă la palat, s-a zăvorît în camera ei şi s-a întins în pat. Era mai mult ca sigură că Ariadna

dispăruse pentru totdeauna. Şi chiar dacă mai trăia undeva departe, era imposibil să se întoarcă în Cnosos. De ce să vină? Ca să cadă toată furia pămîntească asupra ei? Pasifae ştia. Nici n-o să stea Minos să asculte povestea fiicei lui. O va sfîşia fără milă înainte de a apuca să deschidă gura.

Astfel, în străfundurile sufletului şi Pasifae dorea ca Ariadna să nu fie găsită. Se va lipsi bineînţeles de fiica ei, dacă aceasta nu-şi va pierde viaţa. Îşi chinuia mintea să găsească unde putea fi. Cum a dispărut aşa? Şi dacă a plecat singură, cum de nu i-a lăsat un cuvînt de rămas bun mamei ei. Doar ştia cît o va face să sufere dispariţia asta.

S-a gîndit îndelung, chinuitor. La urmă a ajuns la concluzia că Ariadna nu plecase de bună voie. Ar fi venit să-şi ia rămas bun de la ea, să-şi descarce inima tinerească cu capul în poala ei, să-i spună ce furtuni o tulbură şi numai după aceea şi-ar fi luat lumea în cap. Pe cînd aşa lucrurile erau încurcate, neclare... Nu. Ariadna nu trăieşte. E imposibil să trăiască şi să nu-i trimită un mesaj. Un cuvînt, un cuvinţel pe ascuns, ca să nu i se mai sfîşie inima. „Fii liniştită, măicuţă, Ariadna ta trăieşte". Dar n-a trimis nimic. Nimic. Vai mie! Ariadna nu mai trăieşte.

Acestea erau gîndurile lui Pasifae, în timp ce Minos l-a chemat să se sfătuiască pe unul dintre magii lui. Dar magul acesta, din cauza prea multor minciuni plăcute pe care le spunea regelui, era cît pe-aci să-şi piardă viaţa. Cum a apărut în faţa lui, Minos l-a întrebat brusc, fără nici o introducere:

— Spune-mi... spiritele infernului mănîncă copiii de pe pămînt?

Magul a închis ochii. Atunci Minos a înţeles că magul nu avea răspunsul pregătit. Tremurînd de spaimă, i-a spus regelui că văzul îi lipseşte, a ple-

cat departe într-o călătorie nevăzută ca să afle voinţa zeilor.

— Întîrzii... îi spuse Minos. Întîrzii şi eu mă grăbesc. A sosit clipa cînd vor începe să cadă capetele. Şi dacă nu găsesc capul răpitorului am să-l iau pe al tău. Şi totodată şi capetele celor ce l-au văzut şi nu m-au anunţat. Dacă nu l-au văzut, am să-i pedepsesc pentru că nu l-au văzut.

Magul, din prima clipă cînd a aflat despre dispariţia Ariadnei, a început să caute veşti în stînga şi în dreapta ca să poată să-şi formeze o „prevestire".

Ştia că imediat ce Minos va termina cu cercetările şi mai ales dacă acestea vor fi fără rezultat, îi va sosi lui rîndul. Toţi aceşti magi şi prevestitori petreceau bine în vremurile acelea. Nu le era în pericol nici capul şi nici libertatea. Dacă venea un ţăran şi-i zicea: „Magule nu mi-ai citit bine viitorul. Măgarul mi-a murit." Magul se înfuria. „Eu l-am citit bine, spunea. Măgarul tău l-a auzit prost şi a murit".

La rege însă asemenea şiretlicuri nu aveau trecere. Blestemată fie clipa cînd l-a chemat regele la curtea lui. Magul îşi irosea viaţa. Şi de aceea îi dădea regelui întotdeauna proroci de nedezlegat ca să nu poată să-l prindă. Dar... asta se întîmpla rar. Şi de aceea magii din Creta duceau o viaţă de huzur... Trăiau în bogăţie şi belşug, ca rude ale regelui. Iar el, pe de altă parte, se uita la ei ca la lumina ochilor. Pentru că toate prorocirile lor se adevereau. Şi era uşor doar. Ştiau că regele lor era atît de puternic încît nu exista vreun pericol ca să fie înfrînt vreodată. De aceea îi preziceau întotdeauna cu convingere că va învinge. Şi... învingea.

Dar oare Minos era tot atît de credul încît să-i creadă pe magi? Dimpotrivă. Făcuse însă din nou greşeala să spună că magii sînt slujitorii zeilor şi că zeii îşi transmiteau prorocirile prin ei. Astfel, toţi muritorii — odată ce acestea erau poruncite zeilor — respectau întru totul prorocirile magilor.

Prima dată cînd Minos a cerut cu adevărat ajutor de la magi a fost acum. Ca om, Minos s-a dovedit a fi neputincios. De aceea le-a cerut ajutor slujitorilor zeilor.

— Ţi s-au întors, în sfîrşit, ochii din călătorie? îl întrebă deodată pe mag.

Magul n-a deschis ochii.

— Mă aflu în marea grotă din muntele Ida, spuse, acolo unde beau, mănîncă, petrec şi se ceartă zeii.

— Şi ce vezi acolo?

— Nimic. Este atît de întuneric, încît nu văd nimic. Peşterile astea sînt pline de întuneric.

— Atunci ce caută văzul tău acolo înăuntru? Spune-i să iasă afară.

— Asta şi fac.

A mai trecut un timp. Minos începu să-şi piardă răbdarea.

— Încă? întrebă.

— Acum... Ah... Peştera asta are multe încăperi şi culoare şi greu îi dai de capăt. Parcă ar fi... Labirintul.

— A... odată ce mi-ai pomenit de Labirint, nu poţi să nu-mi spui de aici ce se petrece acolo, înăuntru?

— Acum... Imediat ce-mi scot văzul din peşteră mi-l vîr în Labirint.

Magul a răsuflat uşurat. Îşi salvase pentru moment capul. Ştia ce se petrece în Labirint. A des-

chis aşadar pentru o clipă ochii, ca să-i arate regelui să s-au întors din călătorie, şi apoi i-a închis din nou.

— Ce vezi acum? l-a întrebat Minos.

— Da, el este.

— Cine?

— Minotaurul. Ia să văd... Ba, da. El este.

— Este singur?

— Da, (dar imediat şi-a amintit că în Labirint trebuie să fie şi atenienii). Ba nu. Nu. Nu este singur. Sînt acolo şi victimele. Din belşug. Le-a sfîşiat, le-a orînduit cu grijă, şi acum le înfulecă una cîte una.

— Ariadna este înăuntru?

— Ariadna? Vai mie. Ce să caute Ariadna acolo înăuntru? Nu. Sînt numai atenieni şi ateniene. Iată-i. Se văd cît de colo, datorită îmbrăcăminţii.

— Tu l-ai văzut pe Tezeu cînd l-au adus?

— Printre primii. Poţi să uiţi uşor asemenea adolescent, asemenea efeb?

— Trăieşte?

— Nu. Acolo înăuntru nu mai trăieşte nimeni.

— Nici Tezeu? Şi pe el l-a mîncat?

— Ia să văd. Nu. Pe el îl păstrează. De ce? Nu ştiu. Îl păstrează probabil pentru la urmă. Cadavrul lui se deosebeşte de celelalte.

— Bine. Ia-ţi acum ochii şi pleacă. Nu mai am nevoie de tine.

Magul a plecat încovoiat, frecîndu-şi pe furiş mîinile. Minos a căzut pe gînduri. În sfîrşit. Tot era bine că Tezeu era mort.

Din toate acestea un lucru era clar. Că nu avea nici o legătură dispariţia fiicei sale cu atenienii. Asta se clarificase. Acum mai rămîneau răpitorii, nubienii... Mîine chiar trebuie să plece o flotă cu mare viteză spre Nubia. Alte flotile să se îndrepte

spre insule. Numai să fie cu ochii în patru, să nu se apropie de insula Naxos. Din apele ei ies şerpi care înecă corăbiile. Odată, Dionisos a transformat în apele astea nişte marinari în delfini. Lucruri cunoscute. Trebuie neapărat să nu uite să le atragă atenţia căpitanilor de vas. Departe de Naxos. Cît se poate mai departe de ea.

Capitolul III

În timp ce Minos se gîndea la toate acestea, la plecarea flotelor, cercetarea insulelor, Pasifae, tristă de moarte, stătea încovoiată pe marginea patului cu capul în mîini. Îşi dădea seama că dacă lucrurile continuau astfel toată ziua, dacă nici astăzi nu afla nimic de la Ariadna, inima îi va plesni pînă seara.

Tremurînd de nerăbdare şi de friguri, a chemat-o pe una dintre fetele ce o îmbrăcau şi a întrebat-o, pironind-o cu privirea, dacă ştie ceva despre Ariadna.

Fata a ridicat mîinile. „De-ar da zeii", i-a zis. Dar, nu. Nu ştie. N-a văzut, n-a aflat nimic. Şi nici cum a dispărut, nici asta nu ştia. A aflat abia astăzi, de la un grădinar care tunde copacii.

— Unde-i grădinarul acesta? Şi ce face?

— Tunde copacii. Şi de aţi şti cu ce . . .

— Cu ce?

— Cu lavrisul. I-am spus să lase lavrisul* şi să ia cosorul. Pentru că de se va afla la curte . . .

---

* Lavris — secure antică cu două tăişuri.

— Poţi să-mi spui unde lucrează acum? Nu cumva pe lîngă grădina lui Dedal?

— Ba chiar acolo.

— Tu l-ai văzut pe Dedal?

— Nu, prea mărită Doamnă. Nu l-am văzut.

— Dar el l-o fi văzut?... grădinarul de care vorbeşti.

— Nu ştiu, stăpînă, nu l-am întrebat...

— Ce bine era dacă-l întrebai...

— Dacă este spre binele Doamnei mele, alerg să-l întreb. Am fugit chiar.

Pasifae n-a oprit-o. Era şi ea nerăbdătoare. Temerile ei... să le alunge mai bine. Cu puţin înainte se liniştise... acum însă, au cuprins-o din nou. Dar iată că vine şi fata. „Nu, i-a zis. Acolo nu este nimeni. Şi poarta pare încuiată."

— Pare sau este?

— Pare. Dar şi este. Dar... poate, totuşi, nu este. Să mă duc să întreb?

— Ai bătut?

Nu. Nu bătuse. Iată de ce a întrebat să se mai ducă... O să se ducă. O să bată şi o să spună că prea mărita Doamnă doreşte să afle dacă înţeleptul Dedal este acasă.

— Nu — spuse Pasifae. Rămîi. Fata a rămas, şi regina i-a ordonat s-o îmbrace. Nu era nevoie să ştie fiecare ce face şi unde se duce. Mai bine să se ducă chiar ea. Şi-a legat strîns capul pentru că de durere prea mare avea impresia că din clipă în clipă o să-i crape.

Peste puţin era gata. A ieşit, chipurile, să se plimbe. Grădina înconjurată cu ziduri a palatului era întinsă, nesfîrşită. Într-un palat modest, cel mai mic dintre toate, locuia Dedal cu fiul său. Marele artist, de cînd îşi pierduse soţia, trăia retras,

avînd ca îngrijitoare a casei o sclavă din insula Kea pe care Dedal a eliberat-o. Acest lucru — trebuie să-l spunem — n-a plăcut nimănui. Dar Dedal nu obişnuia să dea socoteală pentru treburile lui personale. Este adevărat că Icar se simţea foarte bine cu ea. O considera ca pe o rudă. Ca pe o bunică. Băiatul nu-şi cunoscuse bunicile niciodată.

Regina a ajuns cu mare atenţie şi a încercat uşa din dos. Dedal a priceput că un prieten — care nu dorea să fie văzut — a venit să-l viziteze. Neliniştea care-i rosese zilele acestea sufletul ajunsese la culme... Ce veşti îi aduc oare? Dar era clar. Îi aduc vestea morţii viteazului şi a celorlalţi tineri atenieni de vîrsta lui.

Firava speranţă pe care o mai nutrea s-a stins — Minotaurul, şi de data aceasta, s-a dovedit de neînfrînt.

De zile întregi stătea flămînd. Nici măcar apă nu pusese în gură. Această tristeţe apăsătoare o împărtăşea cu Icar. De aceea nici el nu pusese nimic în gură. Cum au auzit bătaia în uşă, au sărit amîndoi în picioare.

— Să mă duc să deschid eu — zise Icar.

Tatăl i-a făcut semn din cap. Dar pentru bine sau rău era nevoie şi de un lavris. L-a urmat şi a aşteptat ascuns după uşă.

Temerile s-au stins imediat. În uşă a apărut Pasifae. Dedal s-a speriat de paloarea reginei.

— Prietene rar... a zis ea gata să leşine.

Cei doi s-au repezit s-o prindă. Dar n-a fost nevoie. Pasifae şi-a amintit imediat că este nu numai regină — dar şi o femeie puternică. A înaintat şi s-a aşezat pe jilţul pe care i l-a adus în fugă Icar. Dedal a ieşit din cameră. Pasifae era neliniştită. Dar

peste puțin s-a întors cu o amforă plină cu melicraton*. Băutura care-i plăcea atît de mult reginei.

— Tare umbrit pare sufletul reginei noastre... a spus cu prietenie artistul.

— Dedal... credinciosul meu prieten. Sînt o mamă deznădăjduită. Pedepsele pe care le așteptam cad una după alta pe capul meu. Iată că m-a lovit și pe mine nenorocirea care lovește în fiecare an paisprezece mame ateniene. Dedal, mi-am pierdut copilul.

— Încă mai suferi? Atît de mult trăiește în sufletul reginei doliul după Androgeu?... întrebă Dedal, încercînd să întîrzie cît putea clipa crudă pe care o aștepta. Să mintă? Nu-i stătea în putință.

— Doliul cel nou n-a așteptat să se stingă cel vechi. M-a lovit înainte de a se stinge. Și moartea, de data asta, a luat o făptură mult mai scumpă decît Androgeu.

— Regina mea. Nu tărăgăna, spune-mi imediat... Ce durere îți sfîșie inima de mamă?

— Dedal... Am pierdut-o pe Ariadna.

Dedal a tăcut un timp. Regina îl privea cu neliniște. Era palid.

— Este... este lucru sigur că nu mai trăiește? o întrebă.

— Nu. Dar nici că trăiește nu e sigur. Consolează-mă, Dedal. Asigură-mă — cu toate că nu știm că trăiește, asigură-mă că n-a murit. Magii tac cu toții. Noi îi întrebăm, ei ne privesc neputincioși.

— Magii știu cît și noi. Dacă spun mai multe decît noi, o fac pentru că noi îi obligăm s-o facă.

— Ne-au asigurat numai de un lucru. Că Tezeu a fost sfîșiat împreună cu prietenii lui de Minotaur.

---

* Melicraton — băutură ce se obișnuia în antichitate, făcută cu miere și apă de trandafiri.

— Şi în cazul ăsta ne-au asigurat de un lucru pe care-l ştim cu toţii.

— Dacă ne vor spune despre Ariadna că nu mai trăieşte?

— Asta n-o vor spune niciodată.

— Deci trăieşte?

— Am zis... N-o vor spune. Nu vă vor spune niciodată că a murit — chiar dacă a murit. Se tem.

— Dedal. Să nu-mi spui şi tu că este adevărat.

— Eu nu ghicesc. Eu judec. Dacă Tezeu trăieşte...

— Din păcate, nu. Asta e un lucru sigur.

— Dacă e lucru sigur, atunci...

— Atunci e sigur că nu trăieşte nici Ariadna, da?

— N-am spus „sigur". Dar s-ar putea să fie posibil şi pînă la sigur este jumătate de drum. Trebuie mai întîi să ne convingem de moartea lui Tezeu.

— Toţi sînt convinşi de asta.

— Trebuie să ne convingem şi noi. Noi nu ne-am convins încă.

— Eu, din păcate, da.

— Regină... Ştii de ce sînt toţi siguri? Pentru că nimeni nu poate să intre în Labirint să se convingă. Adică, de intrat, pot intra toţi. Dar nimeni n-o să mai iasă.

Regina l-a privit drept în ochi cu speranţă dar şi cu poruncă.

— Nici Dedal?

La început înţeleptul artist a tăcut, apoi a murmurat:

— Acum, nu. Nici măcar el.

Regina s-a sprijinit cu cotul de masă. Simţea că jilţul este prea şubred ca să o poată ţine. Singura ferăstruică care-i mai trimitea în suflet puţină spe-

ranță se închisese. Dedal i-a spus clar: „Acum nu se mai poate". Dar de ce „acum". Adică altă dată s-ar fi putut, iar acum nu?

Dedal i-a ghicit imediat nedumerirea. De aceea, cu capul plecat, a vorbit:

— Mă așteptam la întrebarea asta. De ce oare puteam altădată și acum nu? Asta voia să mă întrebe regina mea?

— Da, îi spuse ea hotărîtă.

— A trecut atîta timp . . . Mi s-a șters din minte planul.

— Dar oare s-a șters și de pe pergamentele tale . . .?

— Din păcate nu le mai am.

Pasifae a sărit în picioare.

— Dedal! Cum ai putut face una ca asta? Cum ai putut să pierzi un plan atît de prețios?

Dedal a tăcut.

— Vorbește.

— Ai dreptate, spuse smerit. Am lăsat să se piardă. Și ca să fiu mai sincer, eu m-am îngrijit să dispară. Regină venerată, nu sînt doar atenian. Sînt om. Și mai mult, sînt rudă cu acest flăcău care a venit să moară aici de bunăvoie. Dar cum? Toată mărinimia o s-o lăsăm altora? Nu sîntem datori să arătăm și noi puțină?

— Nu pot . . . nu pot să înțeleg ce vrei să spui. Vorbești încîlcit. Sau nu înțeleg eu? Ce s-a întîmplat?

— I-am dat planul lui Tezeu.

— Nefericitule Dedal! Și dacă află regele? Te ucide!

— Știu. Dar era mai drept să moară un tînăr, și împreună cu el atîția alții care nici n-au apucat măcar să trăiască? Spune-mi, buna mea regină!

— Atunci — în numele zeilor! — secretul trebuie să rămînă între aceşti pereţi. Cea mai mică şoaptă dacă iese de aici, eşti pierdut.

Spunînd aceste vorbe i-a aruncat o privire lui Icar.

— Ştie şi el . . . i-a spus Dedal. Ştie totul de la capăt. Dar este ca şi cum n-ar şti. Icar nu va vorbi. Nu pentru că îl iubeşte prea mult pe tatăl său, ceea ce este adevărat. Dar pentru că iubeşte prea mult adevărul. Preţuieşte oamenii buni şi-i compătimeşte pe cei nefericiţi.

Pasifae s-a liniştit. A mai privit o dată faţa frumoasă a copilului. Apoi s-a întors din nou spre Dedal.

— Deci trebuie să pierd orice speranţă pentru Ariadna, zise.

— N-am spus lucrul ăsta.

— Atunci pot spera . . . puţin?

— Dacă am fi siguri că n-a murit Tezeu, ai mai putea spera. Ba chiar mai mult, regina mea.

Pasifae l-a privit mirată.

— Dar ia spune-mi, venerabile Dedal, ce legătură are Ariadna cu toate astea? De ce legi una de cealaltă?

— Pentru că aceste două lucruri sînt strîns legate între ele, regina mea. De aceea trebuie să aflăm mai întîi dacă trăieşte Tezeu. Dar acest lucru îl vom afla doar dacă va intra cineva în Labirint.

— Sînt gata!

— Nu-i de folos. Singurul lucru pe care-l vom face va fi să trimitem la pierzanie pe lîngă fiica unei regine, chiar pe regina însăşi. Aş fi putut să mă duc şi eu . . .

— Dar ai să mai ieşi?

— S-ar putea. Dar numai dacă trăieşte Tezeu. Dacă Tezeu a murit, chiar dacă aş avea planul, nu

voi mai avea picioare ca să ies. Voi rămîne pentru totdeauna acolo. Dar să nu crezi că mi-e teamă pentru viaţa mea. Nu. Mă gîndesc doar la sărmanul meu copil, la Icar. Ce va face singur în timpurile astea crude?

Pasifae tăcea. A înţeles. Şi fără asta, viaţa prietenului ei se afla în mare primejdie. În ochii lui Minos, fapta lui Dedal era o crimă. Da. O crimă atît de mare, cum alta nu se mai înfăptuise la curtea sa.

Iată de ce Pasifae, în loc să prindă curaj, s-a întristat şi mai mult. Nu voia ca salvarea fiicei ei să se facă cu preţul nenorocirii acestor doi oameni atît de dragi ei.

— Am să-i spun lui Minos să trimită în Labirint magii... spuse într-un tîrziu. Sînt cu toţii vicleni şi inutili. Şi, precum ai spus, „prevestesc" numai lucrurile plăcute. Ce părere ai de ideea asta?

— E bună, regina mea. Bună, dar inutilă ca şi magii.

— Am înţeles. Nu vor putea ieşi?

— Nu vor apuca nici să intre. Or să moară de groază. În general magii sînt nişte fiinţe foarte fricoase. Iată de ce îi spun regelui numai lucruri plăcute. O fac să-şi păstreze capul pe umeri.

— Atunci ce... ce să fac, bunul meu Dedal? Nu mă vezi? Inima mi-e gata să plesnească. Spune-mi. Mi-ai spus toate lucrurile bune? Ai terminat cu consolarea?

— Nu. Mai aveam multe cuvinte bune. Şi speranţă puteam să-ţi dau mai multă. Dar nu vreau să împart cu tine nici una. Aş fi făcut-o doar dacă eram sigur. Dar nu sînt.

— Ce ştii despre copilul meu, Dedal? Nu mă mai fierbe atît. Ştii mai mult decît mi-ai spus. Ştiu eu. Dar atunci de ce nu-mi vorbeşti?

— Atîta timp cît inima de mamă se zbuciumă, poate suporta nu numai binele ci şi răul. Poate suporta şi alte nenorociri. Dacă însă speră . . .

— Nu te teme. Nu voi lăsa toate speranţele să mă încălzească. Jumătate am să le alung. Spune-mi ce ştii? Ce-mi mai ascunzi, Dedal? Ai spus „dacă Tezeu trăieşte, atunci trăieşte şi Ariadna". Ce legătură are una cu cealaltă?

— Pentru că dacă Tezeu este salvat, Ariadna este salvatoarea. Iată adevărul.

— Dedal! Îmi pierd capul. Dar cum? Cum poate sărmana mea fiică să salveze un erou?

— Ea singură s-a hotărît. De la mine a cerut doar puţin ajutor.

— Şi?

— Şi i l-am dat. Dar pentru că ştiam ce-o aşteaptă dacă află Minos, am sfătuit-o să-l urmeze pe Tezeu. Ce s-a întîmplat? Nu ştiu. Iată de ce nu vreau să-ţi alin inima de mamă cu speranţe deşarte.

Dedal a tăcut. Ochii lui Pasifae înotau în lacrimi. Acum abia a înţeles ce mare greşeală a făcut vorbindu-i. Ce-o să facă cu femeia asta? Va putea ea să păstreze secretul? Va putea să suporte singură bucuria? Sau va alerga s-o împartă cu alţii? Şi cu cine? Dar ce importanţă are? Cu oricine ar împărţi-o, viaţa lui Dedal era condamnată.

Pasifae şi-a mai stăpînit lacrimile şi l-a privit pe Dedal în ochi. A rămas uimită de schimbarea şi nenorocirea ce a citit-o în ei. Şi atunci a priceput.

— Să nu-ţi chinuie sufletul nici o neliniştе . . . îi spuse. Nu va afla nimeni nimic. Mai bine am să mor. Secretul îl voi lua cu mine. Îţi promit.

— Poţi însă să-mi promiţi că nu vei întoarce lumea pe dos ca să afli dacă scheletul lui Tezeu şi a tovarăşilor lui se află în Labirint?

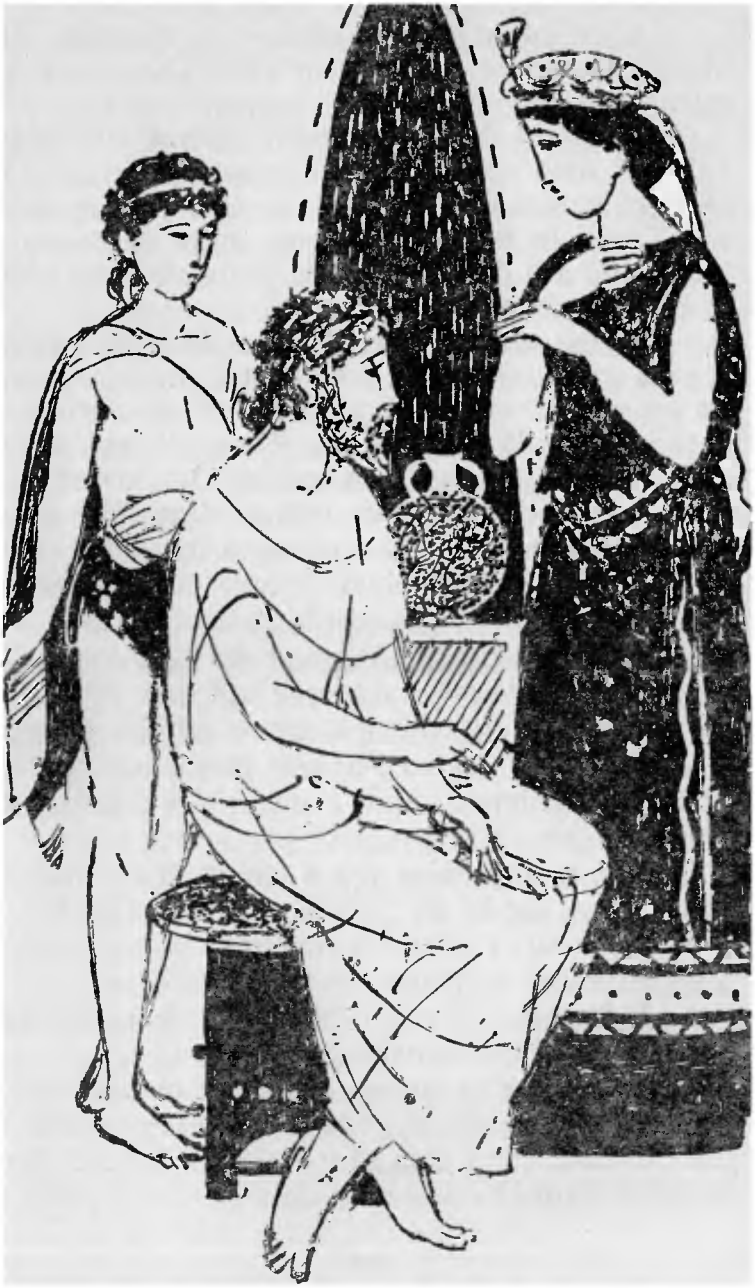

Pasifae a amorţit.

— E un lucru atît de rău? — a întrebat. Dar atunci, spune-mi cum putem afla? Cum altfel ne putem convinge?

— Adevărat... spuse Dedal. Acesta era singurul mod de a ne convinge. Dar este şi singurul ca să pierim. Asta îmi va aduce desigur şi mie moartea. Totuşi în faţa agoniei unei inimi de mamă, a unei inimi atît de dragi, Dedal poate să-şi dea viaţa ce i-a mai rămas.

— Dedal, vorbi serioasă Pasifae. Sînt prea multe şi prea grele crimele ce s-au făptuit în acest palat. De aceea aş fi nedemnă, şi ca mamă şi ca prietenă, dacă aş mai adăuga şi eu una. Dormi liniştit. N-am să fac nici un pas, n-am să scot nici un cuvînt dacă n-am să mă sfătuiesc mai întîi cu tine. Plec liniştită. Şi sper în sfîrşit să-şi găsească liniştea şi regatul ăsta atît de zdruncinat. Pentru că la mari nenorociri l-au condus victoriile şi triumfurile.

Dedal a însoţit-o pînă la uşa din dos. Pasifae a ieşit cu prudenţă privind mereu în urmă. A străbătut grădina şi a intrat în palatul ei. Afară a început să se întunece. Regina i-a spus gardianului că nu primeşte pe nimeni. Apoi a intrat şi s-a îndreptat spre dormitor.

În timp ce deschidea uşa a simţit că în dosul ei e cineva. A dat să strige. Dar o tînără femeie i-a căzut la picioare cu fruntea-n pămînt.

— Ariadna! a strigat speriată regina.

— Îndurare... Preamărită Doamnă... s-a auzit vocea celei îngenuncheate.

Cum? Fiica ei îi spune „Preamărită Doamnă", şi-i cade la picioare? S-a aplecat, a luat-o de umeri şi a ridicat-o, fiind gata să o scalde în lacrimi. Dar atunci a văzut că nu era Ariadna.

— Cum? a strigat. Te-ai îmbrăcat cu veşmintele stăpînei tale? — a întrebat recunoscînd-o pe sclava fiicei ei.

— Mărită Doamnă... spuse din nou tînăra. Îţi cer încă o dată îndurare. Nu eu m-am îmbrăcat aşa. Stăpîna m-a îmbrăcat.

— Şi unde se află acum prinţesa? Nefericito!

— Nu se mai află printre noi. A plecat.

— Unde?

— Nu ştiu. Toate zilele acestea am stat ascunsă. Aşa mi-a poruncit stăpîna. Să mă ascund două zile şi să vin aici a treia zi să-ţi aduc mesajul ei că trăieşte. Nu ştiu de ce a făcut asta. M-a chemat într-o noapte, m-a îmbrăcat cu veşmintele ei, apoi s-a îmbrăcat cu ale mele şi am plecat împreună. Jos la mare o aştepta o corabie. Altceva nu mai ştiu.

— Şi de ce v-aţi schimbat veşmintele? Nu ţi-a spus?

— Ba da. Dacă se întîmplă să fie urmărită, să fiu eu prinsă. Şi în timpul ăsta ea să apuce să fugă. Nu ştiu de ce a făcut toate astea. Şi acum plîng în fiecare zi. Tare dragă îmi mai era.

Regina era zbuciumată. Nu ştia dacă trebuie să se bucure.

— Mai ştie cineva povestea asta? a întrebat.

— Nimeni. Numai eu. Şi acum şi regina mea.

— Nu trebuia să-mi spui. Odată ce ai început să vorbeşti poate spui şi altcuiva.

— Nimănui. Numai reginei mele. Aşa mi-a spus. Apoi să amuţesc... mi-a zis. Dacă mărita doamnă îmi ordonă să-mi tai limba, o tai.

— Limba? Nu, fata mea. Şi-ţi mulţumesc pentru devotament. Pune-ţi acum hainele tale şi adu-mi cina. Îţi mulţumesc încă o dată. Vă mulţumesc şi vouă, zei milostivi. Iată că fata mea trăieşte. Poate

că voi reuși și eu să dorm și să trăiesc, spuse regina cu lacrimi în ochi și apoi își lăsă fața pe pernă pe care a inundat-o cu lacrimi.

Capitolul IV

Timpul a trecut și Pasifae era liniștită. Dar Minos era din ce în ce mai neliniștit. Se plimba prin palat ca o fiară într-o cușcă împodobită cu aur. Micile flote pe care le-a trimis s-o caute pe fiica lui întîrziau să se întoarcă. Ariadna nu a fost găsită. Magii se bîlbîiau insuportabil. Nimeni nu spunea ceva clar. Și nici vreunul dintre trimișii lui nu-i aducea vreo veste bună. Nu. Nu de dragul afecțiunii, nu de dragul iubirii pentru fiica lui care-l supărase atît de mult. Ci din cauza înjosirii aduse. Era o dovadă că a decăzut. Altfel cum putea îndrăzni pe lumea asta un om să-i răpească fiica? Și de unde? De sub ochii lui!

Din ziua aceea în palat a domnit groaza. Fiecare — pînă și cel mai apropiat om — tremura de frică să nu-și piardă capul. „Mînia lui Minos" — renumită în întreaga lume. Mînie de fiară care nu știe ce-i mila și nici rațiunea.

Într-o zi, Minos, în timp ce se plimba furios, și-a amintit un lucru. Că în ultimul timp se schimbase ceva în comportarea lui Pasifae. Ochii nu-i mai erau roșii. Nici nu mai plîngea. Ba mai mult. În loc să fie îmbrăcată în doliu, ea se vîntura prin palat

în veşmintele ei regeşti. „Crudă?“ Nu. Pasifae nu era crudă. Nebună, atunci? Poate. Altă explicaţie nu încape. Totuşi... în rest părea normală, echilibrată. Atunci? Ce se întîmplă? Fără îndoială îi ascunde ceva. Vreo şiretenie era la mijloc. Trebuie s-o descopere imediat. Ceva îl împiedica. Şi-a amintit că ultima dată cînd s-au despărţit au avut un schimb aspru de cuvinte. S-a purtat cu ea ca şi cu o sclavă. De parcă nu era mama copiilor săi. De parcă nu era regină a Cnososului. Cu cine însă să vorbească despre toate astea? Desigur, cu un prieten. Şi atunci a descoperit că nu are nici un prieten. A simţit cum în el se întinde o pustietate. În toată lumea aceasta el era singur. Şi în timp ce pînă atunci credea că el cîştigă, cîştigă mereu şi nu pierde niciodată, a trebuit să intervină această întîmplare familială ca să descopere că atotputernicia lui era ciobită. Şi cel mai rău lucru era că în toţi anii aceştia de atotputernicie fusese de fapt singur. Singur? Bine, dar Cnosos? Şi palatul acesta? Şi gloria? Şi victoriile? Şi sîngele? Atunci a înţeles că singurul lucru care-i aparţinea era doar sîngele. Şi singurii lui credincioşi, singurii care erau ai lui, erau călăii. Înfundat în glorie, ameţit de triumfuri şi de tămîieri nu a aflat că niciodată, nici un rege de ieri sau de astăzi, nu a avut şi nu va avea alt fel de prieteni.

Nu. N-o să se ducă nici astăzi la Pasifae, chiar dacă îl nelinişteşte purtarea ei. Va sosi clipa să-i dovedească că a fost nedreaptă cu el, că nu-l admiră. Minos şi-a pierdut doar fiica. Nu însă şi puterea. Nu!

De aceea l-a cuprins o nerăbdare fără de margini cînd i-a fost adusă vestea că în largul mării a apărut una dintre flotilele lui. A trimis iute un că-

lăreţ la malul mării să-i ordone comandantului să se prezinte imediat în faţa lui.

Căpitanul obosit, biciuit de valuri, a ajuns gîfîind la palat, a intrat în sala tronului şi a îngenuncheat la picioarele stăpînului său.

Minos i-a ridicat capul cu biciul, destul de nervos că întîrzia mai mult decît trebuia cu îngenuncheatul.

— Ce veşti îmi aduci? îl întrebă.

— Am văzut multe insule, prealuminate stăpîn. Am întîlnit şi multe corăbii. Dar nicăieri, nicăieri n-a văzut nimeni o tînără, nici pe vreo insulă, nici pe corabie, nici pe uscat, nici pe mare. I-am ameninţat, i-am speriat, am tăiat destui, ca să aflu adevărul. N-am aflat nimic. Nu ştie nimeni, nimic.

— Cum ai putut să-ţi dai seama?

— Au mărturisit. I-am luat unul cîte unul, în secret, să-mi mărturisească. Dar erau atît de diferite declaraţiile lor şi atît de diferită descrierea fetei „pe care au văzut-o" încît mi-am dat seama că n-au văzut-o.

— Spune-mi ce-ai mai făcut ca s-o găseşti?

— Şi ce n-am făcut, luminatul meu stăpîn. Ce n-am făcut? . . .

— Ei, ce-ai făcut?

— Nu puţine lucruri. Am dat foc caselor, am tras în ţeapă oameni, am scufundat corăbii! Nimic.

— Şi n-ai găsit-o? Ciudat.

— Da, stăpîne, iată ce mă macină.

Minos i-a ordonat să se ridice. Acest flecar încerca să-l ducă cu vorba.

— Vorbeşti în zadar . . . îi spuse. Nici n-ai auzit vorbindu-se despre ea?

— Nici măcar o şoaptă, atotputernicule stăpîn, nicăieri. Se tem să nu-i spînzurăm şi să fie nevoiţi să ne spună prea multe.

— Despre altceva n-au vorbit?

— Să fi vorbit? Nu se mai satură vorbind.

— Despre ce?

— Spun minciuni atît de mari încît devii mincinos doar dacă le repeți.

— Bine . . . spune-mi măcar una.

— Pe cea mai mare vrea s-o audă stăpînul meu, sau pe cea mai mică?

— Ai auzit tu vreodată că stăpînului tău îi plac faptele mici?

— Niciodată. De aceea am s-o spun și eu pe cea mai mare. Dar trebuie mai întîi să-mi strîng cureaua ca să nu-mi cadă burta de prea mult rîs.

— Fii respectuos!

— Sînt. Dar ce să fac eu nenorocitul de mine dacă minciunile sînt atît de mari încît mă fac să mă îmbolnăvesc? Se zice că — cum să nu mori — se zice că, chipurile, Tezeu, cu alte cuvinte, fiul regelui din Atena, nu a fost mîncat de Minotaur. Și nu numai că nu a fost mîncat. Dar că a luptat cu el și l-a învins. „Și acum, unde-i?“ — i-am întrebat. „Pe cîmpul din Atica“ mi-au spus. Ei cum să nu te prăpădești de rîs?

— Hm . . . Mai departe ce-au spus?

— N-am putut să ascult mai departe deoarece amețisem de atîta rîs și mă tăvăleam pe jos.

Minos atunci s-a înfuriat.

— Să nu te tăvălesc eu acum în sînge pentru totdeauna. Unde ai mai auzit lucrurile acestea?

— Pretutindeni. Și am mai auzit ceva. Dar n-am auzit decît la început. Mai departe n-am auzit din cauza rîsului. Dar era cu mine un soldat care nu rîde niciodată. Unul „gură cusută“ — cum i se spune. Ei, el mi-a povestit mai departe ce-au zis.

— Ce?

— Că, cică, el, Tezeu, nu numai că trăiește, nu numai că a învins, dar s-a căsătorit, cu o regină pe nume Antiopa. Nu știu al cărui regat blestemat, a unui regat, cică... al femeilor... I-auzi!...

— Nu cumva ți-au spus „regatul Amazoanelor"?

— Cum? Regele meu! A ajuns pînă aici vestea asta?

Minos nu i-a răspuns.

— Altceva mai știi?... l-a întrebat numai.

— Nu. Nu știu altceva nimic. Toate basmele se sfîrșesc aici.

— Încetează. Du-te să mănînci, să dormi și apoi la temniță cu tine. Ai mult mai puțin respect decît trebuie. Du-te acum.

— Am plecat... spuse căpitanul care nu avea nici putere și nici chef să plece unde a fost trimis.

Ofițerul era dat dracului de deștept și viclean, dar era nevoit să facă pe prostul ca să-și salveze capul. Astfel, dacă-și arăta deșteptăciunea, l-ar fi pierdut de mult. Regi ca Minos, deștepți sau nu, sînt nevoiți să arate că sînt. Vai de ei însă, dacă nu sînt. Adică... Nu, vai de ei. Vai de supușii lor deștepți. Tremură toată viața lor ca frunza-n vînt. Pentru că trebuie sau să-și ascundă deșteptăciunea, sau să-și ia rămas bun de la viață. Este lucru așadar obligatoriu: mintea supușilor să fie mai mică decît mintea regelui.

Minos nici vorbă să fie prost. Dimpotrivă. Cerea însă ca supușii lui să fie proști. Și mai ales, ofițerii și sfetnicii lui.

De aceea prima grijă a lor era să facă pe proștii în fața regelui. Aceasta devenise tradiție la curtea lui Minos.

— Apropie-te... îi spuse Minos comandantului care știa că pe uscat trebuie să fie prost! Vino încoace.

— Aici sînt... răspunse comandantul.

— Nu ţi-am ordonat să pleci?

— Şi am plecat. Dar eram sigur că Măria-sa regele mă va chema din nou şi m-am întors.

— Bine. Ai spus deci...

— Da. Am spus.

— Aşteaptă. Nu ştiu încă ce-ai spus.

— De unde să ştiu eu?! Nu ştiu nimic. De asta aştept să-mi spui.

— Află deci că ai spus că la Atena se află unul, Tezeu...

— Am spus eu? Dar odată ce gloriosul meu rege zice că am spus înseamnă că aşa am spus. De aceea aştept să-mi mai spui ce-am mai zis.

— Ai mai zis ceva. Că Tezeu ăsta este viteaz.

— Asta n-am spus. Asta n-are dreptul nimeni s-o spună. Este o minciună. Alt viteaz nu există.

— Bine. Viteaz poate să nu fie. Dar... a învins?

— Nişte femei...

— Fii atent! Astea nu sînt femei. Astea sînt amazoane, ceea ce înseamnă luptătoare neînfricate. Şi cine le învinge pe ele, îl învinge şi pe Minos. De asta, ia spune-mi... Ce se mai vorbeşte despre acest Tezeu?

— Ca să fiu drept, fiecare spune altceva. Adică se spune că nu el a învins, ci soţia lui, care este amazoană. Asta, stăpîne, este tot ce ştiu despre Tezeu.

— Nu cumva ai auzit dacă Tezeu ăsta este fiul lui Egeu? Hai?

— Niciodată! De unde? Nu. N-am auzit nicicînd aşa ceva. Am auzit însă altceva. Că Egeu nu are alt fiu. Nimic altceva.

— Nimic, ai? Pleacă. Du-te să te zăvorăşti. Şi de data asta ia-ţi şi mintea cu tine. Auzi?

Acum Minos voia mai mult decît oricînd să rămînă singur, deoarece aceste ştiri tare l-au mai încurcat. Tezeu cică a învins. Şi acest Tezeu care a învins era regele Atenei şi fiul lui Egeu... Toate pînă aici sînt bune. Dar atunci... atunci... Minos pe cine a închis în Labirint? Pe cine a aruncat în colţii Minotaurului? Lucruri neclare... întrebări chinuitoare care i-au luat pentru totdeauna somnul lui Minos.

Nu s-a dus, aşa cum a plănuit, s-o vadă pe Pasifae. A amînat vizita ca să poată mai întîi să-şi găsească cuvintele. Pentru că acest rege bogat era sărac în cuvinte. Sărac. Demn de plîns. Nici n-avea nevoie de ele.

— Lacrimile... îi spuse. Unde-ţi sînt lacrimile, Pasifae? Unde-ţi sînt lacrimile de mamă?

Pasifae şi-a ridicat capul jignită.

— Lacrimile? — spuse. Ale mele au secat. Este timpul să începi tu acum.

— Eu? Minos? Eu să plîng? Eu, regele?

— Plîng şi regii. Dar numai cînd sînt părinţi adevăraţi.

— A... bine că mi-ai amintit. Tocmai veneam să-ţi spun că nu mai e nevoie să plîngi. Nu pentru mine plîngeai?

— Cum?

— Vreau să spun că plîngeai ca să aflu eu că plîngi. Ei, am aflat. Ajunge. Încetează cu plînsul. Nu mai ai motiv. În afară doar de cazul cînd — obişnuită cu lacrimile false — ai să continui să plîngi şi de bucurie. Atunci eşti liberă să plîngi cît doreşti. Dar mai întîi să mă anunţi: „De data asta plîng de supărare". Sau „De data asta plîng de bucurie".

— Minos...

— Nu te mînia. Ai să începi să te mînii acum şi pentru lucrurile plăcute?

— Care lucruri plăcute?

— N-ai aflat? Fiul regelui trăieşte. Bine faci că nu întrebi care fiu? Ştii.

— Ceea ce ştiu şi văd este că regele a venit să-şi bată joc de tristeţea şi ignoranţa unei mame.

— Ignoranţă? Dacă a fost cu adevărat cineva care nu ştia nimic, acela am fost eu. Spune-mi acum. De cînd ştii că atenianul tău trăieşte?

— Regele uită că sînt regina Cretei şi nu a Atenei. Dar — adevărat — m-aş fi bucurat dacă tînărul acela scăpa din colţii fiarei de care stăpînul ei are grijă ca de-o pasăre rară. Dar nu cred că trăieşte.

— Ba să crezi. Vestea a adus-o cel mai credincios om. Întocmai. Tezeu al tău este viu. Şi nu numai că e viu, dar e liber, viteaz şi învingător. Iată de ce am venit aici. Vreau să aflu cine l-a salvat pe Tezeu.

— Rege, îi spuse Pasifae supărată. Foarte greşit drum ţi-ai ales ca să găseşti adevărul. Tu, stăpînul acestor locuri, stăpînul statului, stăpînul soartei tuturor, mă întrebi pe mine?

— Pe cine altcineva trebuie să întreb? Pe cine altul dacă nu chiar pe eliberator? Pasifae! Voi fi nemilos. Îşi vor pierde capul toţi cei care l-au ajutat. Chiar dacă sînt copiii mei. Vorbeşte. Tu ai ascuns-o pe Ariadna?

Pasifae s-a ridicat în picioare şi l-a privit ca îmblînzitoarea care priveşte fiara în ochi.

— Şi acum spune ce se întîmplă . . . îi spuse neclintită.

— Tezeu . . . Tezeu cum a scăpat?

— Întreabă-i mîinile.

— Am să-l întreb pe cel care i-a ajutat mîinile.

— Şi-l cauţi în odăile femeilor?

— Da. Pentru că toţi bărbaţii îmi sînt credincioşi. Şi prieteni. E imposibil să mă trădeze bărbaţii. Trădătorul se află aici. Este fiica ta. Dacă nu-mi spui unde se ascunde vei muri şi tu. Legea n-are opreliști.

— Asta nu e legea. Este un instinct sălbatic, neomenos . . .

Minos o privi cu ochii însîngeraţi.

— Sfîntul „lavris" va cădea pe orice gît. Chiar dacă este frumos, chiar dacă este împodobit cu colane de aur.

Atunci Pasifae şi-a smuls colanul de la gît şi l-a aruncat.

— Asta era, deci. Acum îţi va fi mai uşor. Loveşte.

Deodată în odaia reginei a năvălit slujnica Ariadnei cu părul răvăşit:

— Nu . . . a strigat cu ochii îngroziţi. Nu pe preamărita doamnă. Ea nu este vinovată . . . nu-i cu nimic vinovată.

— Cine eşti tu? — o întrebă Minos.

— Eu . . . eu . . . sînt slujnica Ariadnei. Preamărita doamnă nu este vinovată. Eu, eu am ajutat-o. Am ajutat-o să ajungă.

— Unde? Să ajungă, ai spus? Unde să ajungă?

— La corabia cea mare.

Minos şi-a muşcat buzele crunt.

— Poftim! A sosit sfîrşitul lumii! Soţia mea îmi sapă mormîntul. Fiica mea fuge în miezul nopţii şi sclava ei o ajută. Cu cine a fugit?

— Nu ştiu, spuse fata. N-am văzut decît marea. Şi apoi o corabie. De ce a venit corabia asta? Încotro a plecat? Nu ştiu.

— Cine te-a ajutat? Să-mi spui imediat.

— Pe mine? Nimeni. Eu am ajutat-o pe fiica ta.

— De ce?

— Mi-a poruncit.

— N-ai noroc... îi spuse Minos. Dacă aveai, aveam și eu acum la mine spada. Te-aș fi tăiat și gata. Pe cînd cei cărora li te trimit acum sînt mari „meșteri". Și-ți vor oferi o moarte mai crudă.

— Nu-i nimic. Numai preamărita mea doamnă să nu pățească nimic. Eu pot muri. Și fiica de rege nici ea să nu pățească nimic. Eu... mor, nu mor, e totuna. Soarele nu-și va opri mersul să vadă dacă moare o gîză.

— Tu... Auzi! Tu să nu mai vorbești așa. Turbez cînd te aud numai. Pleacă. Du-te! Arzi, înecă-te!

Fata a dat să plece. Pasifae a tras-o lîngă ea și a îmbrățișat-o.

— De-ăștia îmi ești? îi spuse regelui. În halul ăsta ai ajuns. Să distrugi unealta, ca să nu distrugi mîna? Păcat că nu se află acum supușii tăi aici să-l vadă pe mărețul lor stăpîn, pe stăpînul lumii, la ce „triumfuri" recurge.

Și apoi, strîngînd mai tare fata la pieptul ei, continuă:

— N-ai s-o iei! Mînjește-ți sabia în altă parte.

— Cine poruncește aici? urmă Minos. Vreau să aflu cine conduce.

— Aici, în apartamentul meu, eu. Da, sînt slabă. Nu pot face crime. Puterea însă ca să scap un nevinovat de la crimă, o am.

— Bine. Am să-i găsesc eu pe vinovați.

— Pe marele vinovat. Cei mici sînt și ei victime — precum această ființă sărmană.

— Și cine este acest mare vinovat?

— Tu. Dacă cîrmuiai cum trebuia și cu măreție, nici Labirint cu fiare nu exista în Cnosos și nici nu era nevoie de salvatori.

— Dă-mi fata!

— Ai s-o iei odată cu mîinile mele. Te-ai hotărît? Taie-le! Aştept.

Minos a făcut un gest groaznic. A ridicat mîna. Apoi, în loc s-o coboare asupra capului Pasifaei şi-a lovit pieptul după care, cu paşi grei, a ieşit din odaie, nu ca un om ce iese din casa lui ci ca sabia ce iese din teacă.

Capitolul V

S-a îndreptat spre palatul său şi s-a zăvorît. Avea nevoie de linişte. Ca să-şi poată ordona gîndurile. Să ia de la capăt una cîte una veştile. Întîmplările, în ordinea sosirii lor. Persoanele ce i le-au adus. Apoi să împerecheze veştile cu bănuielile sălbatice ce-l chinuiau.

Deci trebuia să ia toate amănuntele de la început. Primul. Tezeu nu numai că nu a fost mîncat, aşa cum credeau toţi, de Minotaur, ci a ieşit şi învingător. Aşa era oare? Dar lucrul ăsta cum putem să-l aflăm? Bine... Dacă trăieşte sau nu Tezeu să spunem că putem afla. Dar cum putem afla dacă mai trăieşte Minotaurul? Una la mînă. Apoi, dacă Tezeu trăieşte, înseamnă că a ieşit din Labirint. Că a intrat înăuntru este lucru sigur. L-a văzut chiar el cu ochii lui. Dar că a ieşit? Cine l-a văzut? De aici începe misterul întunecos. O enigmă pe care n-o va dezlega nici Dedal. Ia uite! Iată o

minte care ar putea lucra pentru el. Totuşi... în ultimul timp parcă Dedal îl evita. N-a venit la el de mult, nici măcar ca să-l întrebe cu ce operă doreşte să-i mai împodobească regatul. Poate pentru că i-a batjocorit şi înjosit opera, închizînd în ea un monstru.

Minos nu s-a gîndit niciodată pînă atunci de ce şi-a schimbat comportarea faţă de el Dedal. Nici vorbă că-l interesau sentimentele ce le nutrea faţă de el. Nu avea nevoie de ele. Dar iată că s-a dovedit că a greşit pentru că, poftim, acum avea nevoie de el. Dar cum să facă? Să se ducă să-i ceară ajutorul? Niciodată!

Şi a început din nou să lămurească problemele. S-a mai chinuit o zi. Şi apoi încă una. Şi abia atunci şi-a dat seama că totul este zadarnic. N-o s-o scoată la capăt. L-a chemat, aşadar, pe Dedal.

Dedal a ajuns la palat prevestind răul. A apărut în faţa lui înfrigurat.

— De mult timp... i-a vorbit imediat Minos, de foarte mult timp, Dedal, nu mi-ai mai oferit serviciile tale.

Dedal făcea parte dintr-o familie nobilă. Nu accepta să fie înjosit.

— Întocmai de cît timp nu mi le-a mai cerut nici regele, răspunse calm.

Minos a observat că s-au vîrît într-o discuţie fără nici un rezultat. De aceea a hotărît să-i pună capăt.

— Nu pentru aceste probleme te-au adus aici... îi spuse. Şi nu văd de ce să le discutăm. Fă cu „lumina ochilor tăi" ce doreşti. N-am de gînd să ţi-o iau. Te-am chemat aici ca să-ţi cer o părere, numai.

— Ţi-o dau cu multă plăcere.

— Spune-mi, Dedal, cînd ai construit Labirintul erai sigur că n-o să poată ieşi niciodată nimeni de acolo?

Dedal a pălit. Unde voia să ajungă Minos? A hotărît însă să evite întrebarea cu un răspuns care de fapt era tot o întrebare.

— Sigur?... spuse. Dar poate fi cineva sigur de ceva pe lumea asta?

— Deci se poate ieşi?

— Greu, dar se poate.

— Şi cu ce ar trebui să fie înzestrat omul care ar dori să iasă?

— Cu îndrăzneală nestrămutată şi cu voinţă. Dar mai există ceva. Norocul.

— Dedal, ia spune-mi, mi-am pierdut eu memoria sau tu cinstea? Dacă îmi amintesc bine, cînd ai construit Labirintul mi-ai spus: „Cine trece pragul ăsta n-o să mai vadă niciodată lumina soarelui". Mi-ai spus aşa, sau greşesc?

— Rege, memoria de multe ori slăbeşte. Moare odată cu omul. Cîteodată însă, moare chiar înaintea omului.

— Care din două se întîmplă la tine?

— Nici una. Pînă în ziua de astăzi n-am pronunţat niciodată cuvîntul „niciodată". Cum puteam să-l pronunţ şi mai ales, chiar în faţa regelui?

— Deci... se poate ieşi?

— Nu e imposibil.

— Dovedeşte-o. Nu mîine. Acum.

Dedal s-a tulburat.

— Dacă regele doreşte să-mi ia zilele, spuse, poate s-o facă. Dar nu am dreptul să aflu de ce?

— Nu obişnuiesc să dau socoteală nimănui.

— Atunci accept, dar ca pe o nedreptate.

— Cum vorbeşti aşa?

— Un condamnat la moarte nu are dreptul să întrebe de ce a fost condamnat? Pedeapsa are un scop. Să plătească — cu viaţa — o viaţă pe care a luat-o. După cum ştiu şi ştii, eu n-am luat viaţa nimănui. Nu se poate deci să aflu de ce mi-o dau pe a mea?

— Pentru că ţi-a slăbit devotamentul faţă de rege.

— Lucrul acesta chiar dacă ar fi adevărat tot nu se pedepseşte cu moartea. Cum şi în ce fel am pierdut devotamentul? Dar nici nu este adevărat. De aceea doresc să aflu.

— De ce mi-ai construit Labirintul pe jumătate. Odată ce poate ieşi de acolo cineva înseamnă că nu este perfect.

— Ce operă de artă este perfectă? Atît cît poate fi perfectă opera unui om. Ca unealtă a crimei, recunosc, nu este perfectă. Şi nu este perfectă pentru că nu am vrut eu să fie.

— Ei, asta este crima ta.

— Cred, înălţate, că nu este o crimă să împiedici crimele.

— Regii nu fac crime.

— Regii nu ştiu pur şi simplu că ceea ce fac sînt crime.

— Am să-ţi arăt eu una. Nerespectul tău faţă de persoana regelui. Trădarea ta.

— Arta nu am trădat-o. Omul nu l-am trădat. Ce am trădat?

— Voinţa mea. Voinţa mea sfîntă. Şi cine o încalcă, plăteşte cu viaţa.

Dedal se convingea încă o dată cu ce sălbatic avea de-a face şi lucrul cel mai rău era că Moira* făcuse rege un om atît de periculos, un om gata să

---

* Moira — Zeiţa norocului, a soartei.

făptuiască mii de crime fără să dea nimănui socoteală.

Dedal a înţeles de asemenea că soarta îi era pecetluită. Putea, dacă voia, să scape. Cum? Căzîndu-i la picioare. Atunci era lucru sigur. Regele, văzîndu-l speriindu-se, i-ar fi dăruit viaţa. Dar ce valoare mai are viaţa cîştigată cu îngenunchieri. Nu numai că de acum încolo n-ar mai avea vreo valoare dar i-ar anula-o şi pe cea a vieţii de pînă atunci. Ai să-mi spui că se poate trăi şi în genunchi, ba chiar şi pe burtă. Dar există şi oameni care refuză s-o facă. În schimbul acestei vieţi, Dedal a preferat moartea, chiar dacă moartea îi era dată de o mînă nedreaptă şi murdară.

Nefericitul condamnat nu mai avea de ales. Şi a aşteptat moartea. S-a întors acasă fără să-i spună nimic fiului său. Dar el, spre seară, a început să bănuiască că se petrecuse ceva. Şi atunci a început să-l asalteze cu întrebări.

— Nimic... răspundea Dedal mereu. Discuţia mea cu regele a fost puţin cam aspră. Dar ne-am despărţit împăcaţi.

— Şi atunci de ce garda ne-a încercuit casa cu securi?

— Cu securi?... a întrebat neliniştit Dedal.

— Da. Se află aici de cînd te-ai întors de la palat.

Dedal şi-a sprijinit bărbia în mîini.

— Ne aşteaptă zile grele, Icar... îi spuse într-un tîrziu. Poate că ne aşteaptă... Dar mai bine să nu exagerăm nenorocirile ce ne aşteaptă.

— Ne aşteaptă nenorociri?

— Vezi, tu, Icar... Pînă şi cel mai dulce fruct are înăuntru un sîmbure amar. Salvarea lui Tezeu poate să-l piardă pe tatăl tău. Dar tu să fii puternic. Nu este prima dată cînd tatăl tău ajunge în

pragul morţii. Şi disperarea m-a cuprins pînă acum de multe ori, iar moartea m-a ameninţat tot de atîtea ori. Pînă la urmă le-am învins. Şi moartea şi disperarea. Tu, însă, fii atent. Să-ţi măsori paşii, cuvintele. De acum încolo numai astea două ne ameninţă.

— Şi tu unde te duci, tată?

— Eu . . . Eu trebuie să mă gîndesc, fiule, să mă gîndesc mult. Am ajuns în faţa unei grele răscruci, foarte grele.

— Care, tată?

— Cea pentru care mă duc acum să judec. Dacă găsesc o soluţie, am să vin să-ţi spun.

— Bine, tată.

Dedal a plecat. Icar, însă, cum a rămas singur a început să regrete că nu l-a rugat pe tatăl său să-i spuie de pe acum.

Capitolul VI

Într-adevăr. Lucrurile şi-au luat cursul prevăzut de Dedal. Casa i-a fost încercuită de gărzi dese. Nimeni nu mai putea nici să intre, nici să iasă.

Pasifae era deznădăjduită. Pierduse tovărăşia celui mai înţelept prieten al ei. Simţea că parcă l-a pierdut pentru totdeauna, că parcă îi despărţea moartea. Şi la drept vorbind nu era moarte despărţirea asta?

Regina s-a convins în urma ultimei discuţii pe care a avut-o cu soţul său că toate bănuielile lui Minos se opreau asupra prietenului ei.

„Dedal... repeta mereu. El, numai el. El. Nu cu „imperfecţiunile" lăsate Labirintului. Nu. Asta era o glumă. Dedal i-a dat atenianului un ajutor mai mare. Nu numai cu mintea ci şi cu mîna. Pedeapsa pentru această faptă venea de la sine. Pentru Minos era simplu. Securea. „Trădătorul" trebuie decapitat. Altă pedeapsă, mai mică, nu vedea. Iată de ce lavrisul avea două tăişuri. Ca să-i omoare şi pe cei drepţi şi pe cei nedrepţi. Şi pe cei apropiaţi, şi pe cei depărtaţi.

Dar... de parcă nu i-ar fi fost suficientă numai răzbunarea, Minos voia să transforme această decapitare într-o „sărbătoare". Să cheme tot Cnososul ca să admire şi să înveţe. Şi nu numai pentru atît. Ci şi ca să se convingă încă o dată că nimic pe lumea asta — nici faptele de binefacere şi nici gloriile — nu putea să-i împiedice mîna dătătoare de pedeapsă. Sărbătoare. Sîngele lui Dedal va curge odată cu vinul.

Cînd i-a aflat planurile, Pasifae a leşinat. A vrut să strige, dar îi pierise vocea. A reuşit apoi să se tîrască pînă în sala tronului... Acolo l-a găsit pe soţul ei care se lăfăia în preţioasele lui veşminte de purpură.

— Or să crape, a strigat. Or să crape şi au să se prăbuşească. Toate... toate templele, statuile... Toate cele pe care le-a plăsmuit mîinile înţeleptului Dedal dacă făptuieşti crima asta. Şi la urmă ai să pieri şi tu cu tronul tău.

— Care este şi al tău pe jumătate.

— Nu mai vreau nici măcar să ating un asemenea tron. Prefer să stau pe un jilţ modest, sau

să stau pe pămînt, decît să împart cu tine un astfel de tron.

— Bine faci. Nu ești demnă pentru un asemenea tron.

— Asta este cea mai mare cinste pe care mi-ai făcut-o vreodată. Aș fi murit de rușine dacă eram demnă de el.

— Nedemn ar fi fost tronul meu dacă aș fi lăsat să mi-l înjosească cei nedemni.

— Dedal este demn. Și ar fi putut să fie și tronul tău dacă nu-l ridicai pe sînge. Glorie ai dorit? Glorie ți-a dat și Dedal. Dar tu nu știi ce este gloria. Tu crezi că glorie e să provoci spaimă.

— Îl pedepsim.

— Cînd pedeapsa nu e dată pentru o crimă, ea însăși devine crimă. Dar tu, Minos, obișnuit să pedepsești, ai uitat ce este o pedeapsă și numești crima pedeapsă. Ce-ai de gînd să faci acum? Vrei să iei încă o viață? Ia-o! Dar ce-ți închipui? Că zilele pe care i le iei unui om poți să ți le adaogi ție? Și chiar dacă ar fi așa ... ce-ți închipui ... că viața înseamnă zile?

— Pasifae, mă faci să întîrzii ...

— De unde, de la crimă? Da. Asta fac. Dar nu ca să întîrzii, ci ca s-o împiedic. Ne-ai înecat în sîngele nevinovaților. Tot ce atingi aici e pătat cu sînge. O, unde ai de gînd să ajungi?

— Vreau să-mi întăresc tronul.

— Cum să-l întărești cînd plutește în sînge?

— Numai cu sînge se întăresc tronurile și care rege nu se poartă așa nu este demn de tronul lui.

— Nu-i adevărat! Egeu cum a domnit?

— Nu cunosc vreun rege cu numele acesta. Regii înfrînți nu mai sînt regi. Pentru că mai stă pe tron? Ei, dar trebuie să șadă undeva un om bătrîn. Unde altundeva, în pămînt?

Pasifae nu suporta asemenea ironii și mai ales din partea unui om crud. Ar fi plecat de mult. Dar nu venise aici pentru discuții, ci ca să salveze viața lui Dedal. Și cu toate că îi era groază de Minos, faptul că trebuia să salveze viața preascumpului ei prieten a făcut-o să asculte hohotele barbare ale unui om care nu mai avea nimic omenesc în el.

În zadar a încercat toată dimineața să-l înduioșeze pe acest soț neclintit. La un moment dat s-a pus în locul supușilor ei. Și s-a întristat și pentru soarta lor. Apoi s-a ridicat... Afară soarele strălucea... iar prietenul ei va coborî în Infern. În prag a întors brusc capul.

— Minos... spuse. Ai auzit ultimele cuvinte ale unei regine. Acum ascultă și ultimele cuvinte ale unei femei. De azi încolo încetez să mai fiu regină.

— Nu ți-a luat nimeni tronul.

— Mă detronez singură. Și plec... plec cu groază. Am să găsesc eu o căsuță de lut în care să trăiesc cu verdețuri și cu ulei de măsline sălbatice.

— Nu. Nu voi îngădui să-mi faci de rușine tronul.

— Cinstește-l și rămîn.

— Îl cinstesc.

— Ucigînd?

— Guvernînd.

— Atunci guvernează cu sceptru. Nu guverna cu securea.

— Pe ea mi-au predat-o strămoșii și strămoșii strămoșilor mei. Este sfîntă.

— Îmi pare rău că am vorbit ca o femeie.

— Pasifae. Un lucru e domnia și altceva e viața. Sîngele e o băutură amară pe care trebuie să-l bea fiece rege.

— Cu o deosebire că pentru tine paharul ăsta e „dulce". Dar parcă știi să deosebești pe lumea asta

ce e dulce şi ce e amar? Ce e rău şi ce e bine? Tu ai transformat toate virtuţile în putere. Şi de asta le-ai pierdut pe toate. Acum înţeleg că am sperat zadarnic, în zadar m-am rugat. Nu ai suflet, n-ai avut niciodată. Şi parcă nu era de ajuns numai atît, acum ţi-ai pierdut şi minţile.

— Pentru vorbele astea am să te pedepsesc. Dar ştii cum? Pedepsindu-l mai crud pe omul pe care ai venit să-l salvezi.

— Există oare pedeapsă mai crudă decît moartea?

— Da. Să-l întemniţezi pe vinovat în temniţa construită de el însuşi.

La auzul acestor vorbe Pasifae a simţit cum îşi pierde cunoştinţa. Genunchii i s-au înmuiat şi ca să nu cadă s-a agăţat de rama uşii. Apoi l-a privit pe soţul ei cu ochii plini de groază.

— Ce gînduri diabolice ai? îl întrebă.

— Te-ai gîndit bine. Da. Am să-l întemniţez în Labirint. Şi-ţi mulţumesc că mi-ai reamintit. Moartea nu e nimic. Ceva fulgerător, ca trăsnetul. Nici n-ai timp măcar să te gîndeşti la ea şi eşti mort. În felul acesta pierzi răzbunarea. Şi rămîi însetat. Nu?

Pasifae a priceput că nu mai avea motiv să rămînă acolo. A ajuns clătinîndu-se la uşă. Era gata să se ducă să se închidă în palatul ei. Dar atunci a săvîrşit cea mai mare greşeală. A cerut să-i dăruiască viaţa micuţului Icar.

— Bine că mi-ai amintit şi asta, spuse satisfăcut Minos. Era cît p-aci să uit. Da. Va fi închis şi el împreună cu tatăl său. Asemenea copii demonici nu trebuie să vadă lumina soarelui. Dar chiar dacă se întîmplă să o vadă trebuie să le-o iei imediat.

Pasifae s-a întors spre el plină de ură:

— Aşa? strigă. Bine. Eu cred că pînă şi în stră-

fundurile Labirintului poate pătrunde puţin soare pentru aceşti nenorociţi. În sufletul tău însă n-o să pătrundă niciodată. Continuă. Toate au un sfîrşit. Şi crimele la fel.

A plecat acoperindu-şi ochii cu palmele. Pasifae a fost înfrîntă. Nu mai era regină. Nici nu voia să fie. Era o femeie nefericită, înfrîntă şi bolnavă.

Ştia. Ştia că de mîine Minos avea să-şi pună în aplicare planul. Şi că nimic nu-l va putea opri. Odată ce nu l-a putut opri cea mai glorioasă şi cea mai blîndă femeie din lume.

Capitolul VII

A doua zi, dis-de-dimineaţă, casa care adăpostise toţi anii aceştia pe marele artist atenian era încercuită de parcă locuia în ea un răufăcător periculos. Cine putea crede! Şi şeful gărzii era chiar Minos.

N-a ciocănit. A ordonat să spargă uşa. Se aştepta să găsească un Dedal leşinat de frică. Şi s-a pomenit în faţa unui om indignat, dar deloc înspăimîntat.

— Numai la poarta iadului nu se ciocăneşte, Minos . . . i-a spus Dedal, sever.

— Pomeneşti de pe acum locul unde te duci? Dar mută-ţi gîndul. N-ai să ajungi acolo mort ci viu. Văd însă că nu te temi de moarte.

— Lîngă tine numai de viaţă mă tem. Moartea e uşoară.

— Iată de ce nu ţi-o dau. Am să te trimit acolo unde ai s-o vezi cu ochii larg deschişi.

— Minos. În zadar ameninţi oamenii care nu se tem. Sînt gata de orice. Şi mă mir cum un bărbat care ştia să vorbească numai cu spada a început acum să se folosească şi de limbă.

— Spada nu judecă. Ea execută condamnarea. Iar eu vreau să te judec înainte de a te condamna.

— Numai că ai pronunţat condamnarea înainte de proces. Dar ce nevoie ai tu de proces?

— Aşa cere legea.

— Oamenii care urăsc n-au nimic de-a face cu legile. Ei nu judecă. Omoară. Tu, Minos, ştii că legea ta este ura. Iar ura nu se supune legilor. Ea este oarbă, surdă, mută. De asta fă aşa cum îţi ordonă ea şi lasă la o parte legile şi procesele. Toate acestea sînt tărăgănări inutile.

Minos l-a zărit în obscuritate pe fiul lui Dedal.

— Tu... i-a spus. Dar ce văd? Nici tu nu tremuri?

— Fac ce face şi tatăl meu... spuse cu curaj Icar.

— Te-a dăscălit, nu?

— O fac de bunăvoie. Cu voinţa mea.

Minos a făcut spume la gură.

— Voinţă?! a strigat. În regatul meu nu există altă voinţă. Există una singură, a mea! Aici aprobă sau interzice numai regele. Eşti prea mic ca să vorbeşti aşa.

— Şi cei mici, la fel ca şi cei mari, trăiesc şi mor.

— Numai dacă vrea regele lor, trăiesc.

— A spus-o şi tata şi acum o repet şi eu. Dacă nu vrei să trăieşti, nici un rege nu te poate obliga s-o faci.

Minos a înmărmurit. Ce limbă avea acest mic ate-

nian?! Așa vorbea și Tezeu. Nu cumva apa din Atena ascuțea astfel limbile?

Oamenii ăștia — au dovedit-o doar — nu se tem de moarte. Minos se afla în fața unei mari nedumeriri. În viața lui avusese de-a face numai cu oameni supuși, cu lingușitori, care-i cădeau la picioare și i se închinau. Și într-o zi s-a întîlnit cu Tezeu. Neînfricarea și mîndria acelui adolescent atenian în loc să-l entuziasmeze l-au iritat. Și așa, în loc să-i dăruiască viața, cum i-a promis lui Pasifae, l-a trimis mai repede la moarte. Da. Pe Minos mîndria altora îl scotea din minți. În fața lui îi dorea pe toți plecați, de cînd era copil. Așa fusese întotdeauna pizmaș, nesupus. Odată, tatăl său, Asterion, l-a legat de un copac. „Nu te dezleg dacă nu-mi ceri iertare" i-a spus. „Nu cer iertare nici de la zei" — i-a răspuns Minos. Dar nici Asterion nu s-a lăsat. „Ai să stai legat aici pînă or să te mănînce corbii". Apoi l-a lăsat și a plecat. Bine că mama lui era milostivă și cu riscul de a stîrni mînia lui Asterion — s-a dus noaptea, i-a tăiat legăturile și l-a eliberat. Minos, știind ce-l așteaptă, a fugit pe ascuns și a cerut azil la curțile străine din Orient, întîi în Asiria și Babilon și apoi în Egipt. Nu s-a întors în Creta decît cînd a aflat că tatăl său e pe moarte și a alergat de teamă ca nu cumva să-i răpească tronul unul din frații lui.

Asterion l-a iertat pe patul de moarte. A împărțit Creta în trei regate și i-a rugat pe fiii săi să trăiască uniți, în pace. Apoi a închis ochii. Minos însă, obișnuit să vadă regatele nesfîrșite din Orient, a rîs în hohote cînd a văzut cît de mică e partea lui și le-a cerut fraților săi să-i dea părțile lor și să-l numească în exclusivitate rege al Cretei. Frații lui, după cum știm, au refuzat. Și atunci a început ura frățească, încheiată cu victoria lui Minos care a unit cele trei sceptre în unul singur. Ce fel de rege era, o știm. În

loc să meargă pe urmele tatălui său, i-a imitat pe regii din Orient. A devenit adică „rege-zeu".

Era imposibil, aşadar, ca un „zeu" să asculte un copilandru vorbindu-i astfel.

— Poate nu ai aflat ce a păţit Tezeu care vorbea la fel ca tine? îl întrebă pe Icar.

— Ba am aflat destule.

— Însă nu ştii că acum se mistuie în burta Minotaurului.

— Dacă vorbeşti despre regele Atenei, atunci e imposibil să guverneze Atena din burta Minotaurului.

— O guvernează? Aşa crezi tu. Ştii tu mai bine decît mine? Hai?

Minos s-a întors spre Dedal.

— Ce ştie copilul tău? întrebă.

— Nimic mai mult decît ce ştie toată lumea.

— Şi ce anume „ştie toată lumea", iar stăpînul acestei lumi nu ştie?

— Că Tezeu este regele Atenei.

Minos a scrîşnit din dinţi.

— Poţi tu să-mi spui cum a ieşit din burta unei fiare şi s-a făcut rege?

— Din burta unei fiare nu se face nimeni rege.

— Asta înseamnă că n-a fost mîncat de Minotaur?

— Lucrurile cred că vorbesc de la sine.

— Dar cum, a ieşit viu din Labirint?

— Acesta este un lucru evident.

— Cum îndrăzneşti să afirmi acest lucru?

— N-a afirmat nimeni. A dovedit-o Tezeu.

Minos a spumegat.

— Dedal! a strigat. Nu vreau să aud pe nimeni pronunţînd acest cuvînt. Mai ales pe unul de un neam cu el. Sau poate nu eşti?

— Asta nu este nici ruşine şi nici crimă. Este o cinste.

— Deci nu e o crimă?

— Aşa cred.

— Nu cumva crezi că e o virtute?

— Întocmai.

Minos a ieşit afară ca să nu fie nevoit să-l omoare. Ar fi pierdut astfel plăcerea răzbunării şi nu voia. S-a plimbat prin grădina-i uriaşă pînă i s-a mai domolit furia. Într-un boschet a zărit-o pe Pasifae şi a dat să se îndrepte spre ea. Dar regina, cînd l-a zărit, s-a îndepărtat îngrozită. — „Ştiu unde se duce . . .“ — zise în sinea lui. „Se duce să deplîngă soarta înţeleptului ei prieten. E ruşine ca pe un trădător să-l consideri prieten. Acest blestemat atenian i-a distrus familia. Acum să ne întoarcem înapoi. Dar să am grijă ca nu cumva să mă orbească mînia şi să-l omor. Ar fi o faptă idioată. În general oamenii care se răzbună repede sînt nişte proşti. Răzbunarea e o băutură magică. Trebuie s-o bei picătură cu picătură, încet, dulce. Şi acum, la treabă! Să termin azi cu atenianul ăsta. Astăzi. Pentru că mîine, cine ştie . . . S-ar putea să mor şi să scape. Şi am să rămîn nemîngîiat“.

Cu gîndurile astea s-a întors în casă la Dedal.

— Ascultă . . . i-a spus. Te-ai supărat pentru că ţi-am pîngărit cel mai sacru monument închizînd în el un monstru. Îmi voi corecta greşeala. Voi închide în el un înţelept ca să-l cinstească şi să se bucure de el. În felul ăsta capodopera ta îşi va găsi menirea. Am să mă îngrijesc să nu mori. De asta am să dau ordin să fii bine hrănit. În afară de libertate n-o să-ţi lipsească nimic.

— Atunci omoară-ne acum. Viaţa fără libertate este viaţă fără ochi şi fără simţuri.

— Deci viaţa asta o consideri mai rea decît moartea?

— Da.

— Tocmai asta voiam să aud. Iată de ce ţi-o dăruiesc. În locul tău însă aş fi preferat-o.

— Ştiu. Oamenii care răpesc libertatea celorlalţi nu ştiu ce înseamnă libertatea şi astfel n-au nevoie de ea. Pentru cîrtiţe, libertate înseamnă să trăiască în beznă.

— Ştiu de ce încerci acum să mă aţîţi. Ca să mă înfurii şi să te omor. Dar speranţele îţi sînt zadarnice. Ai să mori aşa cum vreau eu. Cu artă.

— Iată că ai învăţat şi tu ceva, rege, de la atenieni . . . artă.

— Ai văzut?

— Numai că mare greşeală făptuieşti, rege. Atenienii fac artă nemuritoare, pe cînd tu faci arta morţii. Asemenea „artă" fac şi fiarele cu vietăţile slabe din pădure.

— Vorbeşte . . . vorbeşte . . . dar zadarnic speri. N-am să-mi scot sabia.

— Foarte ciudat. Pînă acum în „dialogurile" tale mai degrabă ieşea sabia din teaca ei decît o vorbă din gura ta. Te-ai elenizat, o rege?

Minos stătea nemişcat. Altădată acestor săgeţi le-ar fi plătit cu sabia. Acum însă tăcea. Setea de răzbunare s-a dovedit mai presus de furia lui.

— Eşti nedemn de pedeapsa ce-ţi pregătesc. Nicicînd un supus n-a vorbit astfel cu regele lui.

— În regatul tău, da. La curtea Atenei, însă, regele vorbeşte şi ascultă, suferă şi se bucură şi ar putea chiar să se înfurie . . . Dar nu este permis.

— N-am venit aici ca să aflu ce este şi ce face regele Atenei. Dar chiar dacă este aşa, în curînd nu va mai fi. Am venit . . . să dezleg un mister. Să

aflu cum a reușit Tezeu imposibilul. Cum a ieșit din Labirint.

— Imposibilul nu este că a ieșit din Labirint, imposibil este cum a luptat și înfrînt un asemenea monstru.

— Ca să lupte nu-i trebuia decît putere. Asta, da. O avea. Dar ca să iasă îi trebuia minte, și încă multă... și asta un singur om o are în Creta. Dedal, vorbește, de ce m-ai trădat?

— Să salvezi paisprezece vieți nu este o trădare. Trădare ar fi fost dacă aș fi putut s-o fac și n-o făceam.

— Trădare este să-l înșeli pe salvatorul și regele tău.

— Nu i-am dat niciodată cuvîntul regelui meu că am să-l ajut la crime.

— Așadar consideri „tributul" trimis de compatrioții tăi o crimă?

— Dintre cele mai inumane.

— Și de asta ai împiedicat-o, nu? Tu ești cel ce ai împiedicat-o, hai?

— Da. Și consider fapta aceasta ca pe cea mai nobilă din viața mea.

— Iar eu consider pedeapsa ta ca pe cea mai dreaptă din viața mea. Ești vinovat de nesupunere și complot. Pentru toate acestea meriți multe morți. Dar moartea e una singură. Și de asta nu ți-o dau. Te îngrop de viu. Și trebuie să fii mîndru că ți-ai construit mormîntul cu mîinile tale. Și bucură-te. Asemenea morminte strălucitoare n-au nici faraonii. Ei sînt îngropați împreună cu femeile lor. Dar tu n-ai femeie și de asta vei fi îngropat cu fiul tău.

Ochii lui Dedal s-au întunecat. I-a acoperit umbra morții.

— Sau poate ai de gînd să mă rogi să-i dăruiesc viața?

Atunci Icar a sărit din colțul lui.

— Nu! a strigat. Viața pe care mi-o dă cel ce ia viețile, nu o primesc. Și apoi, eu n-am nevoie de milă. Milă cer cei vinovați. Nevinovații cer dreptate.

— Nu mă înfuria, că altfel te oblig să trăiești. Și nimic n-o să mă împiedice. Am să te leg, am să te țin viu cu forța. Am să-ți dau mîncare cu forța, apă cu forța, aerul cu forța. De asta ține-ți gura. Și apoi . . . nu te-am întrebat pe tine.

Icar a tăcut pentru moment, gîndul că-l vor despărți de tatăl său l-a îngrozit mai mult decît moartea. Decît viață fără tatăl său, mai bine moarte împreună cu el.

— Ei, Dedal . . . ce zici? N-ai de gînd să mă rogi?

— Minos . . . îi spuse. Este ultima dată cînd vorbești cu un om în picioare. De aceea ascultă-l. Ai numit răzbunarea . . . „pedeapsă". Dar pedeapsa este cea care corectează greșelile. Eu, însă, n-am făcut nici una. Dimpotrivă. Dacă trăiam într-o țară unde domnesc oameni pașnici aș fi fost răsplătit. Aici sînt pedepsit! Spune-i cum dorești. Dar eu mă îndrept spre temnița mea veșnică mîndru. În primul rînd pentru că au fost salvați oameni nevinovați și în al doilea rînd pentru că eu i-am salvat. Dacă nu spuneam, dacă nu recunoșteam, trăiam. Dar ce valoare mai are o viață pe care o cîștigi trădînd adevărul? Trimite-mă unde dorești, îngroapă-mă unde dorești. Chiar în Tartar*. Voi fi liniștit. Pentru că pînă și Tartarul va fi luminat de conștiința că mi-am făcut datoria.

---

* Tartar — infernul, locul unde stau morții (în mitologia greacă).

Minos, în loc să-i răspundă, s-a întors spre gardieni.

— Luaţi-i... a ordonat. Sfîşiaţi-i. Unde mi-e chelarul? Erheclos!

— Prezent!... vă cad la picioare... spuse un om gras cu ochii răi.

— Încuie-i şi îngroapă cheile.

— S-a făcut. Cît despre mîncare îi las flămînzi nu?

— Nu. Hrăneşte-i, aruncă-le mîncare prin ferăstruică. Să ai cu tine un lavris. Fii atent. Vreau să trăiască mult.

— Am halebarda mea cu lance.

— Şi mai bine. Să-i păzeşti şi să-l spinteci pe cel ce se apropie.

— Cu cea mai mare bucurie, prealuminate rege! Am să-l fac o mie de bucăţi şi apoi am să încerc să împerechez bucăţile ca să mă distrez. Un singur lucru însă nu înţeleg. De ce trebuie să-i hrănesc bine?

— Ca să nu moară şi să scape în felul ăsta.

„Ia uită-te — spuse Erheclos lovindu-se peste frunte... Era atît de uşor şi eu să nu înţeleg. Dar ştiu de ce. Asta pentru că nu mi-am sorbit plosca de dimineaţă. Ah, Bahus! Cînd ai să-i convingi pe podgoreni să-şi dăruiască sucul pe degeaba!“

Capitolul VIII

Îngropaţi într-un mormînt imens. Îngropaţi, şi cu dreptul de a respira, dar nu de a trăi. Toate astea erau o disperare, o nenorocire şi o moarte lentă,

neînchipuit de lentă. Afară, la poartă, stătea continuu Erheclos ca un cerber, murdar, bănuitor şi întotdeauna foarte mulţumit de sine. Cît despre meseria lui de cîine-păzitor era foarte mîndru. De o centură soioasă atîrna de o parte cheia uriaşă a Labirintului, iar în cealaltă parte ţavrisul. De perete stătea sprijinită lancea. Mînca, scuipa şi cînta. Nu avea familie, nu avea prieteni, nu avea copii, nu avea nimic. Îi ajungea cheia lui, lancea lui şi devotamentul faţă de rege. Era un fel de „cioban de oameni", născut pentru treaba asta.

Cu cîtă satisfacţie a răsucit cheia Labirintului după ce i-a zăvorît pe nevinovaţi. Parcă auzea cel mai dulce cîntec din lume.

— O să petreceţi o viaţă dulce aici . . . le-a spus. Mîncare, somn, trîndăveală. Ei, păi . . . viaţă este asta să-ţi umpli barba cu praf cioplind toată ziulica marmura? Vedeţi ce milos sînt eu? Pentru binele vostru am făcut-o. Să nu ziceţi nu. O să-mi pară rău şi n-am să pot să-mi înghit bucatele şi să sorb vinişorul parfumat. Plimbaţi-vă liber înăuntru. Aşa. Fie-vă veşnică amintirea. N-o să mai vedeţi lumina. Dar tu, am aflat că eşti înţelept. Fă aşadar un soare ca să vă încălzească oasele. Cît despre hrană . . . am să v-o arunc eu printre zăbrele, la fel şi apa. Apă chioară. Vin nu se face. O să vi se înroşească ochii. Iată cum o să procedăm. Am să fluier, iar voi o să veniţi la gratii să vă luaţi mîncarea şi apa. Sînt un temnicer credincios. Stăpînul mi-a spus „N-or să vadă soarele cît sînt vii". „Sînt de acord şi mă plec, i-am zis. Dar n-o să fie bine dacă nu-l văd nici morţi?" S-a bucurat stăpînul. „Iată, aşa temniceri îmi trebuie mie" a zis. Aşa că spuneţi-le ciolanelor voastre să-şi mute gîndul. N-or să mai vadă lumea de afară . . . Merită fapta asta s-o stropesc cu ceva vinişor. Golesc în cinstea voastră acest burduf cu

vin. Ia uite ce mutre! În loc să se bucure, se încruntă. Şi eu de dragul lor sînt în stare să mai beau o duşcă. Am o capră, din care, dacă apeşi cu degetul, în loc să iasă lapte, iese vin. Dacă vreţi să ştiţi, animalele astea se înnebunesc după vin. Hai acum, duceţi-vă tocmai în fund. Acolo o să vă întîlniţi cu buricul Labirintului. O să găsiţi acolo şi o stivă de oase. Făceţi-vă un pat şi dormiţi. Zeii nu sînt prea buni meşteri. Au făcut soare, mare, stele. Ce să fac eu cu stelele? Le pot bea? Nu. În timp ce vinul şi mieii . . . Pe ei cine i-a făcut? Tot zeii. Dar altfel de zei. Şi uite pe zeii ăştia îi iubesc. Daţi-mi cît vreţi şi mă închin la picioarele lor . . . Pe meleagurile noastre există o zeiţă. E mare meşteră. Face, cică, înţelepciuni. Mulţumesc. Cu ce se mănîncă? Azi vorbesc puţin pentru că sînt tare obosit. Adică tare însetat. Asta este oboseala mea. Setea. Nimic pînă acum nu mi-a alinat setea. Ai să zici . . . dar sîngele? Nu ţi-o alină? Hm . . . Nu zic nu . . . cînd îl văd curgînd, gîlgîind . . . Tare-mi place. Dar curge foarte puţin. Şi eu vreau un rîu întreg. N-am dreptate? Nu. Aici în Creta există un obicei prost. Nu se dă vinul pe degeaba. Vreau să-i spun stăpînului să facă o lege. Vinul să curgă gratis, ca sîngele. N-am dreptate? De ce, mă rog? Cînd bei sînge te numeşti „erou" şi cînd bei vin — beţivan. E lucru drept ăsta? Dar să lăsăm discuţia pentru că aud nişte paşi. Dar nu mă întorc. Hei . . . tu! Cine eşti? Întoarce-te înapoi pînă nu mă întorc eu! . . . Nu te întreb ce vrei. Ai venit să-i eliberezi pe închişi, hai? Pleacă!

Paşii însă nu s-au oprit.

— Am să arunc lancea şi am să te străpung oricine ai fi. Fără să mă întorc . . . strigă acum Erheclos. Am o mînă foarte pricepută şi o pereche de ochi în plus. Văd ce se întîmplă pînă şi în spatele meu.

Și în afară de asta, mai sînt și mare ghicitor. Știu că tu care vii acum spre mine ai să mori.

— Lasă lancea și astupă-ți gura spurcată... se auzi o voce severă în spatele lui. Temnicer ești tu sau burduf cu vin?

Erheclos s-a întors și a înlemnit...

— Sînt vinovat... spuse. Îndurare! Găsește-mi două pietre ascuțite și îngenunchez pe ele. Nu știam că în urma mea se află comandantul meu.

— Și unde-ți sînt ochii în plus?

— Sînt lipiți de întemnițați.

— Ordinul sună să nu vorbești cu ei.

— Așa am și făcut. Întocmai așa le-am spus: „Ordinul spune să nu vorbesc cu voi". Tocmai atunci ai apărut tu, slăvite stăpîn.

— Unde-ți sînt cheile?

— Am vrut să le înghit să nu mi le ia nimeni, dar m-am răzgîndit și mi le-am legat de brîu. Cine încearcă să mi le ia, — nu să mi le ia, să le miroasă numai, va muri.

— Mare lăudăros mai ești!

— Spun adevărul și nu mă tem de nimic.

— Bagă de seamă, dacă dai greș, te spintec.

— N-ai să poți, pentru că dacă dau greș, mă înjunghii singur.

— Dar cred că n-o să fie nevoie. Pentru că, după cum văd eu, nu ești dintre cei care greșesc, hai?

— Nu mă laud...

— Și nici dintre cei care se laudă. În sfîrșit. Ai grijă, numai. De asta am venit. Să văd dacă ești gata să-l sfîșii pe cel care va încerca să se apropie. Și văd că ești gata, într-adevăr.

— Mă închin.

— De asta plec liniștit.

— Vă sărut teaca spadei.

— Spune-mi acum, ce dorință ai?

— Nici una.

— Ce aud? Şi vinul?

— Asta, prea alesul meu stăpîn, nu este o dorinţă, asta este viaţă şi moarte.

— De ăsta nu-ţi dau.

— Mă omori.

— Şi pe mine o să mă omoare regele dacă-ţi dau.

— Dar e spre binele lui. Cînd beau vin, spune-i, văd mai bine.

— Bea apă, înoată în apă. Spală-ţi ochii cu apă.

— Asta nu pot s-o fac. Apa îţi adoarme ochii. Vinul nu . . . ţi-i înţeapă şi-i ţine deschişi.

— Bine . . . dar să-l bei cîte puţin.

— N-avea nici o grijă. Am să golesc clondirul conform ordinelor tale. Puţin cîte puţin . . . Am să mîngîi mai întîi vinul cu limba, apoi plescăi . . . Grozav. Pe urmă îi dau drumul pe gît.

— Acum te las. Dar fii cu ochii . . .

— În opt? Nu se poate, am doar doi. Cu vinul îi fac patru, fără vin însă n-am nici unul.

— Ai să-l ai. Dar cu măsură, da?

— Asta se înţelege. Doar n-am să-l beau fără să-l măsor? Îl măsor. Un burduf, două burdufuri, zece şi aşa mai departe — cum se zice. Cu măsură.

— Nu m-ai înţeles. Cînd spun „măsură" înţeleg puţin.

— Întocmai . . . puţin cîte puţin.

— Nu puţin cîte puţin, ci puţin.

— Sînt pierdut. Am să mă înmoi şi atunci gata . . . or să-mi fugă prizonierii.

— Atunci să te schimbăm Erheclos. Să-l punem pe altul în locul tău.

— Pune-l. N-o să bea, n-o să vorbească, n-o să rîdă. O să privească încruntat numai şi o să doarmă. Bun om, dar incapabil ca temnicer. Ia-mi lavrisul.

Mulţumesc. Ia-mi acum şi spada şi lancea. Burduful îl iau eu. Salut.

— Erheclos!

— Salut, salut. Mă duc să găsesc un copac în drumul regelui. Şi dacă mă întreabă ce-am făcut cu armele am să-i spun că mi le-a luat căpitanul meu pentru că ne-am certat la „măsură".

— Regele te-a pus aici?

— El. Şi mi-a spus: „Erheclos... Te pun acolo temnicer pentru că eşti omul meu de încredere cel mai bun şi cel mai vigilent". Acum dacă o să mă vadă stînd acolo ce să-i spun? Adevărul: „M-a izgonit căpitanul meu, am să-i zic, pentru că îmi place niţeluş vinul. E o greşeală, ştiu. Nu vreau să-mi supăr căpitanul dar... ce să fac, să-l mint pe rege? Spune-mi şi tu, viteazule, ce să fac?

— Bine, răspunse căpitanul cam nemulţumit... Am găsit eu o soluţie ca să nu-l minţi pe rege.

— Ascult cu cinste.

— Să nu te duci sub copacul pe lîngă care va trece regele.

— Nu există alt copac cu o umbră mai deasă.

— Şi e nevoie să te duci sub copac?

— Păi cum? Să stau la soare ca să mă usuc?

— Aici... Aici nu te usuci?

— Nu. Aici am colţul meu cu acoperiş, cu cîrlige pentru burdufuri, cu...

— Atunci ce nevoie ai de copac?

— Eu am? Tu ai.

— Ei atunci, hai. Vreau ce vrei şi tu. Tu ce vrei?

— Să rămîn aici.

— Bine. Rămîi. Dar cu măsură.

— Cu măsură?! Auzi vorbă. Am să măsor: un burduf... două...

— Uf... Eşti cap sec. Dar ai sufletul credincios.

— Îmi plec fruntea la pămînt.

Capitolul IX

Cei doi oameni nefericiţi înaintează în Labirint. Paşii lor sună greu... Haosul care domneşte acolo le multiplică ecoul. Nu vorbesc. Li se aude numai respiraţia. Icar se sufocă. Vrea să strige, dar îşi înghite strigătul împreună cu lacrimile. Tăcerea lui n-a durat, însă, prea mult. La un moment dat, aşa cum păşeau spre străfunduri, l-a tras pe tatăl său de îmbrăcăminte. Degetele-i tremurau. Luminatoarele Labirintului erau rare. Astfel tatăl n-a putut vedea faţa fiului său. Dacă ar fi văzut-o, ar fi împietrit.

— Tată... strigă deodată Icar. Tată!

Dedal l-a strîns la pieptul său, l-a mîngîiat pe frunte.

— Icar... i-a spus. Fiule... Ce-ai păţit?

— Tată!... Vreau să mor!

Dedal l-a strîns şi mai tare la piept.

— Icar!... i-a răspuns acum blînd. Curaj! Ştiu... Întunericul făcut de oameni e mai greu decît cel al nopţii. Pentru că este însoţit şi de singurătate. Şi mai mult decît atît, întunericul ăsta — nu este alungat de zori... La asta te gîndeşti, nu?

— Nu-i aşa oare?

— Nu, Icar. În afară de Hades nu există întuneric veşnic nicăieri în lume.

Icar a căzut pe gînduri.

— Nu există... Şi de ce numai în Hades există, tată? Ce lipseşte acolo?

— Speranţa... fiule. Speranţa este opaiţul care nu se stinge niciodată. Opaiţul celor oropsiţi. Cîndva opaiţul ăsta al meu era gata să se stingă.

— Dar nu s-a stins, nu?

— Nu ţi-am spus? Atîta cît omul trăieşte, el nu se stinge.

— Şi există doar un singur opaiţ pentru toţi oamenii?

— Cum să ajungă? Nu. Fiecare om îl are pe al lui. Se aprinde odată cu viaţa. Şi se stinge împreună cu ea. Niciodată mai devreme.

Icar îl sărută pe Dedal.

— Îţi mulţumesc, tată... i-a spus. M-ai liniştit puţin. Am să fac tot posibilul să nu disper. În afară doar de cazul cînd tu vei dispera înainte.

— Eu nu, Icar. N-am să-mi sfărîm niciodată opaiţul. Mi-l va sfărîma moartea. Şi după asta, orice s-ar întîmpla, eu nu voi mai exista. Dar vei continua tu. Şi speranţa şi arta noastră. Să nu asculţi niciodată de ordinele nimănui. Nu poţi face artă la ordin. Primeşte sfaturi numai.

— Aşa ai fost şi tu, tată. Dar ai cunoscut gloria.

— Gloria asta a fost atît de amară încît mai bine n-o gustam. Din toate cîte are gloria, mie nu mi-a revenit decît fierea ei.

— Atunci... spuse Icar gînditor, dacă gloria îţi dă numai fiere, mai bine să nu o cunosc. Am să părăsesc arta.

— Pe zei, Icar! Nu. Ştii tu ce este arta? Ai privit în jurul tău? Dacă nu urlăm, dacă nu ne înjurăm, dacă nu ne sfîşiem... ştii tu cine ne ajută? Arta.

Icar a dat trist din cap.

— Oameni sînt şi cei care au hrănit Minotaurul cu carne omenească? Oameni sînt şi cei ce ne-au închis aici?

— Nu. Vezi tu, Icar... Arta nu şi-a desăvîrşit opera. Mai are mult de lucru. Lumea este plină de fiare şi trebuie să le domesticească şi pe astea, să

le transforme în oameni. Dacă erau toţi oameni, ţi-aş fi spus: „Lasă arta. Alege-ţi altceva... mai uşor... Fă-te plugar sau pescar. Să duci o viaţă paşnică şi să nu pleci cu amărăciunea pe buze". Dar acum ai o datorie. Pentru că clocoteşte sălbăticia în jurul nostru. Artistul este un îmblînzitor menit mai degrabă să fie sfîşiat de fiare decît să se creeze.

— Şi cît o să dureze asta, tată? Pînă o să îmbătrînesc?

— Pînă cînd or să îmbătrînească toţi urmaşii tăi. Şi tot va mai fi necesar. Martirii artei nu vor dispărea niciodată. În piepturile oamenilor veghează întotdeauna un tigru ghemuit care aşteaptă să cedăm ca să se repeadă. Or să ne urască mulţi... Dar cei ce ne vor iubi vor fi şi mai mulţi.

— Şi nu va veni un timp cînd oamenii nu vor avea nevoie de artă, tată?

— Nu, niciodată!

— Şi pînă cînd or să trăiască şi or să creeze?

— Pînă cînd privirea omului va avea nevoie de frumuseţe. Dar dacă se va întîmpla ca artistul să decadă şi să slujească urîtul, atunci va fi vai de ei şi vai de noi. Oamenii se vor sălbătici din nou. Or să se acopere din nou de gheare şi păr şi în loc să vorbească, vor urla. Şi atunci, zeii să-i apere pe oameni de reîntoarcerea lor la junglă şi grote.

Dedal mergea vorbind şi ţinîndu-l pe fiul său de mînă. Bezna se făcuse mai adîncă. Se pare că unul dintre luminatoare se astupase. Vreo alunecare de teren a aruncat partea asta a Labirintului în beznă. Dedal îşi amintea bine că întărise parapetul luminatoarelor cu lespezi de piatră. Atunci cum a alunecat terenul? Cutremur, nu-şi aminteşte să fi fost de la construirea Labirintului. Deodată nările le-au fost înţepate de o duhoare grea. Minotaurul? Imposibil. El a putrezit de mult. Deodată Dedal s-a împiedicat

de o movilă de pămînt. Era un animal, păros. I-a căutat capul. Animalul era uriaş... Pipăind întruna a descoperit că avea coarne. Era un taur. Se vede că animalul, păscînd, a căzut în pîlnia luminatorului, şi de acolo s-a prăbuşit trăgînd după el pietrele şi pămîntul. Asta s-a întîmplat zilele trecute cînd a plouat tare.

Dedal şi-a dus mîna la bărbie.

— Icar, s-a adresat deodată fiului său. Animalul ăsta e dătător de moarte. Dacă nu-l îngropăm imediat ne omoară. O să ne ia, desigur, două zile treaba asta pentru că ne lipsesc sapele, dar nu trebuie s-o amînăm. O să folosim drept sapă mîinile. Ce să facem,... altă cale nu există.

Au pus jos traista cu mîncare şi amfora cu apă şi au început să îngroape animalul. Duhoarea, încet, încet a scăzut. Pînă seara abia se mai simţea. Lucrul însă era foarte obositor. Îi mai chinuia şi duhoarea.

Noaptea s-au aşezat sub un luminator... Şi-au dat seama după aerul pe care-l respirau. S-au cuibărit unul în altul şi au adormit. Somnul însă le era plin de coşmaruri. Icar visa taurul mort care-l fugărea ca să-l omoare cu duhoarea lui în timp ce carnea putredă îi cădea bucăţi, bucăţi. Deodată a simţit că se sufocă şi a strigat îngrozit. Dedal l-a trezit şi i-a răcorit fruntea.

— Mai trăiesc? întrebă Icar în timp ce dinţii-i clănţăneau, iar ochii i se roteau cu greutate în orbite...

— Ai murit în somn doar, Icar. Măcar de-ar fi aşa şi moartea adevărată. Oamenii n-ar mai muri niciodată. Tremuri? Linişteşte-te...

— De-ai şti ce m-am speriat! Tată... Am descoperit care este frica cea mai mare... Frica de moarte.

— Hm... Asta este singura cruzime a morţii,

fiule. Frica. Fără frica asta moartea ar fi un joc. Poate că nici n-ar mai exista moarte. Dar moartea nu este singură. Ea are doi însoţitori, groaznici. Frica şi primejdia. Dacă omul reuşeşte să omoare însoţitorii „ăştia" moartea rămînea dezarmată, nepericuloasă, şi nemaifiind însoţită de frică nimeni n-ar mai băga-o în seamă. Ţi-ai revenit? Hai să ne apucăm din nou de treabă.

Au început din nou să sape. Lucrau cu nădejde, neobosiţi. Şi astfel, spre prînz au terminat. Pericolul fusese alungat. Începea viaţa . . . fără pericole, dar şi fără bucurii . . . O viaţă moartă . . . Cine putea să le schimbe soarta asta? Tezeu? Dar el nici n-o fi aflat. Şi chiar dacă ar fi aflat, era zadarnic. Ca să-i elibereze trebuia să-i declare război lui Minos. Dar numai Minos declara războaie. Nimeni pînă acum nu i-a declarat lui război. Altă speranţă din afară nu mai exista. Nici una. Persoanele care-i iubeau, Ariadna, Pasifae, erau fiinţe slabe. Apoi nu vor putea nici măcar să se apropie de Labirint. Groaznicul Erheclos avea ordin să-l omoare chiar şi pe Minos dacă-l vedea furişîndu-se spre poartă. Aşa că nu mai rămînea decît Dedal însuşi. El care a construit Labirintul. Tot el trebuie să-l distrugă. Dar piedica era de neînlăturat. O clădire construită de sute de oameni nu poate fi dărîmată de unul singur.

S-au îndepărtat de movila animalului îngropat şi s-au oprit sub alt luminator. Acolo ajungea pînă la ei puţină lumină şi puţin din aerul înmiresmat al Cnososului. Nu se auzea încă nimic. Înălţimea nu lăsa să coboare pînă acolo, la ei, nici o voce, nici un cîntec, nici o adiere a vieţii. Atunci Dedal a căzut într-o melancolie adîncă. „O Encelados*. . . spuse în sinea sa. De ce nu te trezeşti? De ce nu

* Encelados = Zeul cutremurelor.

trimiți un cutremur? Hai, începe, chiar de-mi strici opera. Eu n-am construit un palat. Am construit un mormînt pentru mine și odrasla mea . . .“

Timpul trece, trec zilele . . . nopțile. Dar nu sînt nici zile, nici nopți. Întunericul n-are zile și nopți. Nici vară, nici iarnă . . . Totul aici este un haos fără început și fără sfîrșit.

La intervale mari se aude goarna lui Erheclos. E ora la care își iau hrana și apa.

În primele zile au ascultat vorbele lui de bețiv și lăudăroșeniile. Dar mai tîrziu s-au săturat de ele. Erau seci, fără gust și miros.

Ca să nu-i ruginească încheieturile, Dedal se plimba întruna prin încăperile Labirintului, vorbind despre căsuța pe care o părăsiseră, despre prieteni, despre generoasa Pasifae, despre nefericitul fiu al lui Minos, Deucalion, pe care l-au cunoscut atît de puțin dar l-au îndrăgit atît de mult.

Dedal dezlega una cîte una întrebările fiului său. Despre artă, despre viață . . . Într-o zi, Icar l-a întrebat pe neașteptate:

— Tată, odată ce am venit pe lume ca să murim, atunci de ce am mai venit?

— Nu ca să murim am venit, Icar. Deloc. Am venit ca să ne bucurăm de darul vieții și apoi să plecăm ca să vină să se bucure și alții. De aceea trebuie să-i mulțumim vieții pentru darul ei scump.

— Dar cum, în ce fel?

— Făcînd-o mai frumoasă. Aceasta este răsplata și datoria noastră. Să facem ca cei ce vor veni după noi să rîdă mai mult decît să plîngă. Să se audă mai multe cîntece decît gemete și blesteme. Tocmai asta am încercat noi să facem.

— Și de asta ne-au îngropat?

— Asta înseamnă că ne-am făcut corect datoria.

Să faci binele fără să fii pedepsit? Nu merită prea mult să-l faci atunci cînd ţi-e interzis, asta da!

— Dar există oameni care-l interzic. De ce?

— Pentru că îl vor numai pentru ei. Sînt lacomi, nu le ajunge numai partea lor. Şi de asta le interzic oamenilor să facă bine... Ca să nu-i imite şi alţii şi să devină şi ei buni... şi atunci cum or să trăiască, sărmanii răi, printre atîtea milioane de oameni buni?

— Şi dacă noi nu făceam nici un bine... unde ne-am fi aflat acum?

— Unde în altă parte, fiul meu? La căsuţa noastră. Am fi trăit acolo în linişte, nestingheriţi, dar şi inutili. Am venit singuri, am trăit singuri, am fi plecat singuri. Ce valoare ar mai fi avut viaţa noastră? Ar fi fost ca şi cum n-am fi existat. Dacă descoperi frumuseţea şi treci pe lîngă ea nepăsător, dacă descoperi adevărul să-l acoperi, dacă descoperi dreptatea s-o ascunzi... atunci ce fel de om mai eşti? Cum răsplăteşti viaţa care te-a adus? Bucurîndu-te de ea singur? Atunci nici nu te-ai născut.

— Tată... Dacă îţi aminteşti, ai spus că noi doi ne-am născut ca să înfrumuseţăm lumea... Merită însă lumea asta s-o înfrumuseţăm după toate cîte ne-a făcut?

— Merită. Iar dacă nu merită acum, trebuie s-o facem să merite mîine. Trebuie să devenim dascălii ei. Şi chiar dacă în loc de răsplată ne va da moartea, noi tot nu trebuie să încetăm să fim dascăli.

Cu asemenea învăţăminte îl înzestra Dedal pe fiul său în Labirint. Ştia că nimic nu e în zadar. Şi chiar dacă le era scris să nu mai iasă de acolo niciodată, tot nu era în zadar. Pentru că astfel trecea timpul mai uşor. Dedal şi-a dat seama că începea să îmbătrînească. La fiecare patru zile, Erheclos îi chema să-şi ia tainul. Astăzi însă strigătul nu s-a auzit.

Și atunci au înțeles. Marele și nemilosul rege a simțit în sfîrșit și pentru ei puțină milă și i-a lăsat să moară.

Capitolul X

Veștile în timpurile acelea se răspîndeau greu, foarte greu. Și asta pentru că circulau pe picioare, și pentru că de multe ori ele nu interesau, se pierdeau pe drum. Altele ajungeau la destinație schimbate.

Atena în timpurile acelea era centrul unde se adunau toate veștile. Și astfel, într-o zi a ajuns și vestea că Dedal a pierit. A dispărut, cică, de pe fața pămîntului împreună cu fiul său. Vestea aceasta a prilejuit, desigur, mare bucurie în inimile dușmanilor lui, dintre care majoritatea mai trăiau. În inimile atenienilor însă, vestea a provocat tristețe adîncă. Atenienii aveau vii în fața ochilor operele lui. Între timp se obișnuiseră să vadă zeii umanizați și se mirau cum strămoșii lor „au crezut" în niște bucăți de lemn fără fețe și fără mîini.

Rude, în afară de Tezeu, Dedal nu mai avea pe nimeni. Sora lui, Perdica, a murit de tristețe puțin după plecarea fiului ei, Tales.

Dar pe atunci Tezeu avea o grămadă de griji. Cum să-și întărească regatul, cum să-l organizeze astfel încît să nu-l mai calce dușmanii lui. Apoi se mai ocupa și de educația fiului său Hipolit, care

după moartea Antiopei a rămas orfan. Atenienii îl sfătuiau să-şi găsească altă soţie. Nu se putea ca tronul Atenei să mai rămînă mult timp fără regină. Mintea lui Tezeu s-a îndreptat atunci către Fedra, fiica regelui din Creta. Pînă atunci Fedra i-a alungat pe toţi pretendenţii pe care-i adusese la curte tatăl său. Ceea ce însemna că şi ea îl aştepta.

La început, cînd ştia că Tezeu e mort, umbla în doliu. Şi cînd o întreba lumea, zicea că este „văduva lui Tezeu". Mai tîrziu, cînd a aflat că Tezeu nu numai că n-a murit dar a devenit chiar regele Atenei, a aruncat veşmintele de doliu şi zicea că este „logodnica" lui. Dar deodată a aflat despre nunta cu regina amazoanelor. Atunci a apucat-o o turbare sălbatică şi a jurat să se răzbune.

Tezeu însă nu ştia nimic din toate acestea. Şi cînd a hotărît să se însoare din nou, s-a gîndit că cea mai potrivită din toate este Fedra. De unde să ştie ce ură îngrozitoare fierbea în pieptul fiicei lui Minos? Să-i scrie tatălui ei? Cunoştea răspunsul.

De aceea s-a gîndit mai bine să aştepte. Şi atunci a sosit vestea despre dispariţia lui Dedal. Nu vorbea nimeni despre moarte. Nimeni nu zicea „a murit". Toţi ziceau „a dispărut". Dar ce era Dedal ca să dispară? Un obiect? Cum era posibil să dispară un om viu?

La început, Tezeu a crezut că Dedal a părăsit pe ascuns Creta, fugind de grosolănia lui Minos şi că i-a cerut azil regelui Cocalos. Toţi cunoşteau admiraţia regelui Siciliei faţă de artistul vestit. Aşa că a aşteptat să-i sosească un mesaj din Sicilia. Dar timpul trecea şi mesajul nu sosea. Atunci şi-a dat seama că altceva trebuie să se fi întîmplat.

S-ar putea ca Minos, răzgîndindu-se în privinţa păcii pe care a încheiat-o cu Tezeu, să se fi hotărît

să provoace un război nou și a început cu dispariția rudei sale.

La orice te poți aștepta de la un rege a cărui profesie e războiul. Tezeu a mai răbdat puțin. Poate că zilele îi vor aduce vreo veste. Că Dedal trăiește și că s-a retras undeva ca să facă planurile unei opere noi. Știa el... Sufletul artistului era mereu însetat după ceva nou. Lunile însă treceau și Dedal nu dădea nici un semn de viață. Atunci pe Tezeu l-a cuprins neliniștea și i-a trimis un mesaj secret prietenului său credincios, Deucalion. Trimisul s-a întors însă cu mîinile goale. Nimeni nu știa unde se afla Deucalion. Lipsea din Creta. Circula numai zvonul că, cică, Deucalion s-a dus la Naxos s-o vadă pe sora lui, Ariadna, care trebuie să aducă pe lume un copil. Dar asta nu putea să fie adevărat — pentru că, după cum se zice, Ariadna s-a căsătorit cu un zeu. Alții însă spuneau că Ariadna s-a făcut vestală.

— Toate astea, stăpîne, sînt minciuni, minciuni bune pentru babele smintite, i se spunea.

— Bine... spuse Tezeu cu inima grea. Lasă acum poveștile. Pregătește-te să pleci la Naxos. Cînd poți pleca?

— Sînt gata și acum.

— Pleci mîine în zori, atunci.

Într-adevăr, Tezeu n-a greșit cînd s-a bizuit pe prietenia lui Deucalion. Acesta avea o inimă credincioasă și devotată. Cum a primit mesajul lui s-a și pregătit să plece la Atena. Degeaba l-a rugat Ariadna să amîne plecarea pînă se va liniști marea. A plecat imediat împreună cu trimisul. Voia să alerge la prietenul său acum, cînd avea nevoie de el.

A ajuns în apele falirice la ceasul cînd soarele își împărțea aurul celor drepți și celor nedrepți. O ase-

menea risipă nebunească nu-şi mai amintea Deucalion să fi văzut undeva.

Nici oraşul Festos care se află cu faţa spre soare, nu e scăldat de lumină mai strălucitoare şi mai bogată.

Tezeu a fost anunţat chiar în clipa cînd vasul a apărut în largul capului Sunion. Primii l-au zărit slujitorii lui Poseidon şi au trimis vestea la cetate: „Vasul atenian trimis de Tezeu la Naxos a apărut în largul Aticii. Şi acum pluteşte cu pînzele umflate spre ţărmul Faliric".

La auzul veştii, Tezeu a rămas la început nemişcat. Nu ştia ce trebuie să facă. Să se întristeze sau să se bucure. Bine... a apărut un vas... Dar se află pe el Deucalion, sau vine fără el? Avea presimţirea că, cu fiecare zi ce trecea, Dedal şi Icar se apropiau mai mult de moarte. Dacă... dacă Minos în turbarea lui neputincioasă l-a închis pe Dedal în Labirint? Ştia ce palat îngrozitor era Labirintul ăsta. Doar şi el stătuse în el şi ştia. Chiar dacă-l construise Dedal. Şi îmblînzitorul îşi cunoaşte bine fiarele dar soseşte clipa cînd e devorat de ele. Arhitecţii au desigur înţelepciune şi inteligenţă. Dar n-o pot transmite operelor lor. Palatele n-au inteligenţă. La fel cum se întîmplă şi cu fiarele.

Tezeu, cum a primit vestea sosirii corăbiei, a ordonat să-i fie adus carul şi a alergat în goană la Faliron. Corabia a lăsat în urmă capul Sunion şi a intrat în apele golfului Saronicos. Vîntul sufla binevoitor şi împingea vasul lin spre mal. Peste puţin au început să se distingă oamenii de pe punte. Tezeu l-a recunoscut pe Deucalion după statură şi a ridicat mîna. La fel a făcut şi prietenul său de pe corabie.

Peste puţin, ţinîndu-se călduros de mîini, au urcat

în car. De-a lungul drumului, grădinarii, soldaţii le urau bun sosit, făcîndu-le semn cu mîna.

La fel i-au întîmpinat şi atenienii. Cei doi prieteni le zîmbeau cetăţenilor Atenei, dar inima le era grea.

Pînă la urmă au ajuns la palat unde-i aştepta un prînz atic, frugal. Aproape că nici nu s-au atins de mîncare. Inimile le erau grele. Tîrziu, aproape de miezul nopţii, înainte de a se retrage în dormitorul său, Tezeu i-a spus prietenului:

— Nu sîntem zei, minunatul meu prieten. Sîntem muritori. Dar cîteodată şi muritorii fac opere nemuritoare. Unul dintre aceştia este admirabilul nostru Dedal. Salvarea lui va fi o operă nemuritoare. Pleacă aşadar mîine. Bizuie-te pe prietenia mea.

Într-adevăr, Deucalion a demonstrat cît de diferite erau sentimentele lui faţă de cele ale tatălui său.

*

* *

Cînd a ajuns în Creta, Deucalion nu numai că nu a alergat să-şi vadă tatăl, dar l-a şi ocolit. O prăpastie adîncă îi despărţea pe cei doi bărbaţi ai glorioasei Crete. Minos regreta că are un asemenea fiu, Deucalion se ruşina că are un asemenea tată. „Bine că zeii s-au milostivit de mine şi fiul meu n-o să se urce pe tronul Cretei. Altfel regatul meu ar fi pierdut...“ se gîndea Minos. Păcat că Androgeu nu mai trăieşte. El da. Era demn de mine. Este adevărat că atunci cînd trăia Androgeu, Minos se gîndea la moarte. Acum însă se hotărîse să nu mai moară. Era ciudat. Cu cît se apropia mai mult de moarte, cu atît credea mai mult în nemurire. Pînă la urmă s-a convins de-a binelea că este nemuritor. Şi aşa, ce nevoie mai avea de urmaş? Viaţa — după

cum arătau lucrurile — s-a hotărît să nu-l alunge, să trăiască veşnic lîngă el.

Deucalion n-avea nici un motiv să se întîlnească cu un tată nemuritor. Mai rămînea Fedra. Dar nici pe ea desigur, n-avea de gînd s-o viziteze. Dar a venit ea la el.

— Este adevărat ceea ce se spune? îl întrebă în loc să-i ureze bun sosit.

— Ce?

— Că Ariadna e zeiţă? Tare aş mai vrea să aflu cum a reuşit. Vreau să mă fac şi eu. Ce altceva pot face. Regină a Atenei n-am reuşit să mă fac. Aşa că sînt nevoită să mă fac zeiţă.

— Iar ai vorbit cu magii? o certă Deucalion. Pînă cînd or să hoinărească la curtea noastră mizerabilii ăştia?

— Ce să fac?! Sînt singură şi-s văduvă nemăritată.

— Să te măriţi.

— Cu cine? Cu vreun babilonian negru ca noroiul sau cu vreun faraon care-şi dă duhul puţin cîte puţin în timp ce merge?

— De unde ai aflat tu toate astea?

— Ştiu eu. Dacă faraonii voiau să trăiască construiau palate, nu morminte.

— Pe mine nu mă interesează toate astea. Mama ce face?

— Nu ştiu.

— Frumos răspuns pentru o fiică.

— Frumoasă întrebare pentru un fiu.

— Măcar ştii ce s-a întîmplat cu artistul atenian?

— Ştiu. A dispărut.

— Asta o cunosc pînă şi ciobanii de pe Ida. Aşteptam să aud de la tine ceva mai mult. Ce ştii?

— Ce ştiu şi ciobanii de pe Ida. Am să te întreb

şi eu ceva. Ce s-a întîmplat cu prietenul tău Tezeu? Mai trăieşte?

— De ce să nu trăiască?

— De fapt toţi ăştia ar trebui să moară.

— Eşti plină de fiere, Fedra. N-o mai iubeşti nici pe mama, nici pe fraţii tăi. Pe cine iubeşti tu?

— Pe nimeni.

— Nu poate decît să-mi fie milă de tine, Fedra. Eşti cea mai nefericită fată din lume. Oamenii buni nu trebuie să urască chiar atunci cînd li se face un rău. Dar tu urăşti şi fără să-ţi fi făcut cineva vreun rău. Îi urăşti pînă şi pe cei care te iubesc. De ce ai venit pe lumea asta?

— Ca să fiu admirată.

— Iar cine nu te admiră?

— Va muri.

— Mi-e milă de tine, Fedra . . . spuse Deucalion. Am spus mai înainte că eşti nefericită. Nu. Nu eşti nefericită. Tu ai venit pe lume ca să-i faci pe ceilalţi nefericiţi.

— Nu. Eu însămi sînt nefericită.

— Nu poate fi niciodată nefericit un om care urăşte.

Deucalion s-a îndepărtat. Paşii lui răsunau pe culoare. S-a dus s-o vadă pe mama lui. În realitate a găsit doar umbra mamei lui. Pasifae şi-a strîns la piept fiul. Apoi s-a aşezat şi a început să plîngă.

— De ce am rămas singură? De ce m-au părăsit copiii mei? spuse. Ariadna a plecat, pleci şi tu mereu . . . Ce are mama asta a voastră de vă alungă?

— Buna mea mamă, . . . îi spuse Deucalion cu tandreţe. Nu mama noastră ne alungă, ci atmosfera acestui palat. Miroase a sînge. Ştii foarte bine că dacă mă întorc adesea aici, în locul ăsta plin de ură, n-o fac decît pentru măicuţa mea. Îmi pare rău că trebuie să vorbesc aşa despre locul care este patria

mea, dar eu cred că patria e locul pe care-l iubim, nu cel pe care-l urîm. Sigur... aici am văzut lumina zilei și aici aș fi vrut s-o pierd. Dar nu mă lasă coșmarurile care se petrec pe culoarele palatului nostru în miezul zilei. Am aflat că tatăl meu m-a dezmoștenit. Este singura faptă dreaptă din viața lui. Ce să caut eu pe un tron înconjurat de oameni înspăimîntați? Prefer un scaun sărăcăcios, într-o casă modestă.

— Vai ție, fiul meu. Tronurile sînt surde. Nu le înconjoară niciodată dragostea oamenilor. Dar să lăsăm la o parte acum toate astea. Vorbește-mi mai bine despre Ariadna.

— Nu. Mai bine să-mi vorbești tu mai întîi despre Dedal. Ce s-a întîmplat cu bărbatul acesta deosebit? Toți împletesc în jurul lui fel de fel de povești. Nimeni nu spune adevărul. În ultimul timp se spune că l-au luat valurile.

— L-a luat întunericul.

— A murit?

— Dacă spuneam că trăiește n-aș fi spus întreg adevărul.

— Atunci a murit.

— Măcar să fi fost numai atît.

— Mamă! Există ceva mai rău decît moartea?

— Da. Să fii înmormîntat fără să mori.

Deucalion și-a luat tîmplele în mîini.

— Mamă!... Strigă. Spune-mi imediat ce lucruri înspăimîntătoare s-au mai petrecut în casa noastră în lipsa mea? Ce s-a întîmplat cu Dedal? Unde se află acum?

— E închis într-un mormînt în care n-a coborît niciodată nici un mort. Și trăiește o viață pe care nici un om viu n-a trăit-o. Într-o închisoare cioplită în piatră. În Labirint.

— Ce monstru a făcut fapta asta, mamă?

— Îl cunoşti.

— Şi ce crimă a făptuit Dedal?

— Măreţie . . . glorie, noblețea inimii.

— Şi tu cum ai suportat toate astea?

Pasifae i-a arătat faţa veştedă . . . ochii. Totul era un chin.

— Am suportat? întrebă.

Era adevărat. Nimic din renumita înfăţişare zeiască a reginei din Cnosos nu mai rămăsese. Pasifae era o ruină glorioasă.

Ochii lui Deucalion înotau în lacrimi.

— Mamă . . . o întrebă din nou . . . spune-mi, n-ai încercat să-l împiedici?

— Ţi-ai închipuit vreodată că mama ta cea mîndră poate să îngenuncheze? Ei, am ajuns pînă acolo. Dar nu i-am muiat inima. L-am ameninţat cu despărţirea definitivă. El a preferat despărţirea decît mila. Apoi l-am implorat să le îndulcească cel puţin, martirul.

— În ce fel?

— Omorîndu-i. N-a acceptat nici asta. Şi după cum vezi totul s-a sfîrşit, n-a mai rămas nici o speranţă. Am lăsat ca lucrurile să-şi urmeze cursul, iar eu m-am zăvorît singură în închisoarea mea. Pe tatăl tău nu l-am mai văzut de atunci. Nici n-am mai primit vreo veste de la lumea de afară. Şi n-am aşteptat nimic altceva decît sosirea ta. Ariadna s-a întors cu spatele spre Creta şi a plecat pentru totdeauna.

— Fii convinsă măicuţă că la fel aş fi făcut şi eu dacă în Creta nu trăia mama mea.

A rămas puţin pe gînduri. Apoi s-a întors din nou spre mama lui. O hotărîre îndrăzneaţă îi stăpînea gîndul.

— Mamă . . . îi spuse. Ridică-te. Hai să plecăm din locul ăsta unde nu te iubeşte nimeni.

— Da. Dar poţi să spui că nici eu nu iubesc?

— Pe cine?

— Nu te speria. Nu pe tatăl tău. Şi trebuie să afli că pe el nimeni nu-l iubeşte. Iată de ce am încercat să-i arăt eu puţină dragoste. Dar tatăl tău habar n-are de lucruri de astea. În loc de devotamentul sincer al oamenilor buni el preferă linguşirile. Îl las să trăiască liniştit în mijlocul minciunii înăbuşitoare pe care a creat-o singur în jurul său.

— Şi de atunci nu l-ai mai văzut niciodată?

— Mă îngrozesc numai cînd îl aud. N-am să-i permit niciodată să treacă pragul ăsta. N-am să-l iert niciodată. Chiar dacă o să regrete ce-a făcut. Chiar dacă-l va elibera pe Dedal. N-am să-l iert niciodată, nici mort.

Pasifae a pronunţat ultimul cuvînt cutremurîndu-se. Apoi a izbucnit în sughiţuri.

Atunci Deucalion şi-a dat seama încă o dată cît de nefericită o făcuse pe mama lui acel om nemilos, tatăl său.

I-a şters lacrimile, a sărutat-o şi a dat să plece. Dar s-a oprit brusc.

— De mult n-ai mai primit vreo veste de la Dedal? o întrebă.

— De mult timp. De atunci, singurul om care mi-a deschis uşa eşti tu.

— Şi nu ştii dacă trăieşte?

— Poate că au şi murit. Dacă eram eu în locul lor aş fi murit, de disperare.

Deucalion a ajuns în pragul uşii.

— Am să încerc să aflu ceva şi mă întorc...

— Pe zei! Nu te apropia de Labirint. Nimeni nu poate şti ce soartă te aşteaptă şi pe tine.

— Ai încredere, mamă. Nu plec din Creta pînă nu trec mai întîi pe la tine. Eu totuşi nu pot să pricep.

Cum a putut marele Dedal să se lase înfrînt de disperare. Nu. E imposibil. Un om mare într-o virtute nu poate fi mic în alta.

Capitolul XI

Deucalion a ieşit întunecat, împovărat de gînduri negre. Încotro să apuce? Cu ce să înceapă? Teama ca nu cumva Dedal să fi murit, îi înmuia genunchii. Prieteni în Cnosos nu avea. Fiii curtenilor erau toţi găunoşi, lăudăroşi şi vicleni, întocmai ca şi părinţii lor. Nu mai rămîneau decît oamenii simpli. Printre aceştia existau mulţi credincioşi şi viteji. Dar la curtea lui Minos domnea o lege de fier. Copiii regelui nu aveau dreptul să se apropie de copiii oamenilor simpli. Deucalion era gata să încalce legea. Ce-o să păţească însă omul cel simplu? Ştia... şi de aceea se mulţumea numai să schimbe priviri şi zîmbete prietenoase. Ştia foarte bine. Dacă îi vedea tatăl său îi omora.

Da, dar... alt mod de a afla ceva, cît de puţin chiar — despre soarta lui Dedal nu exista.

La Labirint nu voia să se ducă. Ştia că acest îngrozitor palat era păzit sever zi şi noapte. Să trimită într-acolo pe cineva? Iarăşi era periculos. Ar fi pierit degeaba. Pentru că, era aproape lucru sigur, Minos pusese de pază la Labirint pe vreunul dintre credincioşii şi fioroşii lui gardieni. Ce trebuia deci să facă?

S-a dus și s-a așezat sub frunzișul unui dafin ca să se gîndească. Mirosul puternic al copacului înflorit l-a adormit.

Deodată o voce gingașă l-a strigat pe nume. S-a trezit. Era Fedra. Dar nu singură. O însoțea o femeie în vîrstă. Deucalion a recunoscut-o. Era dădaca lui.

— Micul meu stăpîn poate pofti, dacă dorește. Palatul său este aranjat și patul așternut cu grijă.

— Bine, devotata mea Fenareti. Îți prețuiesc grija. Dar nu mi-e somn.

— Dafinul provoacă somn greu.

— Am adormit?

— Pe iarbă.

— Atunci mă duc.

S-a ridicat. Fedra însă l-a oprit. Credincioasa Fenareti a bănuit ceva, și s-a retras. S-a îndepărtat puțin și a așteptat.

— Ce face mama? îl întrebă Fedra.

— Nu lucrul ăsta te interesează. Spune-mi ce dorești. Pentru că dacă-ți păsa de mama nu m-ai fi întrebat pe mine. Te-ai fi dus la ea . . .

— E plîngăcioasă.

— Nu-mi spune mie lucrul ăsta. Spune-le-o mai bine celor ce o fac să plîngă.

— Nu mă interesează dacă există oameni care-i fac pe alții să plîngă. Noi, totuși, nu trebuie să plîngem.

— Și ce trebuie să facem?

— Să ne răzbunăm.

— Ah, Fedra. Cum îți nedreptățești numele. Tu trebuia să te numești Harpie*. Și nu trebuia să fii fată ci căpetenie la curtea lui Minos. Plec.

---

* Harpie — (în mitologie) divinități de origine orientală, aveau trup de pasăre și cap de femeie.

— Rămîi.

— Ca să mai aud şi alte cruzimi aici?

— Nu de asta te-am reţinut. Vreau să aflu altceva. Cînd pleci?

— Asta este treaba mea.

— Ba şi a mea.

— Deloc.

— Te duci la Atena, nu?

— Nu ţi-aş spune chiar dacă ar fi să mă duc.

— Deucalion, nu-ţi stă bine să minţi... Şi nici să fii crud.

— Ştiu. Toată cruzimea ţi se potriveşte ţie.

— Ei hai, şi cei cruzi au drept la viaţă. Nu-i aşa?

— Au. Numai că nu se satură doar cu a lor. O iau şi pe a altora. Spune-mi acum, ce vrei de la mine?

— Te duci la Atena? Atîta vreau să ştiu.

— Da...

— Atunci spune-i uitucului tău prieten că eu n-am încetat să mă consider regina Atenei.

— Dar eşti... Din toate cîte îţi închipui că eşti, eşti mai nebună. Tezeu este prietenul meu. Şi voi face tot posibilul ca să-l apăr de asemenea nenorocire spre binele atenienilor, dar şi a regelui lor. N-am ce să-ţi mai spun. Mă duc să mă întind în pat.

A plecat lăsînd-o în urma lui ca o minunată statuie supărată. Deucalion mergea şi se gîndea la ciudăţeniile naturii. Cum de au putut aroganţa, superficialitatea, cruzimea să se transforme în frumuseţe?

Tocmai era lîngă palatul lui cînd pe alee a apărut Minos. Primul gînd i-a fost să fugă. Nu de teamă. De repulsie. L-a reţinut însă ideea ca nu cumva tatăl său să ia fuga drept laşitate.

De asta, în loc să grăbească pasul l-a încetinit. Minos s-a apropiat orgolios cu calmul lui de zeu.

— Cum de te-ai hotărît în sfîrşit să te „înstrăinezi" în patria ta, Deucalion?... îl întrebă ironic pe fiul său.

Dar nici el nu l-a iertat.

— Dacă stăpînul acestor locuri ar fi crezut în legea ospitalităţii nu mi-ar fi pus această întrebare. Nu e o crimă să se întoarcă cineva în locul lui de baştină. Crimă este să devină „străin" în propria patrie.

— Vorbeşti ca un atenian şi nu pot să te înţeleg.

— Vorbesc ca un om... de asta nu mă înţelegi, tată! Pînă cînd tronul ăsta o să fie stropit cu sînge?

— Pînă cînd malurile regatului meu vor fi stropite de mare. Veşnic.

— Nu „veşnic". Mîine, poimîine îmi vine mie rîndul. Şi atunci am să usuc tronul Cretei de sînge şi ochii oamenilor de lacrimi.

— Mută-ţi gîndul. Clipa asta nu va sosi niciodată.

— Dar moartea? Nu cumva n-o să sosească nici ea?

— Am întemniţat-o în „iadul ei".

— Cum ai făcut şi cu Dedal?

— Hm... Ai şi aflat? Bine. Labirint există şi pe lumea cealaltă. Şi există şi acolo nişte constructori infernali ca Dedal, pentru care — dacă nu greşesc — ai venit să mă rogi să-mi fie milă.

— Nu apelez niciodată la mila oamenilor nemiloşi.

— Văd că eşti deştept. Numai că nu semeni cu mine.

— Aș fi preferat să fiu un prostănac decît deștept ca tine.

— Deucalion! Bagă-ți mințile în cap! Lavrisul are două tăișuri. Pleacă.

— Nu am venit la tine.

— Atunci pleacă departe ca să nu mai poți veni. N-ai ce căuta în locul ăsta. Nu-i al tău.

— Conform legii oamenilor și zeilor, este.

— Eu sînt și zeu și om. Și-ți spun: *nu este.*

— Va fi al meu cînd va veni moartea.

— Dacă-ți pui speranțele în moartea mea atunci poți deznădăjdui. Nu va veni.

— Pămîntul ăsta este al mamei mele.

— Mîine, mama ta va fi pămînt numai.

— Dar va fi al meu acest pămînt.

— Nimic n-o să fie al tău. Și cu ocazia asta te anunț că nu mai ești fiul meu.

— Nu tu ești cel care hotărăște al cui fiu este fiecare. Nu cumva sînt bastard? Atunci strigă în gura mare că mama e adulteră. Dar atunci trebuie să mai iei însă o hotărîre. Să mă faci patricid. În afară doar de cazul cînd vrei să mă ucizi tu.

— Mă provoci?

— Asemenea injurii numai cu spada se spală.

— Du-te, dormi și vino mîine dimineață. Acum ești obosit.

— M-am odihnit.

— Am să ordon să fii legat.

— Nu-i greu. Greu pentru tine este să dezlegi.

Minos și-a dus mîna la spadă. Atunci însă a observat ce slab și ce statură gingașă avea fiul său și a băgat spada în teacă. Nu pentru că i s-a făcut milă, ci rușine.

Deucalion aștepta cu mîna pe mînerul sabiei. Dar cînd a văzut că tatăl său se răzgîndește a lăsat

și el sabia în teacă și a plecat. Se sufoca, era disperat. Vedea cum speranțele i se sting. Cu un astfel de tată era imposibil să-l salvezi pe Dedal.

La cîțiva pași îl urma Fenareti. Cînd au intrat în palat Deucalion s-a oprit cîteva clipe și a privit-o în ochi cu afecțiune. Îi era credincioasă pînă la moarte.

— Fenareti, îi spuse. Sînt disperat.

— Aș fi văzut și oarbă dacă eram. Numai motivul nu-l cunosc.

— Dedal putrezește în Labirint și eu . . .

— Vai! . . . Știu. Dar ce pot face? Sînt doar o femeie neputincioasă.

— Cred că poți face ceva cu toată neputința ta.

— Pe insula mea, Rodos, se zice: „Dacă nu poți face bine atunci împiedică răul". Am un frate sus pe Ida. Păstor de capre. Este și el bătrîn și singur. Are însă minte limpede și pe deasupra mai are și suflet bun. Du-te și caută-l.

— Cum să-l caut? Muntele e nesfîrșit și păstori sînt o mulțime. Dacă mă vede cineva, mă recunoaște.

— Îmbracă-te în piei și zi că ești cioban.

— Nu cunosc limba ciobanilor.

— Fă pe mutul. Există și ciobani muți.

— Cum îl cheamă pe fratele tău, credincioasa mea Fenareti?

— Akiratos.

— Și cum să încep discuția?

— Îți dau eu un semn. Ascunde-ți însă intenția. Numai lui să i-l spui. Iată care e planul meu. Erheclos este mare bețiv. E în stare să coboare și în iad dacă-l convingi că acolo jos o să găsească vin din belșug. Îmbracă-l pe fratele meu negustor de vinuri și trimite-l cu un catîr la Erheclos.

— O să vrea să bea?

— O să-l amețească fratele meu cu vorbele lui. Cu vorba. Și sufletul lui Erheclos se înmoaie repede cînd e vorba de vin. Cu un burduf de vin i se dezleagă limba. Cu încă unul o să i se înmoaie și puterile și atunci o să dea cheile. Bineînțeles, o să-și piardă capul. Dar cît valorează un cap prost în fața capului unui înțelept?

— Bine, credincioasa mea dădacă. Am să fac precum zici tu. Dar cum am să ies din palat? Cred că-i mai bine să nu vadă nimeni.

— Dimpotrivă. Ai să ieși ziua în amiaza mare, ai să pornești spre mare. Așa ai să le îndepărtezi bănuielile. Or să creadă că pleci în călătorie. Și ai să pleci... Du-te cu o corabie mică în larg, și cum se întunecă, cobori pe uscat și urci pe Ida.

— Or să mă recunoască după tunică și sandale.

— Pe astea din urmă le arunci în mare. Am să-ți pun într-un sac haine și sandale de păstor. Caută-ți un toiag. Dacă te întreabă cineva unde te duci spune-i că te-a trimis părintele tău la stînile de pe Ida după lînă. Vi s-au rupt veșmintele, spune-le. Un lucru însă trebuie să uiți. Că ești fiu de rege. Nu ești. Ești fiul unei familii cu multe griji. Sau fiul unui podgorean și urci pe Ida ca să schimbi must pe lîna oilor.

— Și de ce să le spun că merg la fratele tău și nu la altul dacă mă întreabă?

— Pentru că ai auzit că Akiratos este foarte milostiv și nu-și vinde burdufurile. Le dăruiește dacă întîlnește vreun nevoiaș.

— Frumoase sfaturi îmi dai buna mea Fenareti. Am să fac întocmai precum spui. Numai că dacă află tata, zeii să te aibă în paza lor.

Capitolul XII

Arsenalul marin al regelui se afla într-un golf ferit de vînturi. Nu i-a spus nimeni nimic lui Deucalion cînd a dezlegat parîma unui mic vas. Ba l-au ajutat chiar desfăcîndu-i pînza. Cu toate că Minos își alesese oamenii unu și unu. Sufletul blînd și apropiat al lui Deucalion îi subjugase pe toți. De aceea nici nu s-a gîndit cineva vreodată să-i facă vreun rău.

Deucalion plănuise să iasă în larg pînă ce nu va mai fi zărit de pe uscat. Apoi, la căderea nopții va înconjura insula și va ieși în apele mării libiene. De acolo era ușor. Va părăsi vasul și va urca pe Ida, pe partea dinspre răsărit.

Desigur, călătoria era grea, îi va lua cîteva zile. Și apoi îl pîndeau o serie de pericole, pentru că cretanii de pe coasta răsăriteană îl urau de moarte pe Minos de cînd le-a subjugat regatul sub sceptrul Cnososului. Astfel că hotărîrea lui Deucalion era plină de primejdii. Dar care act de curaj nu are și pericol?

Urmașul tronului cretan nu era viteaz în sensul pe care îl dădea vitejiei Minos. Cu alte cuvinte, nu era crud. Toate problemele le rezolva mai întîi cu mintea și numai la nevoie recurgea la spadă. În afară de asta, cînd se pregătea de un lucru, mai întîi îl studia bine. Și dacă nu era cinstit, nu se apuca niciodată de el. Îl lăsa baltă. În privința asta semăna cu mama lui și cu Ariadna. Și natura lui era blîndă, domoală. Dacă, însă, scopul pe care îl urmărea era sacru, nimic nu-l mai oprea și nimeni.

Deucalion știa ce-l așteaptă. Nu se înșela cu speranța că fiind fiul regelui va scăpa de pedeapsă.

Minos nu s-a jucat cu vorbele cînd i-a spus fiului său de ce lavrisul are două tăişuri. Era în stare să-şi ucidă pînă şi copiii dacă aceştia dovedeau nesupunere. Minos credea că tronul se sprijină pe groază. Nimic altceva. Dragostea supuşilor? Asta-i o copilărie. Supuşii sînt blînzi atîta timp cît stăpînii sînt cruzi. Capul stăpînului stă drept atîta timp cît cel al supuşilor stă plecat. Cum se ridică, e pierdut. Da... în asemenea „idei" credea Minos. Şi niciodată nu renunţa la ele.

Dar să ne întoarcem la Deucalion. Cum s-a lăsat întunericul peste mare, tînărul a schimbat direcţia şi în loc să se îndrepte spre apus, s-a întors spre nord avînd de gînd să ocolească capul cel mare al insulei şi să ajungă pe coasta răsăriteană. Acolo vîntul era întotdeauna cald. De aceea şi fructele se coceau mai repede. Aşa că, la nevoie, se putea hrăni cu roadele acestui pămînt, care era atît de prietenos cu toţi, cu oamenii, cu animalele şi cu păsările.

Deucalion s-a udat, s-a chinuit, a trecut prin pericole, dar pînă la urmă şi-a atins ţinta. Vasul l-a dus într-un golf singuratic scăldat în soare şi mîngîiat de spuma mării, care semăna cu o ascunzătoare. Parcă special îl plăsmuise natura pentru naufragiaţi.

A dormit pe nisipul fierbinte pînă ce oboseala l-a părăsit. Apoi a pornit spre colinele Idei. Îmbrăcat ca un cioban cum era, se putea duce unde dorea. Nu va uimi pe nimeni. Pe cine întîlnea în cale saluta şi era salutat. Se purta simplu, dar, spre ghinionul lui, limba nu i se supunea. De aceea ocolea să se întindă la vorbă. Îşi molfăia vorbele, tuşea şi făcea pe grăbitul. Dacă întîlnea pe vreun bătrîn îl întreba dacă auzise de Akiratos.

— Unde se află acest lucru? răspundea bătrînul. Akiratos? De unde e? E cretan?

— Nu. E din Rodos.

— Atunci se poate. Și cu ce-și cîștigă omul ăsta codru de pîine?

— Cu sudoarea. E păstor.

— La a cui turmă?

— La a lui.

— Atunci du-te. Are brînză ... poate și caș. O fi avînd și blănuri de oaie pe care să te culci. Altfel o să te lecuiască bruma zorilor. Încotro ai pornit? Nu pe-acolo.

— Păi, nu pe aici e drumul?

— Ciobanii nu merg pe drum. Doar dacă nu ești cioban.

— Sînt.

— Atunci mergi ciobănește. Adică taie de-a dreptul peste culmea dealului. Pericol de cîini nu este. Ei nu-i sfîșie niciodată pe ciobani. Nu pentru că au toiag. Să nu te înșele gîndul ăsta niciodată. Ci pentru că miros a lapte. Asta-i cauza de nu te sfîșie. Chiar dacă spui „lasă-l, e de-al nostru". Și acum, drum bun.

Bun? Dimpotrivă. Drumul pe care i-l arătase bătrînul nu era deloc „bun". Și mai întîi de toate, era plin de pietroaie și o să-și însîngereze picioarele. Apoi ... nu mirosea nici a lapte și-l vor sfîșia dulăii. De asta a mers puțin pe culme pînă a pierit din ochii bătrînului și apoi a coborît din nou pe drum.

N-a mai îndrăznit să schimbe nici o vorbă cu nimeni. Se temea să nu-l trimită din nou pe culme unde erau dulăii. Le răspundea numai la salut.

— Bună dimineața.

— Putere!

— Să ajute zeii! Încotro?

— La culesul măslinelor.

— Recoltă bogată!

Dar odată a întîlnit un cioban care l-a salutat altfel, cu alte cuvinte, într-un fel neobişnuit.

— Să trăieşti o mie de ani . . . i-a spus.

— La fel, a răspuns Deucalion.

— Îmi urezi imposibilul, fiule, şi or să se supere zeii. Da. Or să creadă că-s lacom.

— Adică, te-ai săturat de viaţă?

— Vorbeşti nesăbuit. De viaţă nu se satură nimeni. Da . . . dar nu vreau să fiu cerşetorul ei. Să stau adică şi s-o rog: „Zeişorilor . . . mai daţi-mi o zi!" Iar eu? Ce să fac eu? Ce pot eu să le dau? „Fă rău . . . îmi spunea bunicul. Fă numai rău, ca să vezi bine". Nu l-am ascultat şi în loc să fac rău am făcut bine şi am găsit numai rău. Am rămas singur şi fără urmaşi. Încotro mergi tu?

— Tocmai la unu care-i singur şi fără urmaşi. Mă duc să-i cer ajutor.

— Ai să-l primeşti! Dacă avea bogăţii şi stare ţi-aş fi spus: „Nu te duce. O să-ţi jupoaie pielea, o s-o zvînte la soare şi o să ţi-o vîndă drept burduf". La ce nume răspunde cel pe care-l cauţi?

— Akiratos.

— Ah . . . atunci grăbeşte-te. Eşti în pericol să ajungă alţii înaintea ta. Eşti negustor de vin? Grăbeşte-te!

— Îl cunoşti?

— De parcă ne-ar fi adus pe lume acelaşi pîntec. E darnic şi milostiv. Îl urăsc.

— De ce? — s-a mirat Deucalion.

— Pentru că eu n-am ce dărui. Am terminat totul. Şi măslinele, şi vinul, şi caprele, şi zilişoarele, totul. Dar el mai are încă. Dar hai . . . spune-i că l-am suduit . . . O să se bucure.

— Să se bucure?

— Da. Toți îl laudă dar între noi fie vorba, numai pe față. În spate îl urăsc. Eu îl urăsc de departe dar îl iubesc de aproape. Nu vreau să-i cer nimic. M-am supărat. Într-o zi i-am cerut un burduf găurit și știi ce mi-a dat? Unu nou, nouț. De atunci să nu-l mai văd în ochi. Află de la mine. Oamenii aceștia buni și-au pus în gînd să strice lumea. Ce să fac eu cu un burduf nou? N-am nici brînză, nici vin.

— Atunci de ce i-ai cerut?

— Ca să am pe urmă de ce să-l bîrfesc că e milos. Să-l fac de ocară în fața tuturor că el e cel care strică ordinea lumii.

— Și ai făcut-o?

— Da. Dar mi-a părut rău. De moarte.

— De ce?

— Pentru că de atunci a început să mă laude lumea că-s om bun. Dar ia zi, mai vrei acum să te duci la el?

— Acum vreau și mai mult.

— Ești demn de nenorocirea ta. Du-te. Eu am treabă. Mă duc să adun puțin soare pe care l-am lăsat dimineață nestrîns. Să trăiești o mie de ani! Mergi sănătos.

Deucalion s-a îndepărtat plin de gînduri amare. Ia uite ce înțelepciune se pierde pe lumea asta! Palatul lor era plin de magi inutili. Cititori în vise și filozofi leneși. Cel mai bun serviciu pe care-l puteau oferi era să mănînce, să bea, și să nu spună nimic. Aștia spun baliverne. Împrăștie fără rușine minciuni. Le vînd naivilor fără minte, creduli.

Tot mergînd așa Deucalion a ajuns la pășunea unde-și avea turma Akiratos. L-a văzut de departe cum stătea pe o stîncă și-și curăța cîinele de căpușe.

— Tu ești Akiratos? l-a întrebat.

— Dacă vor zeii voi fi şi mîine. Dar tu ai întîrziat. Gata. Le-am terminat.

— Burdufurile? Nu le vreau. Dacă ai însă vreunul găurit...

— Dacă aveam, îţi dădeam unul bun.

— Îţi aduc salutul lui Fenareti.

— Îl primesc cu mare bucurie. Dar tu cine eşti, tinere, de poţi intra şi ieşi din palat? După cum ştiu, altul decît fiul regelui pe care l-a crescut nu o poate vizita.

— Acesta este just.

— Şi atunci tu cum ai vizitat-o?

— Sînt fiul regelui!

— Pe zeul Pan! Ce aud? Tu...

— Tăcere!

— Nu mă tem de nimic! Nu m-a auzit nimeni în afară de cîinele meu. Dar nu e flecar. Ce ştie, păstrează pentru el şi căpuşile lui. Şi n-am auzit pînă acum căpuşe pîrîcioase. Poftește. E bine aici. Nu cumva ţi-e foame?

— Am mîncat.

— Atunci ţi-e sete. Am acolo în colibă lapte bătut rece, răcoritor. Oh, fiu de rege... necazuri. Spune-mi de ce sînt atît de răi şi de suciţi oamenii? Se spune că unul, Dedal, unul cu minte multă şi cu mîini de aur, şi-a pierdut viaţa. Pentru că a salvat viaţa unui tînăr atenian. E adevărat?

— Da.

— Atunci n-are scăpare. O să-şi primească pedeapsa, dacă nu şi-a primit-o încă. De ce l-a salvat pe atenian? Trebuia să-l ajute să piară. Astfel ar fi primit şi măreţie, şi glorie. Pe cînd aşa şi-a pierdut viaţa.

— Ei, iată, asta am venit să-ţi spun, respectabile bătrîn. Pentru că încă n-a pierdut-o. Dar şi-o va pierde dacă...

— Dacă? Dacă?

— Dacă nu sar în ajutor oamenii cei buni.

— Nu există. Sau mai bine zis, există, dar tremură. Aşa că ce să mai vorbim? E ca şi cum n-ar exista. Odată ce tremură....

— Tu tremuri?

— Vezi ce-am păţit... De cînd am început să tremur de bătrîneţe am încetat să mai tremur de frică.

— Ei, iată de aceea am venit la tine.

— Adică m-ai luat drept erou? Ai venit, cu alte cuvinte, să iei de la mine eroism? Ei, atunci ai venit şi mai tîrziu decît cei care au venit să ia burdufuri.

— Păcat. Şi eu m-am bazat pe vorbele Fenaretei.

— Fiu de rege scump, stai o clipă. Eroism ai venit să iei sau sufletul meu?

— Nu-i acelaşi lucru?

— Bravo! Aşa este. Atunci ia-l! Sînt erou. Am să fac ce vrei tu. Ce vrei? Să mă rostogolesc din vîrful muntelui? O fac. Să cobor la mare, să mă arunc în valurile ei şi să pier? O fac. Numai să mă spăl să nu-mi ceri. O să-mi piară mirosul de oaie şi or să mă sfîşie ţiinii.

— Nimic din toate acestea. Vreau să-l scapi pe Dedal.

— Ia uite-te! Ditamai fiul de rege n-a putut, şi s-a găsit să-l scape sărmanul Akiratos. Dar tu nu te gîndi dacă poate Akiratos, gîndeşte-te dacă vrea Deucalion.

— Ei, Deucalion vrea.

— Atunci, şi Akiratos poate. Ordonă şi nu întreba.

Deucalion atunci s-a aşezat pe iarbă. Acolo i-a explicat totul clar şi ordonat. Akiratos punea pentru fiecare problemă un beţigaş alături.

— Primul lucru, spuse Deucalion. Ai să încerci să te apropii de Labirint.

— Dar există? Toți aici jură că nu există. Eu îi cert: „Proștilor, le zic. Există zei și n-o să existe Labirint?“ „Tu ai văzut Labirintul?“ mă întreabă. „Voi i-ați văzut pe zei?“ — îi întreb. Și ei tac mîlc. Dar mă înjură. În fine. Primul beţigaş. Am să mă apropii de Labirint. Mai departe. Vreau să aud totul clar. Apoi îmi fac planul și la urmă îl pun în aplicare. Vorbește.

— Ascultă, moşule. Mai întîi de toate trebuie să găsim patru cai. Dar trebuie să fie cei mai iuți cai din Creta.

— Or să se găsească. Dar ăştia de prin locurile astea au un defect! Se cațără pe stînci.

— Aşa îi vreau!

Capitolul XIII

Soarele pîrjolește locul din jurul Labirintului. Lumina dogorăşte totul. Cîteva muşte nu-l lasă în pace pe Erheclos să-și amintească un cîntec ca să-și omoare plictiseala. Muștele... Oricum sînt mai suportabile decît nevasta lui. Astea îi beau numai sîngele nu-l și ciomăgesc, nu-l numesc „beţivan“. „Bea puțin“ — îmi spun toți. Găunoșii! Se poate parcă mai puțin decît puținul? „Cum să nu“. Îți spun ei „deloc“. Vezi? N-au minte, ci tărîțe. Zeii... Dar mai bine să-i lăsăm pe zei. Dar nu. Nu-i las

deloc. Întreb: „Dacă zeii nu iubeau beţivanii ar fi făcut strugurii?“ Nu. Auzi, cică, îl beau dezordonat. Asta-i adevărat. Şi cred că asta o să-mi mânînce capul. Dezordonat. Adică fără ordine. Dar ce să fac? Asta-i din cauza sărăciei. Pentru că îl beau cînd îl găsesc şi nu cînd îl doresc. Ei, iată ce-o să mă distrugă. Pentru că s-ar putea ca într-o zi să-l găsesc din belşug şi să beau pînă ce-o să crăp. Şi atunci . . . Să mă aibă în pază zeii pentru că oamenii or să se scîrbească de mine. Dar cine mai e şi ăsta? Hei, cine eşti? Primul. Şi al doilea, unde te duci cu burdufurile alea? Opreşte-ţi acolo animalul, porcarule! Porţi pe cap şi coroniţă din viţă de vie după cum văd. Cine eşti?

— Dio-ni-sos. Adică Bahus . . . un tovarăş de-al tău de băutură.

— Măreţule şi minunatule! Spune-i că mă plec la picioarele lui. Iată cum îi cad în genunchi. Dar ăl cu cojocul care ţine calul de dîrlogi cine este? Paharnicul tău? O . . . zi mult aşteptată! Dacă aveam ceva parale să cumpăr un burduf.

— Nu-s vînzător de vin.

— Eşti dăruitor de vin, ştiu.

— Păi . . . dacă ştii de ce mai vorbeşti aiurea?

— Aiurea. Asta fac. O ştiu şi pe asta. Dar mă topesc tot. Mă topesc de sete. Şi milă nu găsesc. Nici măcar la zei.

— Să nu mai spui niciodată vorba asta, pentru că, dacă vrei să ştii, pe mine zeii m-au trimis aici.

— Oh . . . bunii, milostivii de ei. Dar ce să le dau în schimbul vinului? Zeii m-au făcut fără de noroc. Mai întîi, sărac. Al doilea mînă spartă, al treilea însetat. Şi unde m-au aruncat? Tocmai în Creta într-un ocean de viţă de vie.

— Nici o grijă. Vinul ţi-e asigurat. Nu-ţi cer răsplată.

— Atunci ai să-mi ceri ceva mai rău... Dar să știi... eu vînd totul, în afară de credința mea față de rege. Și de asta, dacă ai venit pentru așa ceva, spune-mi-o mai bine de pe acum ca să te omor și să scap.

— Liniștește-te. Nu-ți cer să trădezi nimic.

— Oh... mi-a venit inima la loc.

— Și trebuie să știi și asta: Că zeii nu cer niciodată asemenea lucruri.

— Nu cer, hai? Bravo lor! Și ce cer, hai?

— Răzbunare!

— Bravo lor, încă o dată! Așa sînt și eu. Dar... pentru ce?

— Pentru că cineva i-a jignit. De moarte!

— Ce le-a făcut?

— I-a strîmbat, i-a urîțit! Și a făcut încă ceva și mai rău. S-a împotrivit regelui.

— Moarte!

— Și uite... tu îl știi. Ce, zeu sau Minos, nu-i tot una?

— Păi dar cum? Moarte, deci! Tu să-mi spui numai numele lui și las-că ți-l aranjez eu. Cum îl cheamă?

— Dedal...

— Ah... theomah*. Adică nu-i de ajuns că l-a jignit pe rege! A pornit acum război și împotriva zeilor? Ei, atunci moarte lui încă o dată!

— Tu... pe ăsta... Pe acest bărbat blestemat, vreau să zic, l-ai văzut vreodată?

— L-am și închis. Ha... ha... ha... Și încă sub ce pază grozavă! Ei, dacă vrei să știi, sînt Erheclos.

— Ei nu mai spune! Erheclos?! Adică cel care

---

* Theomah (gr.) — cel care urăște zeii.

a cîştigat toată încrederea regelui? Ei, nu mai spune!

— Ei, iată că ţi-am spus-o. Ei acum zi ce vrei.

— Nimic. Nimic încă o dată. Nimicul nimicurilor. Să mi-l păzeşti mai bine, şi cu ochii cît pumnul. Pentru că îl urăsc! M-a înjurat. Adică ne-a înjurat pe noi toţi credincioşii marelui Bahus. Ştiai?

— Prima dată aud. Ce-a făcut?

— N-a pus niciodată vin pe limbă.

— Mărite Bahus! Mă mir cum mai trăieşte. Trebuia să moară de mult. Ruşine. Erheclos! Ruşine că păzeşti un asemenea peşte de apă dulce.

Deodată dintr-un burduf pe care l-a înţepat Akiratos pe furiş, a ţîşnit o şuviţă de vin. Mirosul s-a răspîndit înţepător în aer.

— Zei!... a strigat Erheclos. Ce-i asta? Zeii mei. De ce-mi tremură nările?! Pe buze i se prelingea saliva. Zeilor! Ce aromă mai e şi asta. De unde iese oameni buni?

— Nu-i nimic... spuse nepăsător Akiratos. Picură puţin burduful meu.

— Astupă-l repede!... Pune-i un cep!

— Nu-i nici o grabă. Lasă, să curgă niţel. De asta o să ne necăjim acum? Am acasă o mie de amfore.

— Nu! îl imploră cu ochii însîngeraţi Erheclos. Astupă-l ţi-am spus, ucigaş de zei!

— Lasă-l omule să curgă! Ce-ţi pasă ţie?

— Ucigaşule!... ţi-o repet. Astupă-l că de nu...

— N-am cu ce. Dacă poţi astupă-l tu.

— Păi ce-o să fac? Mai bine să mi se verse sîngele decît vinul. La o parte!

Erheclos s-a năpustit şi a astupat cu gura gaura.

— Bravo... îi spuse Akiratos. Aşa se goleşte. Goleşte-l ca să nu-mi obosească calul.

Dar Erheclos nu-l auzea. Își lipise gura de burduf și a tot supt pînă l-a golit. Tot vinul trecuse în burta lui. A rămas puțin în picioare și apoi a căzut ca o lipitoare umflată la pămînt. A rămas așa fără să poată scoate vreo vorbă, cu privirea pierdută spre cer. Părea că-i caută pe zei ca să le mulțumească pentru că s-au dovedit atît de milostivi cu el. Pentru prima dată în viața lui, a putut — în sfîrșit — să-și domolească setea. Nu vorbea. Maxilarele i se încleștaseră iar ochii priveau pierduți și împăcați. Fericirea îl paralizase.

— A sosit momentul . . . i-a spus atunci Akiratos lui Deucalion. Ia-i cheia de la brîu și descuie Labirintul. Eu descarc animalele ca să-i urcăm pe oameni. Bine că Erheclos n-are putere să strige. Altfel ar fi ridicat în picioare Cnososul. Grăbește-te!

Deucalion a alergat spre porți.

*

* *

În dimineața aceea, după cum am mai spus, Dedal, tot dăscălindu-l pe fiul său, s-a apropiat încet de porți, așteptînd cornul lui Erheclos. Dar cornul, așa cum am spus, nu se auzea. Atunci tatăl a înțeles. Nu i-a spus însă nimic fiului său. Se apropia inevitabilul sfîrșit. Era clar. Minos a hotărît să-i ucidă, și încă într-un mod crud. Să moară de sete și de foame. Icar la început nu și-a dat seama. Cînd însă l-a văzut pe tatăl său nădușit și tăcut, că nu-și mai ciulește urechea și-și rărește pașii, a priceput.

— Tată . . . a spus. Parcă ar fi trebuit să ne strige cornul străjerului.

— Da, dar . . . Erheclos e un bețiv. Poate a adormit.

— Dar e dimineață. Dimineața el nu bea.

— Pentru că nu găsește. Poate că azi a găsit.

— Tată... știu de ce-mi spui toate astea. Ca să-mi alungi spaima. Știu eu. Tăcerea asta ne anunță moartea. Am s-o aștept senin ca și tine. Întîrzie mult?

— Da, fiule. Moartea asta întîrzie mult. Tocmai de asta a ales-o Minos.

— O s-o așteptăm și pe asta.

Dedal s-a întristat profund. Nu pentru el. Îi părea rău pentru acest vlăstar fraged al artei care, pe lîngă celelalte calități, astăzi dădea dovadă și de vitejie.

S-a așezat jos leoarcă de sudoare. S-a așezat și Icar. Nu vorbeau. Se gîndeau numai adînc, chinuitor.

— Tată... a spus deodată Icar. Dar te rog, să nu mă minți.

— Sînt părintele tău și nu te-am mințit niciodată. Ai văzut doar. Nici moartea noastră nu ți-am ascuns-o.

— Da. Dar acum spune-mi. Ce înfățișare are — sau mai bine-zis cum arată Moartea? E animal? Om? Și ce culoare are? E albă, neagră?

— N-a văzut-o nimeni, fiule. E invizibilă.

— Și atunci cum ne ia?

— Nu ne ia. Noi părăsim viața.

— Noi? Cu voința noastră? Atunci să n-o părăsim!

— Nu cu voința noastră, fiule. Da, uite, vine o clipă cînd sufletul și trupul care de obicei sînt nedespărțite — se despart. Dar separat ele nu trăiesc. Și astfel pier.

— Atunci să nu se despartă.

— Nu se poate, fiule. Corpul se învechește, se topește. Și atunci viața ce să facă? Face ce fac și oamenii cînd li se dărîmă casa. O părăsesc și pleacă.

— Și cine învechește corpul?

— Bolile, fiule, supărările, bătrînețea, anii...

— Dar noi nu sîntem nici bătrîni, nici bolnavi.

— Iată lucrul cel mai crud, fiule. Nu sîntem. Dar setea și foamea îmbolnăvesc și îmbătrînesc corpul și mai repede, apoi vine sfîrșitul. Sfîrșitul acesta se numește „moarte"... Dar ce se aude?

— Acolo, dinspre poartă!

— Da. Ce-i?

— Parcă am auzit ceva, ca o cheie răsucită în broască.

Dedal și-a ciulit urechea.

— Da, spuse. Zeii s-au milostivit de noi. Vreun ofițer inimos s-a milostivit de noi, pare-se, și vine să ne ia zilele.

Dar în loc să se audă pași de ofițer s-au auzit descuindu-se greoi porțile. Și imediat o voce s-a revărsat înăuntru și a umplut bolta: „Dedal! Ei, Dedal!"

Tatăl și fiul tăceau ținîndu-și respirația. „Dedal!" s-a auzit acum mai tare. Grăbește-te. Te cheamă prietenii!"

Icar l-a tras pe tatăl său de hiton.

— Tată, ia spune, de ce nu răspunzi?

— Încerc să-mi regăsesc vocea, fiule. A zis „prieteni"... sau greșesc?

— Am auzit clar. „Prieteni" — au spus.

— Atunci să le răspund: „Hei oameni! În regatul lui Minos și al Iadului nu există prieteni ai oamenilor. Există numai prieteni ai fiarelor!"

— Da... a aprobat vocea. Dar acum fiarele dorm. Oamenii însă veghează, și au venit să vă salveze.

— Cine sînteți?

— Prietenii lui Tezeu. Veniți. Dacă intrăm noi ne rătăcim. Așa am auzit. „În Labirint te pierzi". De asta grăbiți-vă voi.

Dedal l-a strîns de mînă pe fiul său şi l-a tras spre ieşire. O rază de lumină palidă le indica drumul. Ea le călăuzea paşii.

Peste puţin au ajuns la porţi. Imediat s-au aruncat în braţele lor doi ciobani care i-au înşfăcat în grabă şi i-au urcat pe cai.

Erheclos întins cît era de lung pe pămînt nu pricepea nimic. Gemea ca un animal ghiftuit. Vinul care se umflase în el şi începuse să fiarbă, îi curgea acum pe nări.

— Eii!... a răcnit cînd şi-a dat seama că de undeva curge vin. Nu! Cine lasă licoarea asta sfîntă să curgă?

Vocea îi era slabă, abia se auzea...

Au sărit imediat pe cai şi le-au dat bice. Toţi patru erau bine hrăniţi, bine adăpaţi, pregătiţi pentru călătorie lungă. Au pornit la drum ca săgeţile.

N-au întîlnit picior de om pînă la ieşirea din Cnosos. Dar chiar dacă întîlneau, era în zadar. Pînă să se trezească paznicii, să se mişte, să arunce de pe ei somnul... Apoi să-şi scoată caii, să-i înşeie, fugarii ajungeau la poalele muntelui Ida. Şi acolo nu-i mai puteau găsi.

Dimineaţa era dulce, dătătoare de viaţă. Nu se auzeau de nicăieri tropote. Numai turmele împrăştiate pe dealuri behăiau vesel.

Acum, abia acum, cînd au ieşit la lumina zilei, acum a descoperit Icar cît de palid era tatăl său. Dar acelaşi lucru a descoperit şi Dedal la fiul său.

Spre prînz au ajuns sub o stîncă unde era umbră deasă şi au descălecat. Un pîrîiaş susura vesel ca o ciocîrlie în văzduhul dimineţii.

— Şi acum, nobilii mei prieteni — întrebă Dedal — spuneţi-mi... cui îi datorăm salvarea noastră?

— Eu... a spus moşneagul, eu sînt Akiratos.

Născut în Rodos. Dar asta nu-ţi spune nimic. Sînt... fratele Fenaretei, credincioasa dădacă a lui Deucalion, dacă ai auzit de ea.

— Să vă fie sfîrşitul vieţii fericit. Cum să nu. O cunosc. Şi tînărul? Cine este?

— El... păi... uite. El este chiar Deucalion.

— Nu!... făcu Deucalion spre Dedal, care voia să se ridice. N-am făcut nimic. Ce-i asta? Am plătit pur şi simplu un mic obol pentru prietenia lui Tezeu.

— Lui Tezeu? Memoriei lui, poate vrei să spui.

— Gloriei lui... Tezeu trăieşte şi îşi glorifică neamul.

— Şi bunul Egeu?

Deucalion a rămas o clipă tăcut. Apoi a murmurat cu amărăciune.

— Egeu zace în pămînt.

Capitolul XIV

Moş Akiratos i-a găzduit în coliba lui doar o noapte. Cum s-au trezit, le-a dat să bea lapte cald proaspăt muls şi apoi a întins mîna lui arsă de soare şi le-a arătat ceva în depărtare... spre o văgăună.

— Uite... le spuse. Vedeţi stîncile alea? Şi ochiurile alea căscate în stînci?

— Da... Le vedem... a spus Dedal. Ce sînt?

— Sînt cuiburi de vulturi. Acolo o să vă ascun-

deți. Eu zic că mai bine să fiți vulturi dezlegați decît oameni legați. Voi ce spuneți?

— La fel spunem și noi, venerabile Akiratos.

— Am să mă îngrijesc de toate. Piei de oi călduroase, pleduri, d-ale mîncării.

— Ah, Akiratos... Akiratos... spuse Dedal cu tristețe. Pe noi nu mîncarea ta o să ne hrănească. Nu burții noastre îi este foame, ci sufletului.

— Nemaiauzită foame. Prima dată aud. Și cu ce se potolește?

— Cu libertate.

— Ei, păi acum sînteți liberi. Nu-i așa?

— Nu-i niciodată liber omul care se ascunde, Akiratos. Apoi mai există și o altă foame. De artă. Tot ce trebuie să construim acolo pe stînci au construit singuri vulturii. Noi vrem să construim temple, altare, palate. Dar nu pentru noi. Nici pentru trupul nostru. Pentru ochi, pentru suflet.

Moș Akiratos a mijit ochii căznindu-se să înțeleagă. Imposibil.

— Nu mă taie capul... spuse. Temple pentru ochi?

— Vreau să spun că noi construim, „frumusețea". Asta-i templul pentru ochi.

— Oh... ce templu frumos! Și ce frumos grăiești tu, Dedal. Sînt sigur că și construiești frumos.

— Mai mult cioplesc.

— Ce?

— Lemn, piatră, marmoră.

— Stai! Nu cumva ești din cei care fac zei?

— Ba da, Akiratos. Ai ghicit.

— Atunci zeii să te aibă în pază. Îmi faci înțeleptule vreo doi din merișor sau stejar? Am unul din lut ars. Este însă tare pocit, nu seamănă cu zeii. Dar ce să-i faci? Mă mulțumesc și eu cu ce găsesc. Vrei să-ți spun ce-i lipsește?

— Am înțeles. Îi lipsește ceva ce ți-ar sătura sufletul. Nu?

— Nu, cu asta mă descurc. Îmi dau eu toată silința. Altceva mă supără. Pînă acum nu știam. Dar ai venit tu și am înțeles. E vorba de ochi. Îți mulțumesc înțeleptule că m-ai ajutat să găsesc motivul.

— Cînd putem porni Akiratos? întrebă Dedal.

— Putem și acum. Dar eu zic să așteptăm mai bine să se trezească fiul regelui. Bun vlăstar, viteaz. Ați spus că o să trăiți ca vulturii. Dar el unde trăiește? Printre privighetori? Nu. Printre vulturi trăiește și el. Cu singura deosebire că ai voștri se pot domestici vreodată. Tatăl lui însă niciodată. Din zi în zi devine și mai sălbatic! Acum iartă-mă. Mă duc să-l trezesc. Dar vreau să-l trezesc dulce. De asta eu zic să-i cînt din fluier. Nici nu știți ce bine te trezește. Mă vedeți? . . . sînt bătrîn. Dar pune pe cineva în zori să-mi cînte din fluier. Mă trezesc ca o pasăre. Vedeți cum își iese din minți omul cîteodată? Dar, fie.

A luat fluierul, l-a pipăit întîi cu buzele de parcă-l săruta, apoi i-a mîngîiat găurile, a închis ochii și a început să sufle. Cînta dulce, dar dureros. Nu mai era acel om săritor, vesel. Acum părea chinuit, suferea.

Fluierul, într-adevăr, a făcut minunea. În ușița colibei a apărut amețit de somn Deucalion.

— Bună dimineața, i-a spus bătrînul. Ți-a plăcut?

— Un singur om mă scula așa dulce, buna mea Fenareta.

— Doar zeii știu unde se află acum. Hai. Ți-am adus lapte cald. Bea să prinzi puteri. Sau nu ți-e foame? Te întreb asta pentru că prietenii ăștia de aici au un alt fel de foame și de sete.

— Știu. De aceea, respectabile Akiratos, să în-

cercăm să le-o stingem, cu toate că mă tem că setea de felul ăsta nu se stinge.

— Da. Așa trebuie să fie... spuse gînditor Dedal. Pe culmile Artei nu ajungem niciodată. Urcăm doar. Ceea ce dorim de la viață este să ne lase „urcușul". Nimic altceva. Urcușul. Acesta este și punctul terminus.

— Poruncește, măreț Dedal. Voi face tot ce-mi spui.

— Să-i poruncesc eu unui rege?

— Adevăratul rege ești tu, Dedal. Eu îmi voi ocupa doar locul în dinastie. Tu însă vei rămîne nemuritor. Operele mele, oricît de mari ar fi, se vor auzi numai. Nu se vor vedea. Așa că, ordonă! Vreau să te ajut să-ți continui opera.

— Deucalion... Cînd un artist n-are libertate, n-are nici mîini. Cu mîinile legate nu poți crea. Singura noastră operă acum este dezlegarea mîinilor. Creta pentru mine și fiul meu e o temniță. Nu zic, mi-ai deschis porțile Labirintului și am ieșit. Dar nu înțelegi? Toată Creta e un Labirint, Deucalion. Trebuie să plec din Creta.

— Vai nouă!... Marea e încercuită. La fel și coastele. Gîndește-te că și eu, cu foarte mare greutate am găsit o corabie. E imposibil, bunul meu Dedal. Pe mare e imposibil. Pe uscat... Creta e insulă. Acum, în timp ce vorbeam am văzut doi vulturi. Zburau croncănind din văgăuni. M-am gîndit că doar dacă vă faceți vulturi puteți pleca din Creta.

— O să ne facem, s-a auzit o voce necoaptă.

S-au întors cu toții. Era Icar. Băiatul își deschise pentru prima dată gura.

Moș Akiratos l-a mîngîiat pe creștet.

— Da, așa este... spuse. Și eu am zburat cîndva.

— Cînd? — a întrebat Deucalion.

— Cînd eram de vîrsta lui. Așa e tinerețea. Are aripi.

Atunci a vorbit și Dedal.

— Nu, bunule Akiratos, spuse. Nu cred că Icar s-a gîndit la aripile astea. Ei, Icar?

— Nu, a spus timid copilul. Nu aripi din astea.

— Ei, dar ce fel de aripi?

— Adevărate.

— De unde să le iei, copil drag, spuse cu duioșie Akiratos.

— Lăsați că am înțeles eu, zise Dedal. O să le furăm de la vulturi, nu fiule?

— Da. Așa e.

Atunci Dedal s-a întors spre prieteni. Ochii îi erau umezi.

— Dragii mei... a spus îmbrățișîndu-și fiul. Astăzi s-a născut omul care o să zboare. Pînă acum ne urcam doar în copaci. De acum încolo o să urcăm și spre cer.

Și Dedal își sărută din nou băiatul.

— Icar, îi spuse. Am făcut jumătate de drum pînă la cer. Acum hai să o facem și pe cealaltă jumătate.

— Cum „jumătate"? întrebă mirat Akiratos.

— Jumătate, modestul meu Akiratos. Pînă acum oamenii au descoperit numai dorința de a zbura. Noi am descoperit și mijlocul. Am găsit aripi. Ai să-mi spui: „Nu sînt aripi de om".

— Cam așa. Sînt aripi de vultur.

— Ei, noi trebuie să le facem de om. Să le implantăm adică în umerii noștri.

— „Implantarea". Nu prea văd cum o să reușiți?

— Dar o să fie oare?

— Atunci ce tot vorbești?

— Vorbesc... vorbesc, Akiratos ca să-mi dau

timp de gîndire. De ani de zile mă chinuie un gînd, un lucru.

— Ce lucru? Cum se numește?

— Nu se numește, încă. Nu există. Vreau să zic că nu l-am găsit încă pentru că nu ni l-a dat de-a gata viața. Trebuie să-l facem din ce ne-a dat viața pînă acum. Adică să-l... meșterim din ceva. Să-l facem cu ajutorul puterii noastre. Sărmana minte. S-a îndurat de mîini și a descoperit „mașina" ca să le ajute. Ce spui, Icar? Nu mă urmărești?

— Mă gîndesc.

— La ce băiatul meu?

— Mă gîndesc cum o să fie „mașinăria".

— Lasă fiule. E nevoie de multe nopți nedormite și de singurătate. Să mergem în văgăuna noastră cu vulturi. Poate că ne învață ei ceva. Și acum rămîneți sănătoși, bunii noștri prieteni.

— E greu... spuse Akiratos. Stați puțin, vă pregătesc calul. Să încărcăm și cele necesare. Apoi drumul e greu. O să vă pierdeți prin văgăuni. De data asta stați să mergem împreună ca să știu unde să vă găsesc. Tu, fiu de rege, mă aștepți aici, da?

— Da. Și dacă vă trebuie ceva pentru mașinăria voastră, am să caut și vă trimit. Mergeți sănătoși!

S-au îmbrățișat cu dragoste și s-au despărțit.

Capitolul XV

Văgăuna pe care le-a ales-o Akiratos era respingătoare, stîncoasă, neospitalieră. Era o minune că reușeau să trăiască în ea vulturii. Dar viața este

dulce, oricît de mult ar îngreuna-o supărările şi bolile şi nenorocirile, răutăţile şi urmăririle, tot mai bună e viaţa vulturilor decît a cîrtiţei. Pentru că ea, deşi nu este moartă, trăieşte îngropată. Iar pe sărmanii morţi nu-i mai deranjează aerul închis. Dar Dedal şi Icar, cu toate că trăiau închişi, supravieţuiau. Şi nu numai atît, făceau încă şi minuni. Primul lor gînd era să fugă, să se salveze. Iar ca să se salveze n-o puteau face decît zburînd. Adică în modul cel mai imposibil. Să zboare, era imposibilul imposibilului. Exista însă pe lume o armă care distruge toate lucrurile imposibile. Voinţa. Zicala de astăzi „vreau înseamnă pot" este foarte veche.

Penele le-au adunat una cîte una de la vulturii care se încăierau în aer ca să prindă mai întîi prada. Ba chiar au strîns mai multe decît le trebuiau. Apoi le-au ales pe cele mai bune, iar pe celelalte le-au aruncat. Peste cîteva zile i-a vizitat şi Akiratos.

— Fiul regelui vă trimite salutări, şi întreabă dacă aveţi nevoie de ceva, le spuse.

— Da, a răspuns Dedal. Aici împreună cu Icar ne-am gîndit la multe lucruri. Şi am ajuns la concluzia că n-o să putem face nimic cu mîinile goale.

— Da, dar ce văd? Voi v-aţi făcut aripi.

— Sînt zadarnice. Ca să facem maşinăria.

— Adică aripi mari.

— Aripile sînt gata de la natură. Am spus „maşinărie". Şi ca să putem face maşinăria asta ne trebuie mai întîi de toate multă trestie.

— E plină balta.

— Nu dintr-asta, Akiratos. Trestie groasă din cea care creşte lîngă Nil.

— N-am auzit. Unde s-o găsim?

— În Cnosos am văzut. Au fost aduse acolo co-

răbii întregi. Pînă şi curţi împrejmuite cu trestie de asta am văzut.

— Atunci n-avea grijă. Dacă are Cnososul o să aibă şi Dedal. Altceva?

— Ne trebuie nişte foale. Ca să topim argintul şi să facem nişte plăci.

— Ce mai sînt şi astea? Dar, treaba voastră. Altceva?

— Apoi ne mai trebuie şi ceară de albine.

— Nu cumva vreţi şi miere? Ce să faceţi cu ceara de albine?

— Să lipim sfoara de in.

— Zeii mei! Ce minte au şi ăştia! Şi cu astea o să faceţi „maşinăria"?

— Nu ştim încă. Vom vedea.

— Bine. Am să comand totul fiului regelui. Ştiu c-o să se aranjeze. V-am adus şi nişte vin. L-am schimbat pe nişte burdufuri. Se face cică, din ele, cimpoaie. Alţii îşi pun în ele mustul. Rămîneţi sănătoşi. Beţi-l şi bucuraţi-vă de el. Eu mă întorc curînd.

A urcat în şa şi vorbind prietenos cu calul a pornit pe drumul întoarcerii. „Da, da, îi spunea şi trestia şi ceara de albine, şi foalele şi tot ce mai trebuie, tot noi doi o să le cărăm. Ei? Şi dacă mă prind străjerii? «Ce faci cu ceara? Ce faci cu frînghia de in?» Am să le spun că-mi trebuie ca să mă spînzur... Şi dacă mă întreabă de ce vreau să mă spînzur am să le spun că mi s-a urît cu viaţa că prea se lungeşte. N-am dreptate, frăţioare? Eu cred că vorbesc bine."

Animalul mergea supus. Nu se încăpăţînase deloc pînă acum, se ruşina. Dar avea şi Akiratos metoda lui, nu-l necăjea niciodată. Chiar dacă era bolnav sau cu sufletul greu îşi uita boala şi-i spunea o vorbă bună animalului lui şi găsea o cren-

guță de scaiete înflorit să-l cinstească. Scaiete, nu iarbă de care îi era scîrbă. Îi plăceau crenguțele gingașe de scaiete din cele care le plac și sticleților. Nu s-a certat niciodată cu ei la împărțeală.

Zilele au trecut. Dar nu se auzea de nicăieri vocea sau pașii lui Akiratos. Într-o zi Icar s-a cățărat pe o stîncă. Departe, în zare, abia i se zărea turma păscînd liniștită, singură. Le învățase moș Akiratos unde să pască, unde să se adape... Și cum să intre singure în strungă.

S-a întors la tatăl său trist.

— Probabil e încă în Cnosos... spuse Dedal. Aleargă sărmanul pentru noi. Acum hai să studiem din nou „mașinăria". Ai văzut ce-am făcut? Am uitat să-i spunem lui Akiratos să ne aducă niște curele. Cu ce-o să legăm aripile? Dar nu asta e lucrul cel mai important. Unde o să legăm aripile astea?

— Păi de mîini.

— Da așa o să facem. Și ca să nu cadă cînd ne luăm zborul o să le legăm și de mijloc.

— Nu pot să înțeleg... De ce trestie de Nil.

— Pentru că a noastră este subțire. O să se rupă la primul dat din aripi.

— Adică aripile or să fie din trestie?

— Numai scheletul. De ele o să lipim penele.

— Și dacă ne prinde furtuna?

— Înainte să pornim o să privim spre apus. Dacă cerul e roșu nu pornim. De ploaie și de soare să te temi. Cît despre vînt el este favorabil și o să ne ducă mai repede acolo unde dorim.

Trecuseră zece zile de cînd s-au stabilit în văgăună, cînd, într-o dimineață, în somn au auzit niște strigăte.

— Akiratos! a strigat Dedal. I-am auzit măgărușul.

Da, chiar el era, încărcat cu toate cele necesare și pe deasupra cu două coșuri cu smochine, pere, măsline, pîine, brînză și vin.

— Curele ai uitat... i-a spus Dedal.

— Îmi jupoi măgarul. Lasă. Găsesc eu în altă parte. Am niște prieteni văcari. De oaie sînt bune?

— Nu. Se rup repede.

— Nici o grijă. Se aranjează și asta. Altceva?

— Nimic.

— A, ca să nu uit. Fiul regelui mi-a spus să vă spun că Minos a pus capcane prin toate locurile de trecere. Cît despre țărm, nu poate fugi nici o muscă. Minos a bănuit că vreți să fugiți de pe insulă și a îndesit gărzile. Pe mare așadar, e imposibil. De unde să-și închipuie că vă pregătiți să fugiți prin aer. Acum voi o să credeți că pe mine nu m-a întrebat nimeni. M-au luat la bani mărunți. Și corpul, și gîndurile. „Unde te duci?" m-au întrebat. „Unde în altă parte, le-am răspuns, la turma mea". „Și cu trestia asta ce faci?" m-au întrebat. „Vreau să fac o colivie să bag înăuntru șoarecii ca să-mi ciripească — le-am răspuns. Nu știți, blestemații, cum mai ciripesc". — „Și de ce să nu bagi în ea mai bine păsări?" „Mi-e milă de ele. Nu le iau libertatea". „Dar cu foalele astea ce faci?" „Hm... am eu planul meu. Așa cum mă vedeți sînt bătrîn și greoi, muncesc și eu cu ziua. Stăpînul meu mă lasă desculț pentru că e tare zgîrcit. Cum să alerg pe pășunile cu spini? Hrănesc și eu oile cu ce găsesc în jurul tîrlei. Și ca să nu mă alunge pentru că las oile flămînde, iau foalele și le umflu burțile cu ele. Bună *mașinărie,* nu?" îi întreb. „Cum i-ai spus? au făcut ei și s-au holbat la mine. Cum ai numit-o?" Oh... vă puneți acum mintea cu un bătrîn? Foale am vrut să spun, dar am spus *mașinărie.* „Prima dată auzim așa ceva" — au zis.

„Hm... Parcă eu o aud a doua oară“ le zic. „Dar cu argintul ce vrei să faci?“ — Stai că o lămurim noi și pe asta. Iată cum stă treaba. Mi se rupe inima de animalul ăsta că umblă desculț prin pietre. Mi-am zis. Ce-ar fi să iau puțin argint și să-i fac niște sandale trainice? S-au înfuriat de-a binelea. „Tu, mi-au zis, ești nebun sau ne crezi pe noi nebuni. Unde ai mai auzit sandale pentru animale?“ Nicăieri — le-am spus. Dar o să se audă de acum încolo. Au vrut să mă ciomăgească. Dar le-a fost milă de mintea mea pe care au găsit-o cam „beteagă“ și m-au lăsat.

— Le-ai scăpat ușor.

— Păi nu degeaba m-au botezat pe mine oamenii „Descurcăreț“. Acum luați-vă lucrurile și, dacă vreți, lăsați-mă și pe mine, sărmanul, să-mi trag puțin sufletul pentru că am obosit și m-am cam speriat.

— Stai, i-a spus Dedal, întinde-te colo pe patul meu și odihnește-te. Și cum apune soarele...

— Cinstiți-mă cu puțin caș și cîteva picături de vin.

— Ale tale sînt.

— Să nu mai spui vorbele astea. Ceea ce vînd poate fi și puțin al meu. Dar ceea ce dăruiesc e numai al tău. Am să te învăț eu pe tine, om înțelept?

— Vai de omenire dacă aduna toată înțelepciunea un singur om. Ar crăpa și ar pieri odată cu el.

— Ajunge. Am înțeles. Și acum să mă întind, puțin însă. Pînă cînd o să mă întind pentru vecie. Vino, somnule înviorător și ia-l pe moșul. Pentru că tu, știu eu, ai să mă dai înapoi. Pe cînd e a...

N-a mai apucat să continue. Sforăia.

*

* *

Prima armătură a fost gata într-o dimineaţă cînd dinspre Ida sufla un vînt înmiresmat. Erau aripile lui Icar.

— Vreau să fii tu primul om care să zboare, spuse tatăl său, în timp ce-i fixa aripile.

Au ieşit împreună şi s-au urcat pe o movilă.

— Hai, i-a spus. Dă din ele. Uite, aşa cum fac vulturii. Aşa. Acum sări.

Icar a sărit. Jos era iarbă. Bine că era iarbă. Altfel ar fi fost vai de el. Pentru că n-a rămas în aer decît cîteva clipe. A căzut şi imediat a început să se plîngă.

— Asta e... spunea. N-am să pot zbura niciodată...

— La fel a spus şi puiul de vultur mamei lui cînd a încercat să zboare de pe o stîncă pe alta. „Niciodată". Să nu mai repeţi vorba asta. „Niciodată" spuneau oamenii cînd n-aveau aripi. Acum că le-au căpătat, nu te teme, vor zbura.

— Eu am. Dar iată că n-am zburat.

— Ai să zbori. Va fi nevoie numai de exerciţiu. Şi încă mult.

— Vulturul a făcut exerciţii?

— El s-a născut cu aripi, exerciţiul îl avea gata de la mama natură. Pe cînd tu, ţi le-ai făcut singur. De asta trebuie mai întîi să înveţi să le mînuieşti.

— Să mai încerc?

— Nu acum. Mîine. Şi apoi poimîine. Şi din nou mîine şi poimîine, pînă ai să zbori. Cînd ai să urci sus o să fie mai uşor. O să te ajute vîntul. N-o să te mai tragă înapoi pămîntul.

— Dar mă trage pămîntul?

— Am mai vorbit despre asta dacă îţi aminteşti la mare, atunci cînd aruncam cu pietre în sus. Hai acum să-ţi scot aripile.

*

* *

Zborul a continuat. În fiecare zi Icar cucerea puțin cîte puțin înălțime și distanță pînă cînd, într-o zi, s-a pierdut printre nori. Dedal s-a lăsat la pămînt și-și lovea fruntea cu disperare. Lacrimile îi curgeau șiroaie.

Iată că și-a pierdut fiul.

Îi veni deodată să se scoale și să dea foc aripilor lui. Inutile vor fi acum toate acestea. Și scheletele de bambus, și plăcuțele de argint, toate. Îi aminteau de copilul pierdut.

Legea naturii s-a dovedit mai tare decît voința omului. Dedal însă a trădat-o. De asta și ea s-a răzbunat. Dar... așa era. Deodată... așa cum stătea pe pămînt și jelea, s-a auzit un fîlfîit. A ridicat capul. Un om înaripat cobora pe pămînt. Icar se întorcea din călătoria lui cerească.

Tatăl s-a repezit să-l strîngă la piept. Îl împiedicau însă aripile. Dar ce se întîmplase? Copilul nu rîdea, nu părea vesel. Dimpotrivă. Fața îi era întunecată și privirea disperată.

— Icar... strigă Dedal. Ești bolnav?

Băiatul a dat din cap: „Nu". Dar tatăl nu vedea? Era frînt de oboseală.

Dedal a încercat să-i scoată aripile. N-a apucat să dezlege nici măcar prima curea că băiatul a adormit.

S-a trezit abia a doua zi dimineața. Acum Dedal se aștepta ca odată ce fiul lui nu mai era obosit să fie vesel, totuși era la fel de trist.

I-a adus apă, l-a răcorit.

— Hai... i-a spus. Spune-mi acum ce te apasă pe suflet? De ce ți-a dispărut surîsul?

— Tată... a spus băiatul sugrumat. Nu vom zbura niciodată.

— Cum? Tocmai tu spui asta? Tu care ai şi zburat?

— Am zburat . . . dar cît?

— Mult. Mîine ai să zbori şi mai mult. În fiecare zi ai să cîştigi distanţă pînă cînd . . .

Deodată cuvintele lui Dedal i-au împietrit pe buze. Aşa cum îşi bea laptele, degetele lui Icar tremurau.

— Copilul meu . . . ce ţi s-a întîmplat?

— Tată . . . a răspuns întunecat Icar. De acolo, de sus, am văzut marea.

— Şi?

— N-are sfîrşit.

— Are. Eu am plecat de pe uscat şi am străbătut-o toată. Ştiu.

— Cu corabia. Vîslind. Zburînd nu vom reuşi însă niciodată. Am văzut că-mi priveai degetele. Da. Ai dreptate. Atîta pot. Au fîlfîit, au fîlfîit. Nu m-au putut duce nici pînă la malul mării. Cum or să ne ducă la capătul ei?

— Ai dreptate . . . spuse trist Dedal. N-am calculat rezistenţa mîinilor, am măsurat doar rezistenţa aripilor. Ne-au înşelat păsările.

— Am mai avea nevoie de două mîini. Dar ne-am născut doar cu două, cu toate că nici patru nu ne-ar fi de ajuns. Ce părere ai tată? De ce nu răspunzi?

— Mă gîndesc fiule. Mă gîndeam la mîinile astea în plus despre care-mi vorbeşti.

— Zeii nu ni le-au dat. Cine o să ni le dea atunci?

— Mîinile noastre. Tu, Icar, vorbeşti şi eu mă gîndesc. Nu cum să facem încă două mîini, ci cum să le menajăm pe astea pe care le avem.

— Atunci cine o să mişte aripile?

— Cine, băiatule, măreşte puterea omului? Mintea. Dar ştii cum?

— Da. Făcînd „maşini".

— Acum bea-ţi liniştit laptele.

Capitolul XVI

„Făcînd maşini" spusese Icar. Cu alte cuvinte a găsit cheia, jumătate din drum fusese străbătut. Da, dar cum o să deschidă uşa misterului? Ce fel de maşinărie va fi asta? Pentru că în timpurile acelea, şi înainte chiar de a se fi născut Dedal, maşinile erau absolut necunoscute. Numai după venirea lui au apărut acele mici isprăvi pe care oamenii le-au numit „minuni" iar Dedal „invenţii". Cuvîntul a rămas de atunci şi-l folosim şi astăzi.

Cînd s-a trezit a văzut ceva ce l-a neliniştit. Patul lui Icar era gol. Şi-a aruncat puţină apă pe ochi şi a ieşit afară.

Icar venea spre el cu faţa aprinsă. „Să vezi că băiatul ăsta a găsit ceva", îşi zise Dedal.

— Ce ascunzi în sîn?... îl întrebă cu respiraţia întretăiată.

Icar a scos din sîn o placă. Pe ea era desenat un om cu aripi. Nimic deosebit. Deodată însă, tatăl a observat că mîinile nu erau lipite de aripi. Mîinile erau libere. Zeii!!!

Dedal a închis ochii. L-a luat ameţeala.

— Icar... îi spuse. Ştii? Îţi dai bine seama ce-ai

făcut? Toată noaptea numai la asta m-am gîndit. Cum să eliberăm aripile de mîini. Şi tu... Icar!... Am ajuns aproape de victorie. Am străbătut un drum lung. Acum ne-a mai rămas de găsit un singur lucru. Ce să facem cu mîinile eliberate. Pentru că nu cred că aripile se vor mişca singure. Cineva trebuie să le pună în mişcare, nu?

— Da.

— Cine însă? Iată greutatea.

— O să punem mîinile să mînuiască „maşinăria" care să mişte aripile.

— Oh... Ne întoarcem iar de unde am plecat.

— Tată. Nu mă certa. N-am zis, „se vor mişca împreună cu aripile", am spus „vor mişca aripile". E cu totul altceva.

— Fără nici un folos, Icar. Tot vor obosi. Oh. Iată alt munte ce s-a înălţat în faţa noastră, Icar, lucru sigur pînă acum e că aripile vor face tot atîtea mişcări cît şi mîinile. Descoperire folositoare numai pentru „minuni" mici. Ca să ne invidieze oamenii şi să se mire păsările. Dar nouă ne trebuie altceva. Cum să înmulţim mişcările aripilor economisind pe cele ale mîinilor. Vom reuşi? Nu ştiu. Ceea ce trebuie să descoperim este cum cu o mişcare a mîinilor să dăm mai multe mişcări ale aripilor. Vom putea? E greu, Icar. Aici e nevoie de două minţi, care să lucreze în contratimp. Dar omul nu va avea niciodată două minţi. De asta să încercăm să găsim soluţia cu mintea ce-o avem.

Icar l-a privit pe tatăl său cam încruntat şi oarecum necăjit. Dedal a observat imediat.

— Ţi-am rănit inima, Icar? îl întrebă.

— Ai spus „un om cu două minţi". Mă gîndesc, nu se poate un om cu o minte şi jumătate?

— De unde jumătate? Ah, Icar, cum am putut? Una şi jumătate. Deloc. Noi avem două. Dacă le

punem una lîngă alta. O să avem o pereche de minți sănătoase cu care o să facem tot ce dorim. Vezi cum nu m-am gîndit? Am vrut să zic „un om cu două minți" și nu m-am gîndit că doi oameni ca noi sînt ca un om cu două minți. Pentru că a hotărît soarta ca și bucuria și libertatea, și moartea să ne găsească împreună. Și acum . . . la lucru! Să facem mințile una și s-o punem să muncească.

Deodată însă s-a oprit și a început să se scarpine la ureche. Ce s-a întîmplat? Nu cumva iar a vorbit insolent? Cam așa ceva s-a întîmplat. Cum pot lucra două minți împreună? Și gemene să fi fost, tot era imposibil să lucreze împreună. Cel mai bine era ca fiecare minte să descopere cîte ceva și apoi să le împerecheze. Sau să ia planurile pe care le-a făcut fiecare separat, să le pună jos și să ia ce e bun de la fiecare în parte.

— Unde te duci Icar? Stai. Am înțeles. Te duci să te gîndești singur, hai? La fel o să fac și eu. Du-te. Dar să te gîndești cît doi, da? La fel am să fac și eu.

S-au despărțit. Cînd s-au reîntîlnit amîndoi erau foarte îngînduraţi. Nu găsiseră nimic.

— Nu-ți pierde speranța, Icar, spuse Dedal.

— Am privit toate păsările, toți copacii, toate animalele.

— Știu. Natura nu ne-a dat un exemplu asemănător. Este înțeleaptă. Ea nu inventează. Inventează însă copiii ei. Am cercetat și eu copacii și păsările. La păsări însă n-ai observat nimic?

— Ba da, spuse Icar zîmbind. Am observat ceva. Am văzut un vultur care zbura fără să-și miște aripile.

— Și ce înseamnă asta? Nu-mi închipui că ai crezut că este vorba despre vreo minune?

— Nu. Dar caut să găsesc. Odată ce pe vultur

nu-l împingeau aripile, atunci ce-l împingea? Vîntul oare?

— Asta este una la mînă. Ajutorul ăsta îl vom primi şi noi de la vînt. Dar... este o piedică la mijloc. O să ne ducă unde vrea el. Nu unde vrem noi. Tu ce zici?

— Am observat şi lucrul acesta. Dar nu-i aşa. Pentru că la un moment dat vulturul a desfăcut şi şi-a strîns la loc aripile, şi a reuşit să-şi schimbe direcţia.

— Bravo! Problema totuşi n-am rezolvat-o, Icar. Dacă n-o să sufle vîntul ce-o să facem? Pe mare, dacă nu suflă vîntul, strîngem pînzele şi luăm vîslele. În cer însă ce-o să facem?

— Iată de ce sînt trist şi eu, tată.

— Gata. Trebuie să facem nişte vîsle şi pentru cer. Dar este imposibil.

Au căzut amîndoi din nou pe gînduri. Nici n-au observat cînd a sosit prînzul şi soarele s-a ridicat deasupra capetelor lor. Nu şi-au dat seama nici de altceva mai serios. Că tot gîndindu-se, s-au îndepărtat prea mult de văgăuna lor şi au ajuns într-un loc care părea a fi locuit, pentru că iată, după o stîncă a apărut un mic cărucior tras de un măgăruş prost dispus. Căruţaşul era un omuleţ de-o şchioapă, plin de păr şi sudoare.

— Vă salut cu respect... le-a spus. Încotro?

— Păi tu călătoreşti şi ne întrebi pe noi „încotro"?

— Toţi călătorim. Unii cu măgăruşul, alţii cu picioarele şi alţii cu mintea. Eu mi-am pierdut mintea şi merg cu măgarul. Ştie el. Mie nu-mi spune nimic. Este sucit şi prost dispus... pentru că îl hrănesc cu scaieţi.

— Dar tu ce faci, omule?

— Eu? Hm... Eu trăiesc grozav. Beau zeamă

de struguri, îmi ciomăgesc femeia şi sînt fericit. Noroc!

Căruţa a plecat mai departe. Dedal privea cum se îndepărta, dar nu se uita la căruţă, ci la roţile ei.

— O vezi, Icar? Dacă nu avea roţi n-o puteau urni nici zece măgari. Uite! O asemenea roată ne trebuie şi nouă. Dar ce, ai să zici, o să-i punem roţi şi omului? N-am zis asta. Mintea mea însă se gîndeşte la ceva care se învîrteşte. În fine.

A tăcut din nou. Nu voia să spună nimic înainte de a se gîndi bine. Încerca să uite, ca să se gîndească din nou la lucrul pe care-l găsise. Atunci şi-a dat seama că soarele dogorea prea tare. L-a luat pe Icar şi s-au adăpostit la umbra unei stînci. De acolo se întindea în faţa ochilor lor toată valea cu ierburi şi copăcei sălbatici tăiată în două de drumul pe care trecuse puţin mai devreme căruţa. Peste puţin a trecut şi un băiat care ducea un boulean, dar în loc să tragă băiatul bouleanul, bouleanul îl trăgea pe băiat. Animalul părăsea mereu drumul şi intra în iarbă, trăgîndu-l pe băiat după el, care-l certa şi plîngea. Atunci s-a întîmplat ceva. În timp ce bouleanul se zbătea ca nebun, frînghia s-a răsucit pe un trunchi de copac. Asta a fost. Bouleanul a rămas pe loc. Şi încă ceva. Băiatul a reuşit să-l împingă spre el.

— Asta e . . . ! a strigat Dedal. Icar! . . . Icar! . . . Am prins firul misterului. Vezi acolo . . . Uite, acolo unde s-a înfăşurat frînghia! Dacă trunchiul se învîrtea, dacă exista adică o mică rotiţă . . . băiatul ar fi putut trage după el zece bivoli. Roata . . . Roata . . . Din nou minunile roţii. Dar de data asta n-o să se învîrtească pe pămînt ci pe o frînghie.

Icar începea şi el să înţeleagă. Începea să facă şi el rotiţe care să se rostogolească pe frînghie. El

o să tragă de sfoară şi ea o să pună în mişcare aripile.

— O s-o numim . . . scripete, spuse tatăl.

— Frumos nume. Dar n-o să rupă sforile?

— O să le ungem cu ceară. Nu asta e greutatea, ci alta. Şi mai întîi cîte rotiţe trebuie să facem? Cu una nu facem mare lucru. Eu cred că trebuie să facem multe, şi astfel încît fiecare rotiţă să-i transmită puterea ei următoarei, înzecită. Iar ultima să aibă o putere înmiită. Dar problema e, cine să dea primul impuls? . . .

— Mîinile.

— Mîinile. Da. De la ele o să primească prima rotiţă impulsul. Ea o să transmită dublată celei de-a doua. A doua o s-o transmită celei de-a treia. Primul capăt al sforii îl ţii tu şi al doilea îl legăm de aripi . . .

— De ce te-ai oprit tată?

— Nu m-am gîndit la un lucru. Am spus multe rotiţe. Dar distanţa de la mîini la aripi este foarte mică. Cîte rotiţe pot încăpea?

— Tată! strigă băiatul. Şi dacă al doilea capăt al sforii în loc să-l legăm de aripi, îl legăm mai întîi de picioare?

— Icar! Ai găsit! Ăsta este secretul. Acum este un adevărat scripete. Da, vom lega de picioare un întreg rînd de roţi şi aripile vor primi mişcarea înmulţită de la ultima rotiţă. Bravo Icar! Hai acum să mergem să mîncăm ceva şi să ne tragem sufletul. Prea ne-am îndepărtat de văgăuna noastră şi ne pîndesc fel de fel de primejdii. Trebuie să lucrăm în tihnă. Ne aşteaptă multă muncă.

*

* *

Într-adevăr, îi aştepta multă muncă. Planul se afla abia în mintea lor. Nu prinsese însă viaţă.

După ce au mîncat şi s-au odihnit puţin s-au dus să-l caute pe Akiratos. Bătrînul tocmai cioplea un lemn. După forma ce o avea, părea să fie un fluier.

— Ce faci acolo, moşule? îl întrebă Dedal.

— O pasăre . . . răspunse Akiratos.

— Păi păsările ciripesc singure.

— Singur o să ciripească şi ăsta. O să-l pun în vîrful gorunului şi cînd o să sufle vîntul o să ciripească. Acolo sus suflă continuu.

Dedal l-a luat în mînă şi a împietrit. Fluierul era uşor ca puful.

— Din ce lemn este? întrebă.

— Din soc.

— Unde l-ai găsit?

— În vale. E atît de mult că poţi să-ţi faci şi o corabie. Dar nu-ţi convine că o ia vîntul.

— Pot să tai şi eu puţin?

— De ce tu? Îţi aduc eu. Pentru corabie îţi trebuie? Îţi aduc cît vrei.

— Nu. Pentru un schelet.

— Zeii mei!

— Nu te speria moşule! Vreau să zic un schelet pentru aripi. Pentru că văd că lemnul ăsta e mai uşor decît trestia de Nil.

— Ah. Mi-a venit inima la loc. Bravo. Pentru aripi, lemnul ăsta e tocmai bun.

— Vreau să fac şi nişte rotiţe, care să se rostogolească pe o sfoară.

— Păi de ce nu-mi spui mie. La asta mă pricep de minune. Am cioplit atîtea încît m-am făcut mare meşter.

— Bine, dar din ce lemn trebuie să facem rotiţele astea?

— Stai! Aici ne trebuie gorun. Dă-mi modelul şi-ţi fac cîte vrei.

Din clipa aceea, cei trei meşteri s-au pus pe lucru.

Ciopleau, tăiau, măsurau. Socul s-a dovedit minunat. Aripile au devenit mai uşoare. Astfel mişcările roţilor erau mai eficace.

Moşul, cu ochii lui pricepuţi, cerceta cînd una, cînd alta şi-şi spunea şi el părerea. Într-o zi a urcat pînă sus la ei Deucalion. Părea foarte tulburat. Tatăl lui, le-a zis, a turbat de-a binelea. S-a jurat c-o să-i găsească pe fugari oriunde s-ar ascunde, chiar dacă şi-au făcut aripi şi-au zburat. Dar nici vorbă — că lucrul acesta nu-l credea posibil. Şi de asta a întărit paza pe coastele mării. „Dacă vedeţi că zboară nişte păsări mari ochiţi-le şi să trageţi în ele cu săgeata, a ordonat. Poate că printre ele să se ascundă şi fugarii". Astea-s ordinele pe care le-a dat.

— Atunci trebuie să zburăm foarte sus ca să nu ne ajungă săgeţile lor. Şi al doilea, trebuie să ne grăbim.

— De asta am venit şi eu. Ca să vă sfătuiesc, înţeleptule Dedal... — spuse Deucalion — cu toate că... nu mai am nici o speranţă că voi putea să vă salvez...

— Poţi să aştepţi pînă mîine?

— Pot şi pînă poimîine. Dar ce-o să se întîmple mîine?

— Mîine, credinciosul meu stăpîn, spuse Akiratos, odată cu înălţarea soarelui se vor înălţa şi vor dispare din ochii tăi şi oamenii pe care inima ta cea bună i-a salvat.

— O să zburaţi?

— Doresc mult ca ochii tăi să vadă lucrul acesta şi să-l spui bunei Pasifae. Mîine, nobilul meu Deu-

calion, regatul Cretei se va trezi cu doi supuşi în minus.

— Imposibil... Imposibil să cred, spunea întruna Deucalion.

— Să crezi tocmai pentru că este imposibil... spuse Akiratos. Tocmai imposibilul este opera acestui om. Vino acum să-ţi dau puţină smîntînă ca să ţi se limpezească ochii, să beau şi eu ca să mi se limpezească şi mie, deoarece lucruri mari şi extraordinare vom avea de văzut mîine.

Capitolul XVII

Primul zbor din lume nu a avut însă loc a doua zi dimineaţa, cum a promis Dedal. Nu i-a fost scris aşa. Şi nici a doua dimineaţă, deoarece în sus pe Ida a izbucnit deodată o furtună şi un vînt care ridica şi pietrele. Zborul a avut loc mult mai tîrziu, cînd Deucalion se afla în Cnosos. S-a grăbit să plece ca să nu dea de bănuit şi astfel, din cauza lui, să eşueze salvarea prietenilor săi.

— Ascundeţi-vă în coliba mea, strigă Akiratos cum a mirosit că va izbucni furtuna. O să fie mare prăpăd. Zeii nu vor să zburaţi astăzi. Cine ştie de ce?! Aşteptaţi să se îmblînzească din nou natura. Să nu vi se îngreuieze aripile de apă. Şi apoi cum o să zburaţi?

— Dacă nu ni le ia mai întîi vîntul, spuse Dedal.

— Păi asta e şi mai rău. Cunosc eu capriciile

acestui vînt. E iute. Se mînie repede, dar îi trece tot atît de repede. Ţine vreo zi-două. A treia o să-şi domolească turbarea şi soarele o să apară din nou zîmbitor. Atunci puteţi porni şi voi în călătoria voastră cerească. Nu vă apropiaţi însă de soare. Ştiu... o să vă atragă curenţii calzi ai cerului şi o să vă trimită spre Africa. Şi acolo or să vi se topească aripile şi o să pieriţi.

— Am studiat bine călătoria asta... spuse Icar. N-o să punem niciodată piciorul într-o ţară în care regele ei crede că este zeu.

— Şi unde aveţi de gînd să ajungeţi? îl întrebă bătrînul pe Dedal.

— Într-o ţară în care uneltele se află la loc de cinste şi nu armele. Colo departe, la capătul lumii, se află o insulă. Se numeşte Sicilia. E locuită de oameni care au plecat din locul meu natal. Regele lor se numeşte Cocalos şi m-a onorat cu prietenia lui. M-a chemat de nenumărate ori să-i împodobesc ţara cu operele mele. Dar soarta a hotărît altfel. Să vin în Creta, unde sufletul mi-a fost umplut de nerecunoştinţă şi unde acum vor să-mi ia şi viaţa împreună cu aceea a preaiubitului meu fiu. Tu, stimate Akiratos, ai cunoscut numai lupii din munţi. Nu zic... Sînt şi ei periculoşi, dar ei sfîşie numai cu colţii lor. Nu angajează mii de colţi străini ca să-l sfîşie pe cel care vrea să trăiască cum doreşte. Lupii adevăraţi n-au sceptre şi nici nu stau pe tronuri de unde dau ordine cine să mai fie sfîşiat. Iată de ce, stimate Akiratos, trăieşti fericit pe muntele tău. Pentru că aici există doar lupi adevăraţi.

— Da, aşa e. Ai dreptate. De asta m-am retras în munţi. Ca să scap de lupii falşi. Veniţi acum să vă cinstesc cu puţină brînză şi să gust şi eu pentru ultima oară bucuria prieteniei voastre. Vedeţi? Am trăit retras aici sus şi pentru că n-am făcut nimă-

nui nici un rău, credeam că trăiesc în virtute. Şi a trebuit să veniţi voi să-mi deschideţi ochii. Nu. Omul nu vine pe lume numai ca să nu facă rău, pentru că e ca şi cum n-a venit. Ci ca să facă bine. Să fiţi binecuvîntaţi că m-aţi învăţat lucrul ăsta în ultimele mele zile de viaţă. Am făcut bine, înseamnă deci că am trăit. Mulţumesc.

Într-adevăr, în cea de-a treia zi furtuna s-a liniştit şi cerul strălucea. Vestea le-a adus-o chiar Akiratos zîmbitor.

— Sculaţi-vă! le spuse.

— Plouă?... întrebă Dedal.

— Plouă cu raze de soare. Ştiţi... M-am ciondănit rău ieri seară cu Eol.* Ruşine, i-am zis, puţină ruşine. Nu te gîndeşti deloc la ceilalţi? Numai la zbenguială ţi-e gîndul. S-a ruşinat, şi-a luat foalele şi a plecat. Şi acum totul e o minune. Porniţi în zori ca să aveţi timp să ajungeţi ziua pe uscat.

Dedal s-a gîndit că bătrînul avea dreptate, şi şi-a trezit fiul.

— Icar, i-a spus... Trezeşte-te, fiule. A sosit ceasul.

Icar a tresărit în somn.

— Aripile! a strigat.

— Nici o grijă... l-a liniştit Akiratos. Stau la soare şi te aşteaptă. Să vezi ce mai strălucesc. Or să crape de necaz vulturii.

Cei doi pămînteni care peste puţin timp ar fi devenit cereşti s-au spălat, s-au îmbrăcat, şi-au băut laptele cu spumă pe care l-a adus Akiratos şi apoi şi-au legat aripile cu atenţie şi s-au urcat pe cel mai apropiat deal.

---

* Eol = Păzitorul vînturilor pe care le ţinea închise într-un burduf sau într-o peşteră şi le dezlănţuia sau le rechema după voinţa lui Zeus (mit.).

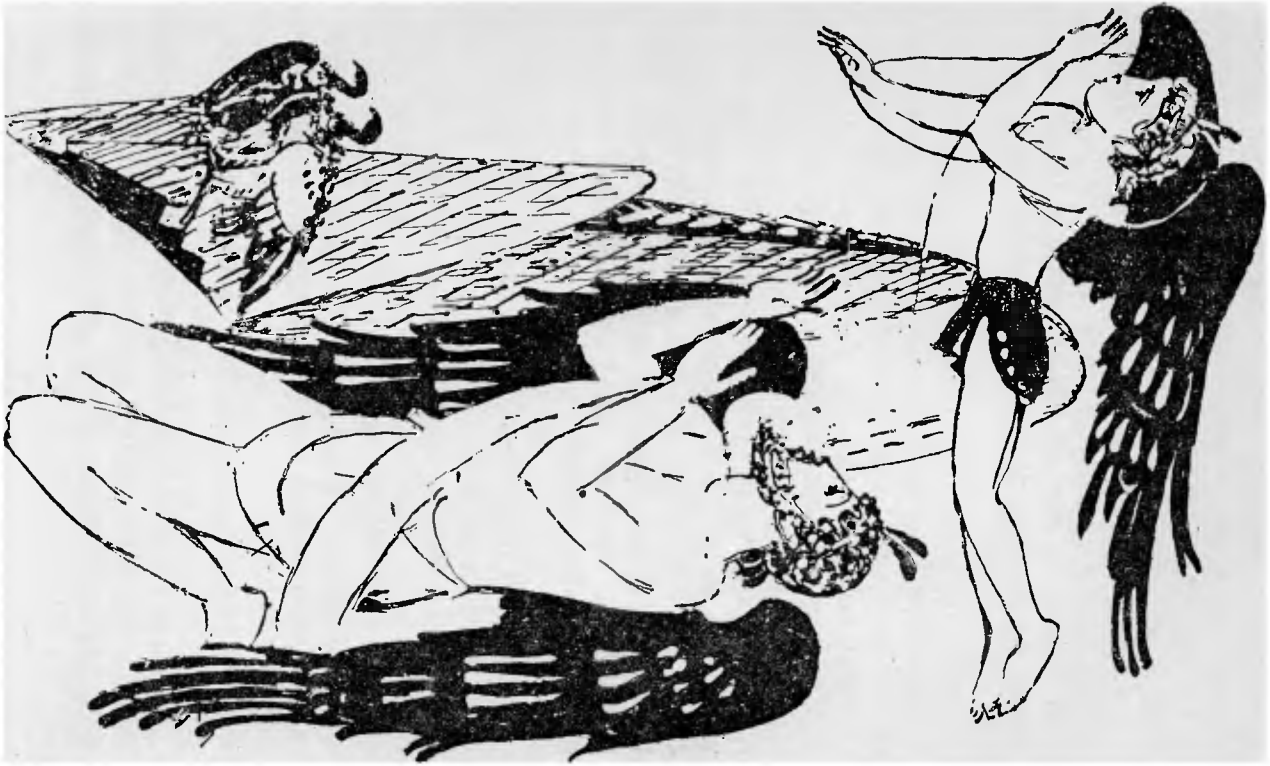

— Rămîi sănătos, nobile Akiratos, au strigat. Şi acest zbor, şi salvarea noastră, dacă vom reuşi să ne salvăm, şi restul vieţii noastre, dacă vom trăi, toate ţi le datorăm ţie şi lui Deucalion.

— Mergeţi sănătoşi, fii ai glorioasei Atena! a strigat cu voce tremurătoare Akiratos... Acum, cînd zburaţi în cer, gîndiţi-vă puţin şi la cei care se găsesc pe pămînt. Şi la cei... care în curînd se vor afla sub pămînt...

Dedal, cu lacrimi în ochi, i-a mîngîiat părul alb. Nu şi-a desfăcut însă aripile imediat. A aşteptat să i se usuce mai întîi lacrimile şi mai ales cele din frumoşii ochi ai fiului său. Apoi a aruncat o ultimă privire peste pămîntul Cretei — pămîntul care l-a îmbătrînit şi l-a nedreptăţit şi-apoi, în ochii afectuoşi ai bătrînului care i-a alinat durerea, cu o zvîcnire a inimii, a dat primul impuls aripilor. La fel, în aceeaşi clipă, a făcut şi Icar. S-au înălţat. S-au învîrtit mai întîi pe deasupra văii de sub vîrful de munte şi apoi au urcat peste norii albi care se aflau deasupra muntelui Ida.

— Drum bun!

Bătrînul a îngenuncheat pe pămînt. Ochii lui au udat iarba pe care se culca de atîţia ani şi pe care şi-a făcut visurile lui simple... de prietenie, de dragoste şi de dăruire, de dăruire a inimii lui nesecate... a inimii lui care astăzi n-a mai rezistat şi a crăpat chiar în clipa cînd deasupra lui se roteau pentru ultima dată cei mai adevăraţi şi mai dragi prieteni ai lui.

*

* *

Amiaza i-a prins la jumătatea mării. Aripile se mişcau continuu, aproape vesele. Mai ales ale lui Icar care considera zborul acesta ca pe cel mai grozav, cel mai frumos joc din viaţa lui.

Cerul era senin, scăldat în lumină. Nu sufla nici o adiere. Nimic. Lucrul acesta îl înveselea mai mult pe Icar. Fața lui Dedal era însă întunecată. Copilul a observat și zburînd lîngă el l-a întrebat ce se întîmplă.

— O să ne prindă noaptea deasupra mării... spuse Dedal. Dacă ar sufla puțin vîntul dinspre răsărit... dar nu suflă.

— E rău să zburăm noaptea, tată? O să ne rătăcim?

— Nu de asta. Putem lua drept călăuză o stea. Nu Icar. Nu mă tem de noapte, ci de sfîrșitul nopții.

— Sfîrșitul? De ce? — s-a mirat Icar.

— Lasă acum. Hai să zburăm. Nu mai vorbi. Ai să obosești. Zorile sînt încă departe. Vom vedea.

La început pescărușii se înălțau din valuri, îi întovărășeau o bucată de drum. Apoi se scufundau din nou în mare ca să găsească vreun pește și să-și potolească foamea. Pescărușii sînt păsări foarte lacome. Toate astea se petreceau cînd se aflau încă în apropierea Cretei.

Mai tîrziu, păsările au dispărut. Acum prietenii noștri străbăteau un cer gol. Gol și nesfîrșit. La început mai întîlneau cîte un nor pe care-l străpungeau ca să se mai răcorească. Cînd s-a făcut amiaza, însă, au dispărut toate, și norii și păsările. Nu mai exista decît un nesfîrșit gol... și un soare care ardea fără să se zărească nicăieri fum.

A sosit amiaza, apoi a trecut. Părea că așa va fi pînă la sfîrșit. Dedal credea că au străbătut jumătate din drum.

Era socoteala unui om care de-a lungul întregii lui vieți a trăit numai cu speranța, fără s-o pomenească vreodată. Noaptea însă n-a fost cum se așteptau. Nori deși au acoperit stelele și astfel n-au mai avut călăuză. Zburau orbește. Dar Dedal a

reuşit şi aşa să păstreze direcţia. O adevărată minune. Cînd norii au curăţat cerul şi a apărut din nou soarele au văzut că nu deviaseră decît foarte puţin. Dar altceva era îngrijorător. Aproape tragic. Aripile lor pline de roua nopţii se îngreunaseră. Abia puteau să mai zboare. Şi de parcă asta n-ar fi fost de ajuns, a mai început să sufle şi vîntul. Dar ăsta nu era vînt. Era o vijelie, un vînt puternic care-i orbea şi-i răsucea ca pe nişte lucruri neînsufleţite. În zare a apărut deodată o insulă lungă, destul de mare de pe care se ridicau nişte trîmbe de fum. Se vede că ciobanii aprinseseră focuri ca să-şi usuce hainele şi ca să fiarbă laptele. Ce speranţe frumoase le-au dat aceste focuri! Vîntul, în loc să se domolească, se înteţea şi mai tare. Dedal era neliniştit pentru aripi. În afară de asta, soarele începuse să ardă şi mai tare, şi exista pericolul să topească cleiul cu care lipiseră penele. Dar mai fierbinte decît soarele era vîntul care cine ştie de pe ce meleaguri venea.

Dedal îl urma îndeaproape pe fiul lui, îi dădea sfaturi, îl încuraja.

— Lasă-ţi capul în jos. Nu urca mai sus. Strînge-ţi aripile. Mai mult. Coborîm.

Deodată i-a ieşit din gură un strigăt sfîşietor.

— Icar... pe zei, nu!

Ce se întîmplase? Vai... De acum nici zeii şi nici oamenii nu-l mai puteau salva pe Icar. De la începutul călătoriei zborul lui prea curajos şi jucăuş îi obosi aripile. Apoi a venit şi noaptea şi i le-a udat. Iar acum soarele şi vîntul nebun i le-a desfăcut şi i le-a slăbit şi mai mult. Penele începuseră să cadă una cîte una. Icar pierdea din înălţime. Şi se aflau încă departe de insulă. Dedal s-a grăbit să-l sprijine. Dar vai! Era prea tîrziu. Aripile i s-au întins mai întîi deasupra mării şi apoi s-au dus la

fund împreună cu băiatul. Dedal, sfîşiat de durere, a ajuns pe uscat, şi-a strîns aripile, a păşit pe nisip şi a început să plîngă sfîşietor şi nestăpînit.

Cîţiva oameni speriaţi, care urmăriseră de departe lupta nemaivăzută de deasupra insulei lor, au alergat gîfîind la mal ca să vadă ce se întîmplase. I-a cuprins teama. De ce... păsările acelea dintre care una s-a înecat, semănau cu oamenii?

— Zei!... Fie-vă milă de mintea noastră. Ce mai e şi asta? au strigat. Veniţi. Toţi... toţi... pe mal. Luaţi-vă şi toiagele. Cerul s-a mîniat. Şi în loc să plouă cu apă, plouă cu oameni.

Astfel ţipau şi alergau învîrtind deasupra capetelor toiagele gata să lovească monstrul înaripat care scăpase şi călcase pe insula lor.

Dar cînd au ajuns pe plajă în loc de monstru, au găsit un tată nebun de durere care plîngea pierderea fiului său.

S-au oprit la o oarecare distanţă şi şi-au coborît toiagele. Cîţiva şi-au scos şi căciulile de oaie.

— Pe cine jeleşti atît de amarnic, omule nefericit? au întrebat. Şi cine te-a făcut să semeni atît de puţin cu un om? Pentru că după cum văd, nu ne-am înşelat. Eşti pasăre.

— Sînt om ca şi voi. Numai că eu sînt mai nenorocit decît voi. Astăzi mi-am pierdut unicul şi mult iubitul fiu, pe Icar. Mi l-a luat marea care se întinde în faţa noastră.

— Era şi el ca tine? Om înaripat?

— Nu există oameni înaripaţi, bunii mei oameni. Există doar pericole şi speranţe mari care-i dau omului aripi, care îl obligă să-şi facă aripi.

— Pe zei! Se poate aşa ceva?

— Iată că s-a putut.

— Şi pe voi, ce pericole v-au ameninţat?

— Cred că aţi auzit de Minos?

— Ne trec fiorii doar cînd auzim de el. Dar cum ai putut scăpa de mînia acestui om? După cum am auzit, nimeni n-a scăpat de el.

— A scăpat Tezeu. Şi iată acum că am scăpat şi eu.

— Şi încotro ai pornit?

— Spre Sicilia.

— Oho... Trebuie să fie foarte departe, dacă nici n-am auzit de ea. Acum hai să-ţi oferim ceva, să te încălzim.

— Nu pot. Sufletul mi-e împietrit. Am să aştept aici pînă ce-o să mi-l dea înapoi Poseidon pe fiul meu.

— Atunci aşteptăm şi noi cu tine.

Şi aşa au făcut. Locuitorii insulei au aşteptat împreună cu el. Şi într-adevăr, înainte de apusul soarelui, frumosul trup al lui Icar a atins uşor nisipul plajei. Oamenii l-au luat, l-au îngrijit, l-au acoperit cu flori şi apoi l-au predat pămîntului sus pe mal, de unde să poată vedea marea şi cerul.

Dedal stătea împietrit de durere. Lacrimile îi secaseră. Locuitorii insulei au vegheat mortul toată noaptea, lîngă Dedal. Şi cînd s-a luminat de ziuă i-au adus ofrandele, l-au ridicat de pe pămînt pe îndureratul tată şi l-au dus în casa cea mai apropiată. Acolo l-au lăsat să doarmă trei zile în şir. A patra zi l-au trezit. Era încă tulburat, nu-şi amintea nimic. Oamenii l-au îngrijit, i-au alinat durerea şi i-au redat puterea, nu însă şi sufletul. Sufletul i-a rămas pentru totdeauna acolo, plecat peste modestul mormînt al copilului său.

Locuitorii insulei i-au cerut permisiunea să boteze din nou insula lor şi s-o numească *Icaria* ca să-l cinstească astfel pe adolescentul dispărut atît de tragic. La fel şi marea — *Icaria*. Şi astfel a ră-

mas denumirea de atunci și pînă acum și așa o să rămînă.

Cînd au terminat, l-au rugat pe Dedal să adaste lîngă ei și lîngă fiul lui. Dar el a refuzat.

— Nu . . . le-a spus. Am să vă aduc numai necazuri. Minos o să mă caute și aici și o să plătiți fără să fiți vinovați. Am să plec. Plec departe unde să nu mă poată găsi. N-am să uit niciodată bunătatea voastră. Vă las vouă sufletul meu ca să vă țină de urît împreună cu fiul meu. Rămîneți sănătoși.

— Mergi sănătos, străine minunat. Nu știm cine ești dar știm ce suflet ai. Ne este suficient. Mergi cu bine. Și zeii să ne ajute să sosească clipa în care o să zboare toți oamenii! Mergi sănătos!

Și-au scos căciulile de oaie, și-au plecat privirea în pămînt, apoi au ridicat-o spre cer, unde zbura omul înaripat, adus pentru puțin timp pe insula lor de Eol, care însă i-a luat drept răsplată fiul, pe Icar.

EPILOG

Cine poate să-şi închipuie că în îndepărtata Sicilie — unde n-ajung nici păsările, a ajuns într-o zi omul şi cum? Zburînd.

Regele Cocalos l-a primit pe înaripatul cerului ca pe un frate dispărut. I-a dăruit cea mai bună aripă a palatului (cea cu privire spre mare) şi a poruncit să înceapă serbările şi mesele care să dureze patru zile. Bucuria lui Cocalos era sinceră. Nu semăna cu bucuria prefăcută a lui Minos. Cocalos nu i-a cerut nimic lui Dedal, nici o răsplată pentru ceea ce făcea. Şi cînd într-o zi Dedal i-a propus, l-a întrerupt.

— Mi-ai dăruit prietenia ta, i-a răspuns, e suficient. Sau crezi că există ceva mai scump decît prietenia?

— Arta . . . a răspuns modest Dedal.

— Mai întîi viaţa, Dedal. Apoi să-ţi vindeci durerea după pierderea scumpului tău fiu.

— Asta n-o să se întîmple niciodată.

— O să-ţi alinăm durerea noi, cu dragostea noastră.

— Vai . . . Nu veţi reuşi. Consolarea — dacă mai poate exista pentru mine pe lumea asta — numai arta mi-o poate aduce.

— Atunci, fă cum crezi tu, Dedal. Noi te vom urma. Dar aşteaptă puţin. Chinurile prin care ai trecut tu, numai nişte supraoameni le-ar putea îndura. De aceea mă gîndesc uneori dacă nu cumva eşti supraom. Fiicele mele, care au vegheat la căpă-

tiul tău şi te adoră ca pe un semizeu, m-au rugat în taină să-ţi construiesc un altar.

— O... să mă lase mai bine să le slujesc eu farmecul, frumuseţea feciorelnică. Cred cu adevărat că mai mult m-au tămăduit ele cu dragostea lor decît ierburile pe care mi le-a dat tămăduitorul tău. Să le protejeze sub peplul ei zeiţa Atena şi să le dăruiască bărbatul potrivit.

Timpul a trecut. Dedal şi-a recîştigat puterile. A început să coboare în oraş, să iasă dintre zidurile acestuia, să se ducă pe ogoare şi să se delecteze cu roadele minunate ale Siciliei. Dar era în afara firii lui să trăiască fără griji, ca un om care n-are altceva de făcut decît să se bucure de viaţă. Suferea. Şi dacă durerea pentru pierderea lui Icar i se mai alinase, durerea înstrăinării, dorul de patrie se întărise mai mult în pieptul lui. Atena, pămîntul ţării lui, vatra strămoşească îl chemau mereu, pînă ce-i alungau somnul. Dar cu toate că în această lume nedreptăţile nu se sfîrşesc, odată a venit şi sfîrşitul.

Salvarea lui Dedal, ca şi a lumii întregi, au aflat-o doi oameni dintre care unul nu trebuia s-o afle. Primul era Tezeu. Cu puterea ce o cîştigase şi cu gloria ce s-a acoperit a reuşit să facă ceva ce pînă atunci nici un rege, nici un arhond n-a reuşit să facă. Ceea ce făcuse semăna aproape cu o crimă, cu un sacrilegiu împotriva zeilor. A anulat legea exilării pe viaţă. Al doilea care a aflat, şi după cum am mai spus nu trebuia s-o afle, era Minos. Furia care l-a cuprins pe regele Cretei semăna cu turbarea.

Într-o dimineaţă cristalină la palatul lui Cocalos au ajuns două mesaje. Unul bun, plăcut, vesel. Era din partea lui Tezeu. Gloriosul rege al Atenei, împreună cu daruri bogate şi cu cuvinte de laudă, după ce îi amintea lui Cocalos că se trăgeau din

același neam, îl rugă, dacă admiră arta marelui lui prieten și rude, să-l lase să se întoarcă în țara lui natală, unde îl așteaptă fierbinte încă cenușa din vatră.

Cocalos i-a răspuns că nu el, ci Xenios Dias* e cel care l-a ținut pe Dedal lîngă el. Și că, dacă marele artist a hotărît să dăruiască din nou lumii arta sa, Atenei trebuie să-i revină în primul rînd această cinste. „Eu aștept de mult, i-a răspuns el lui Tezeu, și mai pot aștepta. Deci Tezeu să se pregătească să-și întîmpine ruda adorată. Dar de data asta nu va fi singură. Va fi însoțită de perechea lui credincioasă — de una dintre adoratele lui fiice. E timpul ca acest bărbat deosebit care a pierdut totul, să regăsească puținul lîngă fiica lui iubitoare. Ai toată dragostea și admirația mea, fiu al lui Egeu. Noroc! Și fie ca Zeița să păstreze veșnic aprinsă steaua ce ne luminează pe toți, orașul-Atena."

Celălalt mesaj era însă cu totul altfel. Era de la Minos și nici nu-l ruga și nici nu-l lăuda, ci ordona: „Cocalos! începea. Acum toată lumea a aflat cine i-a dat pîine și sare sclavului meu evadat. Predă-mi-l imediat pe un vas de-al tău, înainte ca mii de vase de-ale mele să-ți încercuiască insula și să te șteargă de pe fața pămîntului și pe tine și pe artistul tău. Atît îți spun doar. Am ordonat și aștept. Dar nu mult. Minos".

O sudoare rece i-a scăldat fața lui Cocalos. Cum putea pașnica și neînarmata Sicilie să se măsoare cu marea și puternica Cretă? Dar putea să trimită cu mîinile lui la măcel un nevinovat, doar pentru că i-o cerea unul mai puternic? Ar fi lipsă de bărbăție și pe jumătate o crimă. Ordinul lui Minos nu suferea amînare. Și Cocalos se lupta cu această di-

* Xenios Dias — (mitologie) Zeul ospitalității.

lemă. Nu i-a spus nimic lui Dedal. Artistul însă a aflat. Şi se lupta şi el cu dilema lui. Să rămînă în Sicilia şi să fie martorul catastrofei ei sau să se ducă la Atena şi s-o distrugă pe ea? Grea alegere. Nu ştia pe care din două ar fi ales-o un alt bărbat. Dedal însă a ales drumul pe care-l urmează cei virtuoşi. S-a pregătit de plecare. Dar nu la Atena. S-a pregătit să plece pe ascuns şi să se predea călăului său.

Intenţiile însă i-au fost aflate de fetele lui Cocalos care au alergat imediat la tatăl lor. L-au găsit cu capul în palme.

— Tată . . . i-au zis. S-a găsit soluţia.

— Care soluţie? a întrebat el cu ochii roşii de nesomn.

— Pentru salvarea Siciliei.

— Şi pentru catastrofa Atenei? Aha? Ştiu şi eu soluţia asta. Nu o accept.

— Şi dacă scapă amîndouă?

— Nu se poate, fiicele mele. M-am gîndit şi la asta.

— A găsit Dedal o soluţie.

— Care?

— Să se ducă în Creta şi să se predea.

Cocalos a sărit în picioare.

— Niciodată! a urlat. Nu. Niciodată. Mai bine să nu rămînă nimic în picioare în Sicilia, decît să accept o asemenea crimă.

— Mulţumim tată . . . au spus fetele. Mulţumim. Nu asta era soluţia. Pe asta o respingem şi noi. Am găsit însă altă soluţie care va salva şi Sicilia şi pe Dedal.

— Şi va distruge Atena, nu?

— Va salva şi Atena.

— Nu există asemenea soluţie. Dacă există, în-

ţeleptul Dedal o găsea şi nu se pregătea acum să se predea lui Minos.

Atunci fata cea mare l-a rugat să o asculte cu atenţie.

— Şi dacă, îi spuse, dacă, în loc să pornească Dedal spre Creta, porneşte Minos spre Sicilia? Nu te grăbi să răspunzi. Să pornească nu ca duşman ci ca prieten?

— Prieten . . . Minos?

— Nu prieten, ştiu. Dar dacă-l inviţi ca pe un „prieten".

Am şi pregătit o invitaţie. Ascult-o: „Preaputernicule rege al Cretei. Îţi propun să lăsăm la o parte supărările şi dacă am greşit cu ceva să vedem unde şi cum pot să-mi repar greşeala. Nu l-am primit pe Dedal ca prieten şi nici ca duşman ci ca pe un Iketis* şi naufragiat, lucru pe care l-ar face orice om de pe pămînt. Acum aflu din mesajul tău că îţi este duşman şi că-l vrei ca să te răzbuni. Sînt de părere, măreţe rege, că moartea nu este singura cale pentru a pedepsi pe cineva. Există şi altă cale, împăcarea. Acest drum l-a ales Dedal însuşi, şi s-a pregătit chiar de drum spre Creta, dar l-am oprit eu, deoarece este prea slăbit de peripeţiile călătoriei. Şi o călătorie atît de lungă cu un vas sicilian l-ar putea duce nu în regatul lui Minos ci în cel al lui Poseidon. Vasele mele nu sînt bine făcute şi nu rezistă la asemenea drumuri lungi. Nu rămîne decît o soluţie: să vină gloriosul rege al Cretei pe insula mea modestă unde îl aşteaptă cinstire deosebită şi va avea prilejul să vadă ce prieten credincios şi devotat îi este Cocalos."

— Ce părere ai despre asta, tată?

— Vai . . . a făcut Cocalos. Salvăm într-adevăr

---

* Iketis — persoană care cerea azil.

Sicilia. Dar nu şi pe nevinovatul Dedal. Dedal rămîne pradă în mîinile lui Minos şi o să-l ia cu el, dacă nu îl omoară chiar aici.

— N-o s-o facă.

— Nu cunoşti cruzimea lui Minos.

— Nu cunoşti tu, tată, deşteptăciunea fiicelor tale.

— Şi ce au de gînd să facă fiicele mele?

— Să-l salveze pe Dedal.

— Imposibil.

— Posibil!

Neavînd ce să facă, Cocalos a acceptat soluţia propusă de fiicele lui şi a trimis mesajul. Dar a aşteptat două luni şi răspuns n-a primit. După trei luni, într-o dimineaţă cînd s-a trezit a văzut pe mare un lucru orbitor. Un palat plutitor intra în golful Siciliei apropiindu-se lin de chei. Cocalos a ordonat o întîmpinare regească, apoi s-a urcat pe corabia sa şi a pornit în întîmpinarea lui, după cum cerea legea.

Minos, îmbrăcat ca un zeu, şi-a părăsit corabia regească şi s-a urcat pe cea modestă a lui Cocalos.

Pe mal, poporul ovaţiona. Toţi agitau crengi de măslin şi rosteau cuvinte de laudă şi de bun sosit. La scară l-au întîmpinat fiicele lui Cocalos şi apoi s-au îndreptat cu toţii spre palat unde îi aştepta banchetul.

Între timp sclavele au încălzit în vasul de aramă apă ca să-l îmbăieze pe înaltul oaspete.

Nici n-a apucat Minos să se aşeze pe jilţ, că fetele lui Cocalos i-au întins pletele la picioare, cerîndu-i „milă şi îndurare pentru Dedal". Cea mai mare i-a sărutat chiar sandalele.

— Fie-ţi milă, gloriosule rege — îi spuse ea — sînt soţia lui Dedal şi te implor, nu-l lăsa orfan pe copilul ce-l port în pîntece.

Minos a rămas neînduplecat.

— Legile regatului meu sînt mai scumpe decît lacrimile tale, i-a spus. Numai zeii s-ar putea îndura de soțul tău. Dar trădarea lui Dedal e atît de mare încît nici zeii nu o iartă. În regatul meu, cine calcă legile, moare. Și tu ce-mi ceri acum? Să calc eu însumi legile? Îmi ceri adică să mor. Și cine o să mă omoare odată ce eu sînt și făptaș și judecător?

— Îndurare, gloriosule Minos. Legea adevărată pentru o femeie este dragostea față de pruncul său. Nu înțelegi?

— Lacrimile tale n-o să-mi topească legile.

— O să-ți încărcăm corăbiile cu daruri scumpe.

— Ce dar este mai scump decît răzbunarea?

— Rege! Legea ți-a călcat-o un singur om. De ce pedepsești alți doi? De ce ucizi o femeie care nu ți-a făcut nici un rău și un copil care nici nu s-a născut măcar? Așa glăsuiesc legile Cretei? Că, dacă face rău un om, să pedepsești trei?

— Da. Dacă acest om n-a făcut rău numai unui om. Și așa este. Pentru că a înjosit un tron, un rege și o lege. Trei pedepse trebuiesc. Dar el nu are trei vieți. De aceea o să plătească rudele lui. Du-te acum. Vreau să mă îmbăiez.

— Mă duc să văd dacă s-a încălzit apa . . . spuse cea mică și s-a ridicat. S-a dus spre cameră și le-a ordonat sclavelor: „clocotită".

Peste puțin regele intră fericit în baie. Imediat au sosit și servitoarele cu vasele cu apă clocotită și au aruncat-o peste el. Minos nici n-a apucat să țipe și nici măcar să geamă.

Iată . . . astfel și-a sfîrșit zilele Minos. Dar cu această moarte nu s-au sfîrșit numai zilele unui rege îngrozitor ci și ale unui regat îngrozitor.

Era și timpul. Puterea prea mare a acestui regat l-a orbit pe rege și i-a golit sufletul de orice senti-

ment. Acum însă cel mai mare războinic al Cretei era mort și urmașul lui, Deucalion, era un bărbat pașnic, educat, prieten al păcii și mai ales al dreptății. De aceea a considerat că ar fi o nedreptate să răzbune un tată nedrept. Și în afară de asta Deucalion a pus capăt jafului și astfel regatul a sărăcit. Ar fi putut să rămînă un regat mare și pașnic.. dar Moira a hotărît altfel. Deucalion a părăsit lumea de tînăr, încă și mama lui, Pasifae, l-a urmat și ea curînd în mormînt. A rămas Fedra, dar ea era deja regină a Atenei și nu se gîndea la tronul Cretei.

Și astfel a scăpat de catastrofă Sicilia, și odată cu ea, Atena și Dedal care, împreună cu soția sa, peste puțin a pornit spre Atica. Niciodată Atena nu mai cunoscuse o asemenea primire.

Primul l-a îmbrățișat Tezeu. Care aurite i-au adus pînă în Atena, unde au început serbările.

Înainte însă să-i treacă aburul vinului și să se stingă ultimele sunete ale cîntecelor, Dedal și-a amintit de artă și și-a cerut uneltele.

— Ți le-am păstrat ca pe lumina ochilor. .. îi spuse Tezeu.

Chiar a doua zi, în inima Atenei, a început construcția unei minunate clădiri. Vestita „Școală a lui Dedal" a cărei glorie a străbătut secole întregi pînă în zilele noastre.

Această școală au frecventat-o cei mai mari sculptori ai antichității, printre care Fidias și Praxiteles.

Și aici, dragii mei prieteni, se termină și povestea noastră.

SFÎRȘIT

CUPRINS

Capitolul I 5
Capitolul II 17
Capitolul III 26
Capitolul IV 38
Capitolul V 49
Capitolul VI 54
Capitolul VII 59
Capitolul VIII 68
Capitolul IX 74
Capitolul X 81
Capitolul XI 92
Capitolul XII 99
Capitolul XIII 107
Capitolul XIV 116
Capitolul XV 121
Capitolul XVI 130
Capitolul XVII 138
Epilog 149

Lector: MIHAI CAZIMIR
Tehnoredactor: ELENA GĂRĂJĂU

Dat la cules: 4. VII. 1977. Bun de tipar: 7. X. 1977. Apărut: 1977. Comanda nr. 1499. Tiraj: 24 000 broşate. Coli de tipar: 10.

Tiparul executat sub comanda nr. 309, la Întreprinderea poligrafică „Crişana", Oradea, str. Moscovei nr. 5.

Republica Socialistă România

Lei 5,50